

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

**DİJİTAL OKURYAZARLIĞIN DİJİTAL MUHASEBE
OKURYAZARLIĞINA ETKİSİNDE MUHASEBEYE
KARŞI TUTUMUNUN ARACI ROLÜ: GAZİANTEP İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yağmur KAPLAN

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Medet İĞDE

GAZİANTEP, Ocak 2025

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

Tezin Başlığı :Dijital Okuryazarlığın Dijital Muhasebe Okuryazarlığına Etkisinde Muhasebeye Karşı Tutumun Aracı Rolü: Gaziantep İli Örneği

Adı ve Soyadı : Yağmur KAPLAN

Tez Savunma Tarihi : 30.01.2025

Dr. Öğr. Üyesi Medet İĞDE danışmanlığında hazırlanan bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından oy birliği ile bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:(Unvanı, Adı ve SOYADI)

İmzası

Prof. Dr. Cuma ERCAN (Jüri Başkanı)

Doç. Dr. Bülent YILDIZ

Dr. Öğr. Üyesi Medet İĞDE

Bu tezin gerekli şartları sağlayarak yukarıda belirtilen jüri tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edildiğini onaylarım.

Prof. Dr. H. Mustafa PAKSOY

Enstitü ABD Başkanı

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI

SBE Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İmza :
Adı ve Soyadı : Yağmur KAPLAN
Öğrenci Numarası : 210506111020
Tezin Savunma Tarihi : 30.01.2025

ÖZET

DİJİTAL OKURYAZARLIĞIN DİJİTAL MUHASEBE OKURYAZARLIĞINA ETKİSİNDE MUHASEBEYE YÖNELİK TUTUMUNUN ARACI ROLÜ: GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ

KAPLAN, Yağmur
Yüksek Lisans Tezi,
İşletme Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Medet İĞDE
OCAK-2025, 123 sayfa

Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte, bireylerin bilgiye erişim, bilgiyi kullanma ve değerlendirme becerilerini kapsayan dijital okuryazarlık giderek daha önemli hale gelmiştir. Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital muhasebe sistemlerini etkin kullanabilmesi için kritik bir gereklilik olup, muhasebeye yönelik tutumları da bu süreci doğrudan etkilemektedir. Muhasebe eğitimi alan bireylerin dijital muhasebe okuryazarlığına uyum sağlaması hem akademik başarıları hem de mesleki yeterlilikleri açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda, çalışma, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkisini ve muhasebeye yönelik tutumun aracılık rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 2024-2025 Güz Döneminde Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 992 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler anket yöntemiyle toplanmış, bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA ile gruplar arası farklılıklar incelenmiştir. Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizleri ile ölçeklerin geçerliliği test edilmiş, Cronbach's Alpha katsayısı ve bileşen güvenilirliği hesaplanmıştır. Yapısal eşitlik modeliyle test edilen hipotezler sonucunda, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığını ve muhasebeye yönelik tutumu olumlu etkilediği, tutumun ise kısmi aracılık rolü üstlendiği görülmüştür. Ticaret lisesi mezunlarının daha yüksek dijital okuryazarlığa, maliye bölümü öğrencilerinin ise muhasebeye daha olumlu tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, üçüncü sınıf öğrencilerinin dijital muhasebe okuryazarlık seviyesinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bulgular, muhasebe eğitiminde dijital becerilere yönelik uygulamaların artırılması ve sektörel iş birliklerinin güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar sözcükler: Muhasebe, Okuryazarlık, Muhasebe Okuryazarlığı, Dijital Okuryazarlık, Tutum

ABSTRACT**THE MEDIATING ROLE OF ATTITUDE TOWARDS ACCOUNTING IN
THE EFFECT OF DIGITAL LITERACY ON DIGITAL ACCOUNTING
LITERACY: THE CASE OF GAZİANTEP PROVINCE**

KAPLAN, Yağmur

Master's Thesis

Department of Business Administration

Supervisor: Asst. Prof. Medet İÇDE

January 2025, 123 pages

With the acceleration of digitalization, digital literacy, which encompasses individuals' abilities to access, use, and evaluate information, has become increasingly important. Digital literacy is a critical requirement for individuals to effectively use digital accounting systems, and their attitudes toward accounting directly influence this process. The adaptation of individuals receiving accounting education to digital accounting literacy is essential for both their academic success and professional competence. In this context, the study aims to examine the impact of digital literacy on digital accounting literacy and the mediating role of attitudes toward accounting. The research was conducted with 992 students enrolled in the Faculty of Economics and Administrative Sciences and the Vocational School of Social Sciences at Gaziantep University during the 2024-2025 Fall Semester. Data were collected through surveys, and group differences were analyzed using an independent samples t-test and ANOVA. The validity of the scales was tested through exploratory and confirmatory factor analyses, while reliability was assessed using Cronbach's Alpha coefficient and composite reliability. The hypotheses tested through structural equation modeling revealed that digital literacy positively influences digital accounting literacy and attitudes toward accounting, with attitudes playing a partial mediating role. It was found that vocational high school graduates have higher digital literacy levels, while finance students exhibit more positive attitudes toward accounting. Additionally, third-year students demonstrated higher levels of digital accounting literacy. The findings highlight the need to enhance practical training in digital skills within accounting education and to strengthen industry collaborations.

Keywords: Accounting, Literacy, Accounting Literacy, Digital Literacy, Attitude

ÖN SÖZ

Günümüzde dijitalleşmenin hız kazanması, teknolojik gelişmelerin iş süreçlerini dönüştürmesi ve muhasebe uygulamalarının dijital ortama taşınması, bireylerin ve işletmelerin dijital muhasebe okuryazarlığına olan ihtiyacını artırmaktadır. Dijital muhasebe sistemlerinin etkin kullanımı, yalnızca teknik bilgiye sahip olmayı değil, aynı zamanda dijital okuryazarlık becerilerine de hâkim olmayı gerektirmektedir. Dijital muhasebe süreçlerinin doğru ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi, bireylerin muhasebeye yönelik tutumlarının bu süreçteki etkisinin anlaşılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin muhasebeye karşı tutumlarının, dijital muhasebe okuryazarlığını nasıl etkilediğini anlamak önemli hale gelmiştir. Dolayısıyla, muhasebe eğitimi ve uygulamalarında dijital okuryazarlık becerilerinin göz önünde bulundurulması ve bu becerilerin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması kaçınılmazdır.

Bu çalışmanın hazırlanması ve tamamlanması sürecinde, bilgi birikimi ve desteğiyle her zaman yanımda olan değerli danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Medet İĞDE'ye en içten teşekkürlerimi sunarım. Çalışmama katkıda bulunan ve tez jürisinde yer alarak değerli görüşleriyle beni yönlendiren Sayın Prof. Dr. Cuma ERCAN'a ve Sayın Doç. Dr. Bülent YILDIZ'a teşekkür ederim. Ayrıca, anket sürecinde bana yardımcı olan tüm hocalarıma minnettarım.

Bugüne kadar her daim yanımda olan, maddi ve manevi destekleriyle beni bugünlere getiren sevgili annem Sakine KAPLAN ve kıymetli babam Gaffari KAPLAN'a sonsuz şükranlarımı sunarım. Her zaman moral ve motivasyon kaynağım olan abim Mehmet Ali KAPLAN'a, kardeşim Hakan KAPLAN'a ve sevgisi ve dualarıyla bana güç veren kıymetli babaannem İsmihan KAPLAN'a da gönülden teşekkür ederim.

Son olarak, anket sürecine katılarak çalışmama katkı sağlayan tüm öğrenci arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
EKLER LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR	ix

GİRİŞ

A. Araştırmanın Konusu ve Problemi	1
B. Araştırmanın Amacı ve Önemi	1
C. Hipotezler	2
D. Araştırmanın Yöntemi	4
E. Araştırmanın Varsayımları.....	5
F. Araştırmanın Sınırlılıkları	6

I. BÖLÜM

KONU İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Muhasebe ile İlgili Kavramsal Çerçeve	7
1.1.1. Muhasebe Kavramı ve Muhasebenin Fonksiyonları.....	7
1.1.2. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi	13
1.1.3. Muhasebe ve Dijital Dönüşüm	19
1.1.4. Muhasebe ile İlgili Literatür Araştırmaları	22
1.2. Okuryazarlık ile İlgili Kavramsal Çerçeve.....	24
1.2.1. Okuryazarlık Kavramı	24
1.2.2. Dijitalleşme Kavramı	26
1.2.3. Dijital Okuryazarlık	28
1.2.4. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı.....	31

1.2.5. Okuryazarlık ile İlgili Literatür Araştırmaları	36
1.3. Tutum Kavramı Kavramsal Çerçeve	41
1.3.1. Tutum Kavramı ve Bileşenleri	41
1.3.2. Muhasebeye Yönelik Tutum	44
1.3.3. Tutum ile İlgili Literatür Araştırmaları	47

II. BÖLÜM

ANALİZ VE BULGULAR

2.1. Demografik Bulgular	58
2.2. Ölçeklerin Geçerlilik ve Güvenilirliği	60
2.2.1. Keşfedici Faktör Analizi	61
2.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi	65
2.2.3. Güvenilirlik Analizi	69
2.2.4. Normal Dağılım Testi	71
2.3. Korelasyon Analizi	75
2.4. Yapısal Eşitlik Modeli	75
2.5. Aracılık Testi	77
2.6. Demografik Değişkenler Farklılık Analizleri	79
2.6.1. Okunan Program Değişkeni İçin Bağımsız Örneklem t-testi	79
2.6.2. Mezun Olunan Lise Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi	80
2.6.3. Okunan Bölüm Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi	84
2.6.4. Okunan Sınıf Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi	89
2.6.5. Not Ortalaması Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi	92
2.6.6. Dijital ile İlgili Ders Alınması Değişkeni İçin Bağımsız Örneklem t-testi	95
2.6.7. Muhasebe ile İlgili Ders Alınması Değişkeni İçin Bağımsız Örneklem t-testi	96

SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKÇA	104
EKLER	116
ÖZGEÇMİŞ	122

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Demografik Bulgular.....	59
Tablo 2. Dijital Okuryazarlık Keşfedici Faktör Analizi.....	61
Tablo 3. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı Keşfedici Faktör Analizi	64
Tablo 4. Muhasebeye Yönelik Tutum Keşfedici Faktör Analizi	64
Tablo 5. Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri.....	69
Tablo 6. Güvenirlilik Analizi.....	70
Tablo 7. Dijital Okuryazarlık Basıklık ve Çarpıklık	71
Tablo 8. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı Basıklık ve Çarpıklık	73
Tablo 9. Muhasebeye Yönelik Tutum Basıklık ve Çarpıklık	74
Tablo 10. Korelasyon Analizi.....	75
Tablo 11. Yapısal Eşitlik Modeli Uyum İyiliği Değerleri	77
Tablo 12. Yapısal Eşitlik Modeli Analiz Bulguları	77
Tablo 13. Okunan Program Değişkeni Bağımsız Örneklem T Testi.....	79
Tablo 14. Okunan Program Değişkeni Ortalama Değerler.....	80
Tablo 15. Mezun Olunan Lise Değişkeni Anova Testi	80
Tablo 16. Mezun Olunan Lise Değişkeni Tukey Bulguları	81
Tablo 17. Mezun Olunan Lise Değişkeni Anova Ortalama Değerler	83
Tablo 18. Okunan Bölüm Değişkeni Anova Testi	84
Tablo 19. Okunan Bölüm Değişkeni Tukey Bulguları	84
Tablo 20. Okunan Bölüm Değişkeni Anova Ortalama Değerler	88
Tablo 21. Okunan Sınıf Değişkeni Anova Testi	90
Tablo 22. Okunan Sınıf Değişkeni Tukey Bulguları	90
Tablo 23. Okunan Sınıf Değişkeni Anova Ortalama Değerler.....	91
Tablo 24. Not Ortalaması Değişkeni Anova Testi.....	92
Tablo 25. Not Ortalaması Değişkeni Tukey Bulguları	93
Tablo 26. Not Ortalaması Değişkeni Anova Ortalama Değerler	94
Tablo 27. Dijital ile İlgili Ders Alınması Değişkeni T Testi	95
Tablo 28. Muhasebe ile İlgili Ders Alınması Değişkeni T Testi	96
Tablo 29. Muhasebe ile İlgili Ders Alınması Değişkeni Ortalama Değer.....	97
Tablo 30. Hipotez Sonuçları	97

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırmanın Modeli.....	5
Şekil 2. Dijital Okuryazarlık Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı	66
Şekil 3. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı.....	67
Şekil 4. Muhasebeye Yönelik Tutum Doğrulayıcı Faktör Analizi	68
Şekil 5. Yapısal Eşitlik Modeli	76
Şekil 6. Process Macro Aracılık Testi	78

EKLER LİSTESİ

Ek 1: Anket Formu

KISALTMALAR

M.Ö.	Milattan Önce
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
TÜRMÖB	Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odalar Birliği
TMUDESK	Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
RPA	Robotik Süreç Otomasyonu
MERNİS	Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
BDE	Bilgisayar Destekli Eğitim
SMMM	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
AIS Sistemi	Bilgisayar Tabanlı Muhasebe Sistemi ve Muhasebe Bilgi
BİT	Bilgi ve İletişim Teknoloji
TESMER	Temel Eğitim ve Staj Merkezi
MYO	Meslek Yüksekokulu
KFA	Keşfedici Faktör Analizi
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
DMO	Dijital Muhasebe Okuryazarlığı
MYO	Muhasebeye Yönelik Tutum
GFI	Uyum İyeliği İndeksi
CFI	Karşılaştırmalı Uyum İndeksi
TLI	Tucker-Lewis İndeksi
RMSEA	Yaklaşımın Kareler Ortalamasının Karekökü
CR	Bileşen Güvenirliği
N	Örneklem Büyüklüğü
DO	Dijital Okuryazarlık

MO	Muhasebe Okuryazarlığı
UTİL	Uluslararası Ticaret ve Lojistik
SBYK	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
df	Serbestlik Derecesi
vd	ve diğerleri

GİRİŞ

A. Araştırmanın Konusu ve Problemi

Muhasebe, işletmelerin finansal bilgilerini kaydeden, sınıflandıran, özetleyen ve analiz eden önemli bir süreçtir. Bu süreç, sürekli yenilenen ve değişime açık bir yapıya sahip olup, bu durum muhasebe mesleğinin daha profesyonel bir şekilde icra edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda, muhasebe eğitiminin de uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi ve sektörel ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte olması büyük önem arz etmektedir. Özellikle teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla, muhasebe alanında da dijital dönüşüm kaçınılmaz hale gelmiştir.

Günümüzde işletmeler, muhasebe alanında çalışan veya çalışmayı hedefleyen bireylerden sadece geleneksel muhasebe bilgisine sahip olmalarını değil, aynı zamanda dijitalleşen iş ortamına uyum sağlayacak bilgi ve becerilere sahip olmalarını beklemektedir. Bu doğrultuda, muhasebe eğitiminin amacı, eğitim sürecinin sonunda bireylerin sektör hakkında bilgi sahibi olma, muhasebe bilgi sistemini öğrenme, muhasebe bilgilerini açıklayabilme, sınıflandırma, karşılaştırma, uygulama, yorumlama ve rapor oluşturabilme becerilerini teorikte öğrenmelerinin yanı sıra teknik olarak öğretebilmektir. Bu becerilerin kazandırılması, muhasebe eğitiminde dijitalleşmeye uyum sağlanması ve sektörel beklentilere yanıt verilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla, dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı kavramları, muhasebe eğitiminin etkinliği ve bireylerin mesleki yeterlilikleri açısından önemli bir araştırma konusu olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin dijital muhasebe okuryazarlığı ile muhasebeye yönelik tutumları üzerindeki etkisinin araştırılmasıdır. Araştırmanın bir diğer amacı dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkide muhasebeye yönelik tutumun aracılık rolünün sorgulanmasıdır. Ayrıca dijital okuryazarlığı, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin bazı demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesidir.

B. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüzde dijitalleşme, bireylerin günlük yaşamlarından mesleki faaliyetlerine kadar pek çok alanda köklü değişimlere yol açmıştır. Özellikle muhasebe gibi bilgiye dayalı ve analitik süreçlerin ön planda olduğu bir meslek dalında, dijitalleşme hem bir fırsat hem de bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijital muhasebe uygulamaları, iş süreçlerini hızlandırmak, verimliliği artırmak ve hata oranlarını azaltmak için güçlü araçlar sunarken, bu teknolojilerin etkin bir şekilde kullanılabilmesi dijital muhasebe okuryazarlığını gerektirmektedir. Bu bağlamda, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumları üzerindeki etkisini incelemek büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü gelecekte muhasebe mesleğini icra edecek bireylerin hem dijital teknolojilere uyum sağlayabilmesi hem de bu teknolojilere yönelik olumlu tutum geliştirebilmesi, sektörün sürdürülebilirliği ve rekabet gücü açısından kritik bir öneme sahiptir. Araştırmanın bir diğer önemli katkısı, muhasebeye yönelik tutumun, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkisindeki aracılık rolünün incelenmesidir. Bu inceleme, bireylerin teknolojik beceri kazanımlarında tutumlarının ne derece belirleyici olduğunu anlamaya olanak sağlamaktadır. Ayrıca, demografik özelliklerin dijital beceriler ve tutumlar üzerindeki etkisinin analiz edilmesi, eğitimde fırsat eşitliğini sağlama ve farklı öğrenci gruplarına yönelik özel stratejiler geliştirme açısından önemli veriler sunmaktadır. Bu araştırma dijitalleşmenin muhasebe eğitimi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele alarak hem akademik literatüre hem de uygulamaya yönelik özgün ve değerli katkılar sağlamaktadır. Elde edilen bulgular, eğitim politikalarına yön vermek ve öğrenci odaklı öğrenme stratejileri geliştirmek için önemli bir rehber niteliği taşımaktadır.

C. Hipotezler

Teknolojik gelişmeler, muhasebe mesleğinde dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı gibi kavramların önemini artırmakta, bu durum muhasebe eğitiminde bireylerin dijital yeterliliklerini geliştirmeyi zorunlu kılmıştır. Dijital okuryazarlık düzeyinin muhasebeye yönelik tutum ve dijital muhasebe okuryazarlığı ile nasıl bir ilişki içinde olduğu, aynı zamanda bu değişkenlerin çeşitli demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği, alan yazında önemli bir araştırma konusu olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda, bu çalışmada dijital okuryazarlık,

dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutum arasındaki ilişkiler incelenmekte ve çeşitli demografik faktörlerin bu değişkenler üzerindeki etkileri analiz edilmektedir. Bu kapsamda, araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkileri ve demografik faktörlere bağlı farklılıkları test etmek amacıyla bazı hipotezler oluşturulmuştur. Çalışmanın amacına yönelik olarak geliştirilen hipotezler şunlardır:

H1: Dijital okuryazarlık dijital muhasebe okuryazarlığını anlamlı olarak etkiler

H2: Dijital okuryazarlık muhasebeye yönelik tutumu anlamlı olarak etkiler

H3: Muhasebeye yönelik tutum dijital muhasebe okuryazarlığını anlamlı olarak etkiler

H4: Dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkisinde muhasebeye yönelik tutumun aracı rolü bulunmaktadır.

H5: Dijital okuryazarlık öğrencilerin öğrenim gördüğü programa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H6: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin öğrenim gördüğü programa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H7: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin öğrenim gördüğü programa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H8: Dijital okuryazarlık öğrencilerin mezun olduğu lisenin türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H9: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin mezun olduğu lisenin türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H10: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin mezun olduğu lisenin türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H11: Dijital okuryazarlık öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H12: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H13: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H14: Dijital okuryazarlık öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H15: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H16: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H17: Dijital okuryazarlık öğrencilerin not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H18: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H19: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H20: Dijital okuryazarlık öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H21: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H22: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H23: Dijital okuryazarlık öğrencilerin muhasebe ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H24: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin muhasebe ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

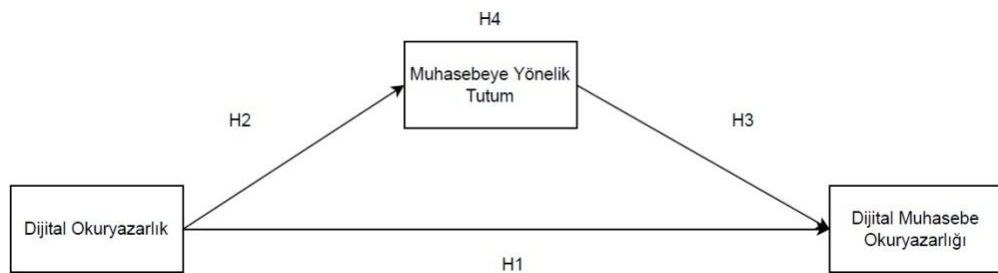
H25: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin muhasebe ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

D. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın amacı öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin dijital muhasebe okuryazarlığı ile muhasebeye yönelik tutumları üzerindeki etkisinin araştırılmasıdır. Araştırmanın bir diğer amacı dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkide muhasebeye yönelik tutumun aracılık rolünün sorgulanmasıdır. Ayrıca dijital okuryazarlığı, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik

tutumun öğrencilerin bazı demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılacaktır. Bu yöntem, katılımcıların görüş ve deneyimlerini sistematik bir şekilde toplamak için etkili bir yol sunmaktadır. Toplanan verilerin analiz aşamasında, demografik özelliklerin frekansları ve ortalamaları detaylı bir şekilde hesaplanacaktır. Bu hesaplamalar, katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi değişkenler açısından gruplandırılmasına olanak tanıyacaktır. Ayrıca, gruplar arasındaki farklılıkları incelemek ve anlamak amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA (varyans analizi) gibi istatistiksel analiz yöntemleri uygulanacaktır. Bu teknikler, farklı grupların dijital okuryazarlık ile dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkilerini belirlemek için önemlidir. Bu araştırmanın evrenini, 2024-2025 Güz Döneminde öğrenim gören Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden 2.593 öğrenci ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'ndan 3.380 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini bu öğrenciler arasından kolayda örnekleme yöntemi ile seçilmiş olan 992 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan dijital okuryazarlık ölçeği, Acar (2015) ve Özerbaş ve Kuralbayeva (2018) kaynaklarından faydalanılarak oluşturulmuş olup bu ölçek, 5 boyuttan ve 40 maddeden oluşmaktadır. Dijital muhasebe okuryazarlığı ölçeği ise Tekbaş, Kurnaz ve Azaltun (2018) ve Kaya (2021) kaynaklarından alınmış olup 31 maddeden oluşmaktadır. Muhasebeye yönelik tutum ölçeği ise Kurtlar ve Yıldız (2020) ve Apak (2020) kaynaklarından faydalanılarak oluşturulmuş olup 4 boyuttan ve 26 maddeden oluşmaktadır.

Bu doğrultuda araştırmanın modeli Şekil 1'deki gibi oluşturulmuştur:

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

E. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmaya katılan öğrencilerin soruları doğru ve samimi bir şekilde yanıtladığı varsayılmıştır.
- Kullanılan ölçüm araçlarının (ör. anket, test) dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığını doğru şekilde değerlendirdiği kabul edilmiştir.
- Dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı kavramlarının, farklı bireylerde benzer şekilde anlaşıldığı kabul edilmiştir.
- Araştırma sürecinde öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini etkileyebilecek dışsal faktörlerin (ör. teknolojik gelişmeler, çevresel etkiler) sabit kaldığı varsayılmıştır.

F. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmanın en önemli kısıtı bölgesel nitelikte olmasıdır. Sonuçlar, farklı üniversitelerdeki veya farklı alanlardaki öğrencilere genellenemez.
- Bir diğer önemli kısıtı ise elde edilen bulguların ankette yöneltilen sorular ile kısıtlanmış olmasıdır.
- Veriler belirli bir dönemde toplandığı için, dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı düzeylerindeki değişimler dikkate alınamamış olabilir.
- Toplanan verilerde katılımcılardan alınan yanıtlarında yanlılık (ör. sosyal beğenirlik) veya eksiklik olabilir.

I. BÖLÜM

KONU İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Muhasebe ile İlgili Kavramsal Çerçeve

İşletmelerin sürdürülebilir bir mali yapıya sahip olabilmesi için muhasebe, kritik bir rol üstlenerek ekonomik işlemlerin güvenilir, sistematik ve denetlenebilir bir biçimde gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır. İşletmelerin sürdürülebilirliği, stratejik karar alma süreçleri ve yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi açısından muhasebe sistemleri büyük önem taşımaktadır. Teknolojik gelişmeler ve değişen iş dünyasının dinamikleri, muhasebenin kapsamını ve fonksiyonlarını sürekli olarak dönüştürmektedir. Bu bölümde, muhasebenin taşıdığı işlevler, işletmeler için önemi ve literatürde ele alınan ilgili çalışmalar incelenecektir.

1.1.1. Muhasebe Kavramı ve Muhasebenin Fonksiyonları

Muhasebe işletmenin çevresindeki değişikliklerden direkt etkilenen ve kendini sürekli yenileyen bir bilgi sistemidir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:117). Bu sistem, örgütteki kaynakların oluşumunu, bu kaynakların işleyiş şeklini, örgütün faaliyetleri sonucunda bu kaynaklarda ortaya çıkan artış ve azalışları ve örgütün mali durumunu gösteren verileri üretir ve bu verileri ilgili kişi ve kuruluşlara iletir (Sevilengül, 2016:3).

Muhasebe kavramına ilişkin olarak literatürde farklı tanımlar bulunmaktadır:

Büyükmirza (1999) muhasebeyi;

- Bir değerlendirme ve bilgi aktarım aracı niteliği taşıyan
- İşletmede finansal sonuçlar doğuran olay ve işlemlere ait verileri (parasal ve sayısal olarak) toplayan
 - Bu verileri, işletmeyle ilişkili olan kişilerin ihtiyaç ve amaçlarını dikkate alarak kaydeden, sınıflandıran ve analiz eden
 - Dönemsel olarak elde edilen sonuçlar ile hazırlanan özet raporları ilgili kişi ve kuruluşlara ileten, düzenli bir bilgi iletme yöntemi olarak tanımlamaktadır.

Lazol (1998) muhasebe kavramını, işletmede meydana gelen finansal nitelikli faaliyetleri kronolojik sıraya göre kayıt altına alan, gruplara ayıran, derleyen ve bu verileri çözümleyen, yorum getiren ve geri bildirim sağlayan bir sistem olarak tanımlamıştır.

Küçüksavaş (2001) ve Yıldız (2014) muhasebeyi, finansal nitelikli işlemler sonucunda işletmenin varlıkları ve kaynakları üzerinde değişiklik oluşturan, bu işlemlere ait bilgileri sınıflandıran, özetleyen, analiz eden, yorumlayan ve ilgili kurum ve kuruluşlara ileten bir bilgi sistemi olarak açıklamışlardır.

Koç Yalkın (2001); bir değerlendirme ve bilgi aktarma süreci olarak muhasebeyi, tamamen veya kısmen finansal nitelik taşıyan işlemlere ait verilerin toplanması, kaydedilmesi, sınıflandırılması, değerlendirilmesi, güvenilirliklerinin doğrulanması, yorumlanması ve rapor halinde sunulması süreci olarak tanımlamıştır.

Ataman (2004) işletme faaliyetlerinin denetimini sağlamak, işletmenin gelecek dönem faaliyetlerini planlamak, işletme içi ve dışındaki paydaşların işletmeye ilişkin etkin kararlar verebilmelerini sağlayacak mali bilgilerin elde edilmesi için finansal olaylarla ilgili bilgilerin toplanması ve aktarılması süreci olarak tanımlamaktadır. Bu doğrultuda, muhasebe yalnızca geçmişe dair bilgileri toplayarak bugüne yönelik raporlar hazırlamakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki süreçlere de stratejik bir yön vermektedir. Böylece, muhasebenin iç ve dış tüm paydaşlar için rehber niteliğinde bir bilgi yönetim sistemi olduğu söylenebilir.

Demir (2005) muhasebeyi, ilgili kişi ve kurumların bilgi ihtiyaçlarını karşılayabildiği ölçüde başarılı ve yararlı olabilecek bir bilgi sistemi olduğunu ve bu sistemin temel amacının, bilgi gereksinimi olan kullanıcıların etkin ve doğru kararlar alabilmelerini sağlayacak bilgileri toplamak, işlemek ve ilgililere iletilmesini sağlamak şeklinde tanımlamıştır.

Demir ve Çam (2006)' a göre muhasebe, işletmeyi potansiyel müşterilere ve işletmeyle ilişkili kişi ve kuruluşlara kendine has bir dil kullanarak tanıtan bir sistem ve aynı zamanda işletmenin finansal durumunu, faaliyet raporlarını, fırsat ve tehditlerini bu kendine has dil ile kullanıcılara ifade eden bir danışmandır. Muhasebenin kendine özgü dili, işletmenin finansal durumunun ve gelecek hedeflerinin anlaşılır bir şekilde ifade edilmesini mümkün kılmakta, aynı zamanda işletmenin dış dünyaya tanıtılmasında da kritik bir rol oynar. Bunun yanı sıra,

muhasabe paydaşlar arasında bilgi akışını sağlarken ve işletmenin fırsatları değerlendirme ile tehditlere karşı hazırlıklı olma süreçlerinde rehberlik eden bir danışman işlevi görür. Bu yönleri göz önünde bulundurulduğunda muhasabe, yalnızca bir kayıt veya raporlama sistemi değil, karar alma süreçlerinin önemli bir parçasıdır.

Kutlu (2008) muhasabe kavramını; finansal nitelikli işlemleri kayıt altına almak, finansal tablo ve beyannameler hazırlamak, muhasabe sistemleri oluşturmak, mali danışmanlık ve alanında uzmanlık gibi işleri yapan bir sistem olarak ifade etmiştir.

Aygün (2013)'e göre muhasabe, işletmenin paydaşlarına bilgi sağlanmasında başvurduğu ana kaynaklardan bir tanesidir. Bu çerçevede, muhasabe sistemi, stratejik kararların alınmasında hem iç hem de dış paydaşlara işletmenin finansal durumunu doğru ve güvenilir bilgi ile belgeler sunarak işletme yönetiminde kritik bir rol üstlenir. Bunun sonucunda, muhasabe bilgi sistemi, işletmenin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine uygun şekilde faaliyet göstermesini sağlayarak paydaşlar arasındaki güven ilişkisini güçlendirir.

Şimşek ve Çelik (2015) muhasabe kavramını, örgütlerdeki finansal nitelikli faaliyetlere ilişkin bilgilerin tanınmasını, bu bilgilerin kayıt altına alınmasını, tasnif edilmesini, rapor haline getirerek ilgili kurum ve kuruluşlara sunulmasını sağlayan, örgütün mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını görmeye imkân sağlayan bilgileri üreten ve teknik yönü ağır basan ilke ve uygulamalar bütünü olarak tanımlamıştır.

Muhasebenin temel işlev ve amaçlarına ilişkin olarak;

Çürük ve Doğan (2001) bazı işletmelerin muhasebenin işlevi olarak vergi yükünü hesaplamasını ve finansal dengeyi takibini yeterli görürken, bazı işletmelerin ise muhasebenin tüm paydaşların ihtiyaçlarına uygun bilgilerin üretilmesini sağlayarak bu bilgilerin iletilmesini beklediğini vurgulamışlardır.

Güçlü, Çiçek ve Benli (2006) muhasebenin işletme içindeki görev ve fonksiyonlarını; işletmenin borç alacak durumlarını takip etme, işletme yönetimine alacağı kararlarda rehberlik etme, işletmenin faaliyetlerini takip etme ve kontrolünü sağlama, belirli dönemlerde işletmenin performansını istatistiki olarak rapor halinde sunma, kaydedilen belgelerin saklanması sonucu işletme için delil niteliği oluşturması ve işletme içerisinde denetleme sürecini yürütme olarak ifade etmişlerdir.

Çankaya (2007)'ya göre muhasebenin esas fonksiyonu, işletme içindeki ve dışındaki tüm paydaşlara finansal bilgi sağlamaktır. Üretilen bilgiyi hızlı bir şekilde değerlendiren ve fırsata dönüştüren işletmelerde başarı kaçınılmaz olmaktadır. Bu bağlamda, işletmelerin muhasebe bilgi sisteminin etkin bir şekilde yönetilmesi, finansal verilerin doğru bir şekilde analiz edilmesine olanak tanır ve karar alma süreçlerini güçlendirir. Böylece, işletmeler mevcut durumlarını şeffaf bir şekilde değerlendirerek fırsatları doğru bir şekilde öngörür ve rekabetçi pazarlarda güçlü bir konum elde eder.

Erdoğan ve Dinç (2009) muhasebenin görevlerini şu şekilde sıralamıştır:

- İşletmenin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını analiz etmek ve yorumlamak
- İşletmenin finansal nitelikli faaliyetlerini kayıt altına almak
- İşletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını yansıtan mali tablolar oluşturmak
- İşletme paydaşlarının ihtiyaç duyduğu finansal bilgileri mali tablolar aracılığıyla iletmek.

Şimşek ve Çelik (2015)' e göre muhasebe temel fonksiyonlarını yerine getirerek; işletme yönetiminin alacağı stratejik ve operasyonel kararlarda rehberlik eder, işletmenin paydaşlarına finansal durumu ve faaliyet raporlarını şeffaf bir şekilde sunar, çalışanların işletmenin amaç ve hedefleri doğrultusunda verimli bir şekilde çalışmalarını sağlar.

Sevilengül (2016) muhasebenin işlevlerini şu şekilde ifade etmektedir: Gerçekleşmiş faaliyetleri kayıt altına alarak arşivlediği için bir bilgi aracı işlevi görmektedir. Finansal planlama, standartlar ve mevcut durumu karşılaştırıp farklılıkları ortaya çıkardığı için bir denetleme aracı fonksiyonuna sahiptir. Elde edilen bilgilerle geleceğe ait öngörülerde bulunduğu için bir tahmin aracı rolüne sahiptir.

Yücel ve Adiloğlu (2019)' na göre muhasebe bir sistemdir ve asıl amacı bilgi üretmektir. Muhasebenin bu fonksiyonu işletmeler ve karar alıcılar için doğru, zamanlı ve anlaşılabilir bilgiler üretmesini gerektirmektedir.

Ertaş (2021) muhasebenin görevlerini şu şekilde sıralamıştır:

- Yasal yükümlülükleri yerine getirmek

- Belirli bir dönem içerisinde işletmenin gelirleri ile giderlerini karşılaştırarak kâr veya zararını saptamak ve kayıt altına almak
- Mevzuata ait anlaşmazlıklarda delil ortaya koymak,
- Sınırlı olan üretim kaynaklarının etkin kullanımı için ihtiyaç duyulan bilgileri birimlere zamanında iletmek
- Dönem içerisinde işletmenin aktif, pasif ve öz kaynaklarında ortaya çıkan değişimleri saptamak ve kayıt altına almak
- Dönem sonunda işletmenin aktif, pasif ve öz kaynaklarını saptamak ve faaliyet raporunu oluşturmak

Yukarıda verilen muhasebenin tanım ve görevleri çerçevesinde muhasebe fonksiyonları aşağıdaki gibi açıklanabilir (Tanış ve Berikol, 2015:6-7):

- Kaydetme fonksiyonu: Kaydetme fonksiyonunda iki önemli husus vardır. Birincisi kaydedilecek işlem mutlaka finansal nitelikli olmalıdır, ikinci husus ise işlem mutlaka bir belgeye dayandırılmalıdır. Bu bağlamda, parasal değer taşıyan işlemlerin yevmiye defterine (günlük defter), tarih ve sıra numarasına göre, objektif belgelere dayandırılarak kaydedilmesi fonksiyonu, finansal verilerin doğruluğunu ve muhasebe sürecinin güvenilirliğini sağlamada temel rol oynamaktadır.
- Sınıflandırma fonksiyonu: Gerçekleştirilen finansal nitelikli işlemler tarih, sıra numarası ve niteliklerine göre yevmiye defterine kaydedilir. Sınıflandırma işlemi yevmiye defterinden defter-i kebire (büyük defter) yapılır. Bu işlem, finansal verilerin düzenli bir şekilde gruplandırılmasını sağlayarak, işletmenin faaliyetleri ve mali durumu hakkında daha net analizler yapılmasına olanak tanır. Böylece, muhasebe sisteminin şeffaflığı ön plana çıkarak, daha kolay raporlama ve denetim yapılabilir.
- Özetleme ve raporlama fonksiyonu: Dönem içerisinde kaydedilen işlemler dönem sonlarında toplanarak özetlenir ve mali tablolar aracılığıyla raporlar haline getirilir. Bu işlemin amacı, işletmenin finansal durumunu net şekilde ortaya koyarak, ilgili kişi ve kuruluşlara anlayabilecekleri açıklıkta bilgi sağlamaktır. Bu fonksiyon, gerekli verileri sağlayarak

işletmenin stratejik hedeflerine ulaşmasına katkı sağlar (Nagaş, 2019:9-10).

- Analiz etme ve yorumlama fonksiyonu: Mali tabloları sadece sayısal işlemler olarak göstermenin ötesinde, işletmenin mevcut durumu ve gelecekteki kararları hakkında daha geniş bir bakış açısı sunar. Bu fonksiyon, işletmenin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek, daha doğru kararlar alınmasını sağlar. Ayrıca, muhasebe bilgisi sınırlı olan kişi ve kuruluşların verileri daha iyi anlamasını sağlayarak, güven duygusunun oluşturulmasına ve bilinçli kararlar almalarına katkıda bulunur.
- Bilgi verme fonksiyonu: Muhasebe sürecinin en son aşamasında elde edilen bilgilerin işletme ile ilişkisi bulunan tüm paydaşlara (işletme sahipleri, işletme yöneticileri, işletme çalışanları, yatırımcılar, işletmeye kredi veren kuruluşlar, vergi dairesi, devlet kurumları, işletme alıcıları- müşterileri- satıcıları- tedarikçileri, sendikalar vb.) herkesin anlayacağı şekilde açık ve anlaşılır şekilde sunulmasıdır. Bu fonksiyon, paydaşlar arasındaki ağın güvenle oluşturulmasına ve şeffaflık ilkesine uygun biçimde iletişim sağlanmasına katkı sağlar.

Toplumsal ve ekonomik alandaki gelişmeler, işletmelerin büyümesine ve faaliyetlerinin giderek daha karmaşık bir hâl almasına yol açmıştır. Bu süreçle birlikte, işletmelerle ilişkili kişi ve kuruluşların yapıları ile talep ettikleri bilginin türü ve niteliği de değişiklik göstermiştir. Bu bağlamda, muhasebe mevcut yapısıyla tüm paydaşların bilgi ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmış ve bu nedenle kendi içinde finansal (genel) muhasebe, yönetim muhasebesi ve maliyet muhasebesi olmak üzere üç ana bölüme ayrılmıştır (Kepçe, 2010:16).

- Genel finansal muhasebe: İşletmenin finansal durumunu etkileyen olay ve işlemleri kayıt altına alarak bu bilgileri işletme dışındaki paydaşlara sunmayı amaçlayan bir muhasebe türüdür. Bu muhasebe türü, işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını şeffaf bir şekilde raporlamayı hedefler. Genel muhasebede faaliyetler, muhasebe standartlarına ve yasal düzenlemelere uygun olarak gerçekleştirilir. Gelir tablosu, bilanço ve nakit akış tablosu gibi finansal raporların hazırlanmasını kapsar ve işletme dışındaki kişi ve kurumlara doğru bilgi sunma sorumluluğu taşır. Bu

yönüyle genel muhasebe, işletme yönetimi ile dış paydaşlar arasındaki bilgi akışını sağlar. (Büyükmirza, 1999).

- Yönetim muhasebesi: Genel muhasebe ve maliyet muhasebesinden elde edilen bilgileri analiz ederek işletme yöneticilerine karar alma süreçlerinde destek olacak şekilde yeni bilgiler halinde sunar. İşletme geleceği ile ilgili stratejik kararların alınmasında önemli bir role sahiptir. Bu muhasebe türü, yöneticilerin kısa ve uzun vadeli kararlarını desteklerken bilgi esnekliği sunar ve yöneticilerin ihtiyaç duyduğu her türlü bilgiye erişim sağlar. Ayrıca, bu bilgilerin hazırlanmasında herhangi bir yasal ya da kuralcı sınırlama söz konusu değildir. Yönetim muhasebesi, işletmenin karlılığını artırmaya ve maliyetleri düşürmeye yönelik stratejik rehberlik sunarak yöneticilere büyük kolaylık sağlar. (Tanış ve Berikol, 2015).
- Maliyet muhasebesi: İşletme yönetiminde etkili ve kapsamlı bir şekilde kullanılan bir muhasebe türüdür. Temel amacı, üretim süreçleriyle ilgili maliyetleri belirlemek ve bu verileri yönetim kararlarına rehberlik edecek şekilde sunmaktır. Aynı zamanda üretimin maliyetini belirlemek, kontrol mekanizmaları sağlamak, gelecekteki planlamalara yardımcı olmak ve karar alma süreçlerinde yol gösterici olmak gibi işlevleri de bulunmaktadır. İşletme kaynaklarının etkin kullanılıp kullanılmadığını denetlemek, maliyet muhasebesinin bir diğer önemli yönüdür. Bu özellikleriyle maliyet muhasebesi, işletmenin verimliliğini artırmada ve maliyetlerini yönetmede kritik bir role sahiptir. (İldır, 2014).

1.1.2. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi

Eski çağlardan itibaren, ekonomik faaliyetler bazı durumların tespit edilmesini ve kayıt altına alınmasını gerektiriyordu. Başlangıçta yalnızca alacak ve borçların kaydıyla sınırlı olan bu süreç, ilerleyen dönemlerde bu işlemler işletmenin tüm iktisadi faaliyetlerini içine alacak şekilde genişlemiştir. Dolayısıyla muhasebe, iktisadi faaliyetlerdeki değişim ve gelişime paralel olarak, günlük hayatın ihtiyaçlarını karşılamak ve karşılaşılan zorlukları çözmek için kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, ticari faaliyetlerin, yani mal alım satımının arttığı dönemlerde ve bölgelerde çeşitli muhasebe usullerinin de geliştiği görülmektedir (Küçüksavaş, 2001:9).

Bu bağlamda, muhasebe tarihinin eski çağlardaki dönemleri, uygarlıkların gelişimi ile paralel bir şekilde gelişmiştir. Muhasebe tarihinin uygarlıkların oluşumu ile ortaya çıktığı söylenmektedir (Selimoğlu, Aslan ve Güvemli, 2009:220). Tarih boyunca bu uygarlıkların yok olması, yıllarca süren savaşlar ve buna benzer sebeplerden dolayı daha fazla gelişmemiş ve özellikle Batı Roma İmparatorluğunun yıkılışıyla beraber ilk uygarlıklarda geliştirilmiş olan kayıt tekniği de tarihin içerisinde yok olmuştur (Yücel, 1982:221).

İlk muhasebe kayıtlarının hangi dönemde ve hangi uygarlık tarafından kullanıldığı konusunda kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, muhasebe tarihçileri arasında genel bir görüş birliği vardır. Bu görüşe göre, muhasebe uygulamaları, ilk yazı ve sayıların kullanıldığı “Mezopotamya Uygarlıkları” ve “Eski Mısır” da başlamıştır. Bu döneme ait, muhasebe tarihiyle ilgili doğrudan bulgular bulunmamakta ancak tarihteki ilk envanter (sayım) işlemlerinin Mısır’da mal takibi amacıyla gerçekleştirildiği bilinmektedir. Gıda ürünlerinin ticari faaliyetlerinin (alım-satım) kayıt altına alınmaya başlamasıyla birlikte, Eski Mısır’da muhasebe düzeni, düzenli stok kontrollerinin yanı sıra günlük kayıtlarla da şekillenmeye başlamıştır (M.Ö. 3400 yılları). Ayrıca bütçeleme sisteminin temellerinin atılması ve yazılı planların kullanılmaya başlanması, muhasebe gelişmelerine yeni bir boyut kazandırmıştır (Avder, 2006).

Bunun yanında muhasebe tarihinin M.Ö. 3000-4000 yılları arasına dayandığı (Akgemci, 2020:123) ve ilk muhasebe kayıtlarının kil tabletlere kadar uzandığı görülmektedir (Selimoğlu vd. 2009:220). Mezopotamya uygarlıklarında, özellikle Babil’de, ticari faaliyetlerde malın çeşidi, adedi, alıcı-satıcı isimleri ve teslim tarihi gibi bilgilerin kil levhalara kaydedildiği; ayrıca muhasebe uygulamalarına dair ilk yazılı kuralların da burada oluşturulduğu bilinmektedir (Avder, 2006).

Muhasebenin tarihsel kökenlerine baktığımızda, milattan önceki yüzyıllarda, Mısır, Suriye ve Irak’ta ticari hayatın gelişmiş olduğu ve bu bölgelerde ticari işlemlerin basit bir şekilde kaydedildiği düşünülmektedir. Bu kayıtlara ait önemli belgeler ise 14. ve 15. yüzyıllardan günümüze kalanlardır. Aynı şekilde Roma İmparatorluğu’nda devlet muhasebesinin varlığı bu dönemde belirgin hale gelmiştir. Ayrıca ilk dönemlerde, kayıtlama işlemleri tek yönlü ve basit yöntemlerle yapılmış; ancak zaman içinde bu yöntemler bırakılarak daha karmaşık olan çift taraflı kayıt sistemi geliştirilmiştir (Küçüksavaş, 2001:9-10).

Muhasebenin başlangıç noktalarına baktığımızda Kral Hammurabi'nin (M.Ö. 1728-1686) döneminde, devlet yetkilileri muhasebenin gerekliliğini fark ederek saraylarda katiplik sistemini oluşturmuşlardır. Katipler, dönemin en saygın kişilerinden olup, defter tutma ve bütçe denklikleri gibi konularda uzmanlaşmışlardır. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, ilk muhasebe kayıtlarına Kral Hammurabi'nin adıyla bilinen Hammurabi Kanunları'nda rastlanmaktadır (Erdoğan, 2002:11).

Anadolu'da ticaret yapan Asurlu tüccarlar, gerçekleştirdikleri ticari işlemleri kilden yapılmış tabletler üzerine kaydetmişlerdir. Bu tabletler, Anadolu'daki yazılı tarihin başlangıcından sonra uygulanan ilk muhasebe örneklerini oluşturmuştur (Gümüş ve Erkuş, 2019:123).

Antik medeniyetlerde kullanılan muhasebe uygulamaları toplumların sosyo-ekonomik yapısına göre değişiklik göstermekle beraber, insanlar arasındaki günlük hesaplaşmalardan oluşmaktadır. Dolayısıyla antik medeniyetlerde kullanılan muhasebe sistemleri günümüzde kullanılan çift taraflı muhasebe sisteminden uzak ve daha basit bir düzeyde kalmaktadır (Akgemci, 2020:123-124). Zamanla bu basit kayıt sisteminden daha gelişmiş bir yöneme doğru evrim gerçekleşmiştir.

14.yüzyılın sonunda basit kayıt sisteminden, çift taraflı kayıtlı sistemine geçiş yapılmıştır (Eş ve Atasoy, 2022:256).

Günümüz muhasebe uygulamalarının temel dayanağı olan çift taraflı kayıt sistemi, 1200'lü yıllardan itibaren İtalya'da kullanılmaya başlanmıştır. Bu sistemin uygulandığını 1296 yılında Floransa'da tutulan muhasebe kayıtları ortaya koymaktadır. Bu belgelerde çift taraflı muhasebe uygulamalarının yer aldığı belirtilmektedir (Sarı, 2022).

1250 ile 1400 yılları arasında, İtalyan tüccarları işlemlerini çift taraflı muhasebe kayıt ilkesine dayanarak belirli hesaplar altında sınıflandırmışlardır. Bu uygulama tüccarların geçmiş işlemlere dair doğru kayıtlara sahip olma arzusundan değil, 1400 yılından önce İtalya'da yönetim ve denetim aracı olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır. O dönemde, maliyet muhasebesi, karşılıklar, peşin ödenmiş giderler ve bilanço denetimi gibi konular ele alınmıştır. İtalyan matematikçi ve papaz Luca Paciola bu gelişmelerin büyük bir kısmını eserlerinde işlemiştir. Paciola, 1494 yılında Venedik'te yayımladığı "Summa De Arithmetica, Geometrie, Proportioni et Proportionalite" adlı eserinin ilk bölümünde çift taraflı kayıt sisteminin temellerini

açıklamıştır. Böylece muhasebe ile ilgili ilk teorileri ortaya koyan Luca Paciola, muhasebenin babası olarak kabul edilerek bu alanda önemli bir yer edinmiştir (Koç Yalkın, 2001:9-10).

Paciola, önerdiği kayıt sisteminde ajanda, günlük defter (yevmiye defteri) ve büyük defter (defteri kebir) olmak üzere üç temel deftere yer vererek, bu defterler arasındaki ilişkilerin nasıl kurulacağını açıklar. Bu defterlerin sayfalarının numaralandırılması ve yetkili mercilerce onaylanması gerektiğini belirtirken, iç kontrolün önemini vurgular. Bilanço ve hesap düzenlemelerinde, en likit olanlardan başlayıp daha az likit olanlara doğru bir sıralama yapılmasının esasını ifade eder. Tahsili şüpheli alacaklar için karşılıklar ve duran varlıklara ilişkin amortisman ayrılması gerektiğini belirtir. Paciola'nın eserinin yayımlanmasından sonra, 19. yüzyılın ilk yarısına kadar muhasebe teorisinde herhangi bir önemli gelişme yaşanmamıştır. Bu süre zarfında, çift taraflı muhasebe kayıt sisteminin İtalya'da ve diğer ülkelerde daha iyi anlaşılması ve uygulanmasının yaygınlaşması için çalışmalar yapılmıştır (Koç Yalkın, 2001:10).

1458 yılında Napoli'de Benedetti Cortigli Di Ragusa tarafından yazılan eser, Batıda muhasebeye ait ilk eser olarak bilinmektedir. 1494 yılında Luca Pacioli tarafından yazılan eser, muhasebede çift taraflı kayıt yöntemini tanıtan ilk kapsamlı eserdir. Bu nedenle, Batı'daki muhasebe tarihinin Luca Pacioli ile başladığı kabul edilmektedir (Küçüksavaş, 2001:10).

Muhasebe tarihimize bakıldığında, ülkemizde muhasebe alanındaki gelişmeler genellikle diğer ülkelerin etkisiyle şekillenmiştir. Dolayısıyla, söz konusu etkiler, ülkemizde muhasebenin geçirdiği evreleri de ortaya koymaktadır. Ülkemizde 1926 yılına kadar Fransa'nın, 1926-1960 yılları arasında Almanya'nın ve 1960'tan sonra ise ABD'deki muhasebe anlayışının ülkemizde hâkim olduğu gözlemlenmiştir (Küçüksavaş, 2001:10). Bu etkilerin başında, Fransız Ticaret Kanunu'ndan esinlenerek 1850 tarihinde hazırlanan Kanunname-i Ticaret (Ticaret Kanunu) yer almaktadır (Eş ve Atasoy, 2022:256-257).

1807 tarihli Fransız Ticaret Kanunu'nun Türkçeye çevirisi olan ve 1850 yılında kabul edilen Kanunname-i Ticaret, ülkemizde muhasebe sisteminin disiplinli bir yapıya kavuşturulmasında önemli bir rol oynamıştır. Aynı dönemlerde, muhasebe

derslerinin bazı Rüştîye ve İdadi okullarının müfredatına dahil edildiği, 1883 yılında ise İstanbul Mektebi Alisi' nin açıldığı görülmektedir (İldır, 2014:19).

Eski dönemlerde ve antik çağda muhasebe, krallar ve firavunlar tarafından ülkelerindeki tarımsal ve ticari faaliyetlerden vergi alma amacıyla kullanılmaktaydı. Günümüzde de devletler, yasal düzenlemelerle işletmelere muhasebe sistemini uygulama zorunluluğu getirerek, bu sayede vergi toplama işlevini muhasebe aracılığıyla yerine getirmektedir (Tanış ve Berikol, 2015:1).

Osmanlı döneminde İstanbul Ticaret Mektebi ile Darüşşafaka ve Rüştîye (askeri) de muhasebe eğitimi üzerine derslere yer verilmektedir. 1924 yılında yürürlüğe giren ve devlet muhasebesinde çift taraflı kayıt sisteminin kullanılmasını gereklilik olarak gören Hesap Talimatnamesi, mali işlemlerin doğru ve güvenilir bir şekilde kaydedilmesini amaçlamaktadır. Bu düzenleme, denetim ve hesap verebilirliği artırmayı hedeflemektedir. 1927 yılında yürürlüğe giren Muhasebe-i Umumiye Kanunu, Türkiye’de devlet muhasebesinin düzenlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu kanun, devletin mali yönetim sistemini düzenleyen ve şeffaf hale getirmeyi amaçlayan bir kanundur. 1940 yılından sonra yürürlüğe giren Kazanç Vergisi Kanunu, ticari kazançların doğru bir şekilde belirlenmesini sağlayarak vergi adaletini sağlamak ve gelir dağılımını denetlemeyi amaçlamaktadır. 1950’de çıkan Gelir Vergisi Kanunu’nun amacı, bireyler ve tüzel kişilerin gelirleri üzerinden adil bir şekilde vergi alınmasını sağlamaktır. Bu kanunlar ile muhasebenin önemi artmış ve 1960 sonrasında, yabancı uzmanların destekleriyle bir sisteme dönüştürülmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, 1968 yılında çoğunlukla Amerikan Muhasebe Sistemi’nden esinlenilerek kurulan komisyon, o dönemde Kamu İktisadi Teşebbüsleri için bir muhasebe modeli tasarısı sunmuştur. Söz konusu faaliyetler, ilerleyen süreçte Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) bir birimi tarafından sürdürülmüştür (Güçlü vd., 2006:1-2).

Muhasebe eğitimi, ilk olarak 1868’de “Mekteb-i Mülkiyeyi Şahane” adıyla kurulan okulda başlamıştır. Böylece muhasebe eğitiminin ilk temelleri atılmıştır. 1883 yılında kurulan “Hamidiye Yüksek Ticaret Mektebi”, muhasebe eğitiminin en kapsamlı şekilde verildiği bir kurum olmuştur. 1914 yılında kurulan Siyasal Bilgiler Fakültesi de muhasebe eğitime katkı sağlamıştır. Türkiye’de muhasebe eğitimi hızla yaygınlaşmış, yükseköğretim kurumları, meslek yüksekokulları ve bazı ortaöğretim kurumları muhasebe eğitimi vermeye başlamıştır (Tekşen, Tekin ve Gençtürk, 2010:102).

Muhasebe mesleği, Türkiye'de önemli yasal düzenlemelerle şekillenmiştir. 1974'te kurulan ve Türkiye muhasebe tarihinde önemli bir yere sahip olan "Mali Müşavirler ve Muhasebeciler Birliği Derneđi," 3568 sayılı yasanın hazırlanması ile müzakere süreçlerine katkı sağlamak amacıyla İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde örgütlenmiş ve yasa hazırlanırken muhasebecilik mesleğinin diğer mesleklerden farklı olduğunu vurgulamışlardır. Aynı dönemde "Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneđi," üyelerini, bilgi ölçütlerini ve akademik düzeylerini ön plana çıkaracak sınavla seçerek, mesleğin bilimsel boyutunun güçlenmesine katkı sağlamıştır. "Mali Müşavirler ve Muhasebeciler Birliği Derneđi," muhasebecilik kimliğini ön planda tutanlarla ülke genelinde örgütlenmeye önem vermiştir. 3568 sayılı Kanun'un kabul edilmesinden sonra, odaların kurulmasında yasadan önceki bu örgütlenme büyük ölçüde etkili olmuştur. Muhasebe mesleği, 01.06.1989'da kabul edilen ve 13.06.1989 tarihli 20194 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 3568 sayılı kanun ile yasal bir zemine oturtulmuştur. Yasa, 52 esas ve 8 geçici maddeden oluşmaktadır (Tekşen vd., 2010:102).

Muhasebe mesleğini düzenleyen 3568 sayılı Kanun, 1989 yılında kabul edilmiştir. Bu düzenlemenin ardından, muhasebe standartlarının oluşturulması ve geliştirilmesi amacıyla, 1994 yılında Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odalar Birliği (TÜRMOB), Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK)'nin kurulmasına öncülük etmiştir. TMUDESK, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ile uyumlu çalışmak ve Batı ülkelerindeki benzer kurumları örnek alarak bağımsız bir yapıda oluşturulmuştur. 1994 yılında faaliyetlerine başlayan TMUDESK, bugüne kadar toplam 19 Türkiye Muhasebe Standardı (TMS) yayımlamıştır (Erdoğan, 2002:11-12).

"Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavir Odaları" ile "Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Odaları Birliği", 1.6.1989 tarihinde kabul edilen 3568 sayılı "Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu" kapsamında, işletmelerdeki süreçlerin doğru ve güvenilir bir şekilde yürütülmesini sağlamak, faaliyet sonuçlarını yasal mevzuata uygun olarak kontrol ve analiz etmek, rapor edilen gerçek durumu ilgili kişi ve kuruluşlara tarafsız bir biçimde sunmak ve mesleki standartların en yüksek seviyede uygulanmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur. Bu kanun, meslek mensuplarının organizasyon yapısını,

faaliyetlerini ve denetimlerini düzenler. Ayrıca, meslek gruplarının seçilme şekli ile ilgili esasları da belirler. Kanunda belirtilen meslek grupları ise şu şekilde sıralanmaktadır (Avder, 2006):

- **Serbest Muhasebeci:** Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve yasal düzenlemeler doğrultusunda defter tutan, bilanço, kâr/zarar tablosu ve beyannameleri düzenleyen ve benzeri faaliyetleri gerçekleştiren kişiler.
- **Serbest Muhasebeci Mali Müşavir:** Serbest muhasebecilerin yaptığı işlemlerin yanı sıra muhasebe sistemlerini oluşturan, geliştiren, işletmelerin muhasebe, finans ve mali işleriyle ilgili düzenlemeler yapan, bu konularda görüş bildiren ve denetleyen kişilerdir. Ayrıca rapor hazırlayıp, analiz yapabilmektedirler.
- **Yeminli Mali Müşavir:** İlk maddede belirtilen işler dışında, ikinci maddede yer alan işlemlere ek olarak, kanunun 12. maddesine dayanarak çıkarılacak yönetmelik hükümleri uyarınca tasdik (onaylama) işlemlerini gerçekleştiren kişilerdir.

1926'da yürürlüğe giren ve şirket hesaplarının tutulma şekli ile karın hesaplanması üzerinde duran Ticaret Kanunu, ayrıca envanter çalışmaları, bilanço ve kâr zarar tablolarının düzenlenmesi gibi hususlarda hesap dönemleri ile sınırlı olmak üzere belli kurallar getirmiştir. 1933 yılında Türkiye Sanayi ve Maden Bankası, devletçilik anlayışına dayalı olarak ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin temelini teşkil etmek üzere kurulmuştur. Bu bankaya bağlı fabrikaların muhasebe organizasyonu, ilerleyen dönemlerde Sümerbank'ın artan faaliyetleri ile Almanlar tarafından geliştirilen maliyet muhasebesi uygulamaları, kamu ve özel sektördeki işletmelerin muhasebe sistemleri için bir rehber niteliği taşımıştır (İldır, 2014:19).

1.1.3. Muhasebe ve Dijital Dönüşüm

Günümüzde yaşanan hızlı teknolojik gelişmeler, işletmelerin çalışma biçimlerini köklü bir şekilde değiştirmiş ve birçok meslek dalını yeniden şekillendirmiştir. Kuşkusuz bu mesleklerin başında muhasebe gelmektedir. Özellikle muhasebe alanında dijitalleşme ve otomasyon süreçlerinin yaygınlaşması, geleneksel muhasebe uygulamalarının yerini dijital sistemlere bırakmasına neden olmuştur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, büyük veri analitiği, yapay zekâ, blockchain ve bulut bilişim gibi yenilikçi teknolojiler muhasebe süreçlerine entegre edilerek iş

süreçlerini daha verimli, şeffaf ve güvenilir hâle getirmiştir. Dijital dönüşüm sürecinde muhasebe meslek mensuplarının görev tanımları ve artan sorumlulukları da önemli ölçüde değişmiş, bu dönüşüm sürecine uyum sağlayabilen profesyonellerin rolü giderek daha kritik hâle gelmiştir.

Muhasebe alanında dijital dönüşüm süreci, 1900'li yılların başlarında bilgisayarın icadı ve 1960-70'li yıllarda iş dünyasında yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla hız kazanmıştır (Yükçü ve Atağan, 2012:41). 1980'li ve 1990'lı yıllarda muhasebe yazılımlarının gelişmesi, manuel kayıt sistemlerinin dijital ortama taşınmasına olanak sağlamış ve hata oranlarını büyük ölçüde azaltmıştır. 2000'li yılların başından itibaren ise dijitalleşme süreci ivme kazanmış, e-beyanname (2004), e-bildirge (2005) ve e-fatura (2010) gibi uygulamalar muhasebe meslek mensuplarının iş yapış şekillerinde köklü değişiklikler meydana getirmiştir (Baş, 2022).

Geleneksel muhasebe defterleri ve elle tutulur belgeler yerini e-defter, e-arşiv ve e-belge sistemlerine bırakmış, böylece işlemlerin dijital ortamda daha güvenilir ve kolay denetlenebilir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Dijital teknolojiler sayesinde muhasebe süreçleri daha hızlı, etkin ve düşük maliyetli hale gelirken, hata oranları minimum seviyeye inmiş ve denetim mekanizmaları güçlenmiştir. Özellikle büyük veri analitiği, muhasebe verilerinin detaylı bir şekilde analiz edilmesine olanak tanırken, işletmelerin stratejik kararlarını sağlam verilere dayandırmalarını sağlamaktadır.

Muhasebe süreçlerinde yaşanan dijital dönüşüm, muhasebe meslek mensuplarının teknolojik bilgi ve becerilerini geliştirmelerini zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda, veri analitiği, siber güvenlik ve dijital muhasebe sistemleri konularında eğitimler almak, dijitalleşmenin getirdiği yeniliklere uyum sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Yapay zekâ, robotik süreç otomasyonu (RPA), bulut bilişim ve blockchain gibi teknolojiler, muhasebe süreçlerine entegre edildikçe, muhasebe meslek mensuplarının sadece kayıt tutma rolünün ötesine geçerek, analitik düşünme becerilerini kullanarak muhasebe verilerinin güvenilirliğini artırmaları ve riskleri azaltmaları beklenmektedir (Büyükarık, 2021:272). Yapay zekâ destekli sistemler, büyük miktarda muhasebe verisini analiz ederek öngörüler sunmakta ve hata oranlarını en aza indirmektedir. Blockchain teknolojisi, muhasebe kayıtlarının değiştirilemez ve şeffaf bir şekilde tutulmasını sağlayarak sahtecilik ve hile riskini azaltmaktadır. Bulut

bilişim, muhasebe işlemlerinin her yerden erişilebilir olmasını sağlayarak zaman ve mekân kısıtlamalarını ortadan kaldırmaktadır (Arslan ve Baysal Artık, 2023:308-309).

Türkiye’de dijital dönüşüm süreci, özellikle kamu kurumlarının elektronik sistemlere geçişiyle hız kazanmıştır. MERNİS (Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi) projesi, e-imza, e-bilet ve SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) ile vergi dairelerine yönelik dijital beyan sistemleri, muhasebe süreçlerinin dijital ortama taşınmasında önemli katkılar sağlamıştır (Güngör Tanç ve Deniz, 2020:623). Bu süreç, işletmelerin muhasebe işlemlerini elektronik ortamda daha güvenli ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirmelerine olanak tanırken, aynı zamanda kayıt dışı ekonomiyle mücadelede de etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Vergi kaçakçılığı ve evrakta sahtecilik gibi sorunların önüne geçilmesi adına dijital muhasebe sistemleri, denetim mekanizmalarının daha sıkı çalışmasını ve işlemlerin kolay takip edilmesini sağlamaktadır. Ayrıca, çevresel sürdürülebilirlik açısından dijitalleşme, kâğıt kullanımını azaltarak doğaya olumlu katkılar sağlamakta, enerji verimliliğini artırarak sürdürülebilir iş modellerine geçişi desteklemektedir.

Dijitalleşme süreci ilerledikçe, muhasebe alanında daha fazla otomasyon ve yapay zekâ destekli uygulamalar kullanılacaktır. Akıllı muhasebe sistemleri, verileri otomatik olarak işleyerek, denetim süreçlerini daha etkin hale getirecek ve hata oranlarını daha da düşürecektir (Akdoğan ve Doğan, 2022:6). Gelecekte muhasebe meslek mensuplarının rollerinin daha çok danışmanlık ve analiz odaklı olması beklenmektedir.

Dijital dönüşüm süreci, muhasebe alanında köklü değişimlere yol açarak iş süreçlerini daha hızlı, güvenilir ve düşük maliyetle etkin hale getirmiştir. Büyük veri analitiği, yapay zekâ, blockchain ve bulut bilişim gibi teknolojiler, muhasebenin geleceğini şekillendirmekte ve meslek mensuplarının rollerini dönüştürmektedir. Türkiye’de de e-dönüşüm uygulamalarıyla muhasebe alanında büyük ilerlemeler kaydedilmiş olup, bu süreç kayıt dışı ekonomiyle mücadelede etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Gelecekte muhasebe meslek mensuplarının teknolojik yetkinliklerini artırarak dijital muhasebe sistemlerine uyum sağlaması kaçınılmaz bir gereklilik olacaktır.

Literatürde dijitalleşmenin muhasebe uygulamalarını nasıl etkilediğini, muhasebe mesleğini nasıl dönüştüreceğini, gelecekteki muhasebecilerin bu

değişimlere nasıl hazırlanmaları gerektiği ve hangi becerilere sahip olmaları gerektiği konusunda farklı çalışmalar mevcuttur (Uysal ve Kurt 2018; Aslan ve Özerhan 2017; Erturan ve Ergin 2017; Drew 2017; Htaybata, Alberti-Alhtaybata ve Alhatabatb 2018; Türker 2018; Pan and Seow 2016, Deshmunk 2006; Uzay 2004). Bu çalışmalar, muhasebe mesleğinin dijital dönüşümünü anlamak ve bu değişime yönelik stratejiler geliştirmek için önemli bir temel oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, dijital dönüşüm sürecini daha derinlemesine incelemek ve muhasebe mesleğinin geleceği için stratejik yaklaşımlar geliştirmek, sektörün sürdürülebilirliği ve etkinliği açısından kritik bir önem taşımaktadır. Aşağıda, bu önemli dönüşümün ışığında konuyla ilgili yapılan literatür araştırmaları ve bulgulara yer verilecektir.

1.1.4. Muhasebe ile İlgili Literatür Araştırmaları

Sayın, Yeğinboy ve Tektüfekçi (2005) çalışmalarında, teknolojik araçların kullanım düzeyi ile derslerdeki başarı düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma, D.E.Ü. İ.İ.B.F.'de eğitim gören 6766 öğrenciden rastgele seçilen 850 öğrenci ile yapılmış ve bu anketlerden 640 tanesi geçerli sayılmıştır. Çalışmanın sonucunda, yalnızca “sermaye piyasası analizi” dersindeki başarı düzeyi ile teknolojik araçlardan yararlanma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş, diğer derslerde ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ayrıca, teknolojik öğretim araçlarının kullanımı ile dersi anlamayı kolaylaştırması ve derse olan ilgiyi artırması arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Engin, Tösten ve Kaya (2010) çalışmada bilgisayarların eğitimdeki rolü, kullanımına yönelik yöntemler ve karşılaşılan zorluklar ele alınmıştır. Çalışmada, bilgisayarların bilgiye ulaşmayı kolaylaştırdığını, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha etkili yönetmelerine yardımcı olduğunu, ezberciliği azaltarak derslere olan ilgiyi artırdığını ve öğretim materyali olarak kullanıldığında öğrencilerin motivasyonunu arttırdığını vurgulamışlardır. Ancak, bilgisayar destekli eğitim (BDE) uygulamalarının ülkemizde yeterli düzeyde olmadığını belirtmişlerdir. Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda BDE projesinin yaygınlaştırılması, milli kültüre uygun yazılımların geliştirilmesi ve müfredatla bütünleştirilmesi, multimedya yazılımlarının teşvik edilmesi, devlet okullarında bilişim sınıflarının artırılması ve öğretmenlere gerekli eğitimlerin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Tugay ve Ömürbek (2014) tarafından gerçekleştirilen bu çalışma, meslek yüksekokullarındaki Muhasebe Programlarında verilen meslek derslerinin uygulamadaki kullanım alanlarını ve yeterlilik düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarının muhasebe programlarından mezun olup serbest muhasebecilik yapan veya muhasebecilik stajına başlamış bireyler araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışma bulguları, muhasebe derslerinde öğrencilere aktarılan konuların büyük ölçüde meslek pratiğinde kullanıldığını ve ders içeriklerinin yeterli düzeyde olduğunu ortaya koymuştur.

Fidan, Aslan ve Subaşı (2015), Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden ve on bir üniversiteden rastgele seçilen devlet üniversitelerinde öğrenim gören işletme bölümü son sınıf öğrencilerinin muhasebe derslerinde teknoloji kullanımını incelemişlerdir. Araştırmada, öğretim üyelerine posta yoluyla ve elden ulaştırılan anketler, 2013-2014 öğretim yılı bahar dönemi sonunda uygulanmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin muhasebe derslerinde en çok projeksiyon cihazı, bilgisayar ve akıllı tahta kullanılması gerektiğini belirttiklerini göstermektedir. Ayrıca, sunum programları ve çevrimiçi araçlar en fazla kullanılan teknolojik materyaller olarak tespit edilmiştir. Ancak, öğrencilerin teknoloji kullanımının düşük seviyede olması ile teknolojiye sahip olma arasında doğrudan bir ilişki bulunmamıştır. Öğrenciler, teknoloji kullanımının derse olan ilgiyi, başarıyı ve algıyı artırdığına inanmakta ve öğretim üyelerinin yeni teknolojileri takip etmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Şeker ve Hoş (2021) Çorum ilinde bağımsız olarak faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin (SMMM) dijital muhasebe uygulamalarına yönelik görüşlerini belirlemeyi ve bu uygulamaların kullanımına etki eden faktörleri tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma bulguları, SMMM'lerin dijital muhasebe uygulamalarına ilişkin algıladıkları faydanın, bu uygulamaları kullanma niyetleri üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan, algılanan kullanım kolaylığının hem algılanan fayda hem de kullanma niyeti üzerinde pozitif yönde bir etki yarattığı görülmekle birlikte, bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

1.2. Okuryazarlık ile İlgili Kavramsal Çerçeve

Günümüzde geleneksel anlamının ötesine geçen okuryazarlık kavramı, dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte farklı boyutlar kazanmıştır. Okuryazarlık, okuma ve yazma anlamının ötesinde, bireylerin bilgiye erişme, anlama, değerlendirme ve ihtiyaç duyulan zamanda kullanabilme yetkinliklerini kapsayan temel bir beceridir. Bu bağlamda, dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı, bireylerin dijital araçları etkin bir şekilde kullanabilmesi ve dijital ortamda bilgiyi işleyebilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Aynı zamanda dijital okuryazarlık, işletmelerin dijital dönüşüm süreçlerinde başarılı olmalarını sağlarken, dijital muhasebe okuryazarlığı da muhasebe sistemlerinin etkin bir şekilde kullanılmasına olanak tanımaktadır. Bu bölümde, okuryazarlık kavramı ve önemi ele alınarak dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı kavramları ayrıntılı bir şekilde açıklanacak ve bu alanlarda yapılan literatür çalışmaları detaylı bir şekilde incelenecektir.

1.2.1. Okuryazarlık Kavramı

Okuryazar, okuma yazması olan öğrenim görmüş kimse, okuryazarlık, bireyin yalnızca okuma ve yazma becerisine sahip olmasıyla sınırlı kalmayan, yaşam boyu devam eden dinamik bir süreçtir (Yılmaz, 1989:48). Bu süreç, bireyin kazandığı bilgi ve becerileri günlük hayatta etkin bir şekilde uygulayabilmesini de kapsamaktadır. Geleneksel olarak, okuryazarlık sadece metinleri okuyabilme yeteneği olarak görülürken (Jones ve Flannigan, 2006:3) günümüzde bu kavram bilgi edinme, analiz etme, değerlendirme ve kullanma gibi daha geniş bir çerçevede ele alınmaktadır (Aldemir, 2003:272).

Okuryazarlığın temelinde, bireyin ifade edilmek isteneni simgeler aracılığıyla aktarması ve anlaması yer alır (Kurt, Dönmez, Ersoy, Dindar, Mısırlı ve Akçay, 2013). Günümüzde teknolojik gelişmeler, bilgiye ulaşım yollarını değiştirmiş ve farklı okuryazarlık türlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Uzun ve Çelik, 2020:1136; Kurt vd., 2013:2). Bu bağlamda, temel, işlevsel ve çok işlevli olmak üzere üç farklı okuryazarlık düzeyi tanımlanmaktadır. Temel okuryazarlık yalnızca okuma ve yazma becerilerini kapsarken, işlevsel okuryazarlık bu becerilerin bireylerin sosyal ve kültürel yaşamlarında kullanımına işaret eder. Çok işlevli okuryazarlık ise bireyin bilgi

ve becerilerini bireysel, ekonomik ve toplumsal alanlarda en üst düzeyde uygulamasını içerir (Bilgibilimi, 2023).

Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte okuryazarlık, metinleri okumanın ötesine geçerek bilgiye ulaşma, onu düzenleyerek anlamlı bir bağlamda kullanma ve eleştirel düşünme süzgecinden geçirme becerilerini içeren çok boyutlu bir yapıya dönüşmüştür. Okuma eylemi artık yalnızca metinleri anlamaktan ibaret olmayıp, bireylerin edindikleri bilgiyi yorumlamalarını, yeni düşünceler geliştirmelerini ve bu düşünceler doğrultusunda bilinçli adımlar atmalarını sağlamaktadır. Dijital teknolojiler, bilgiye erişimi hızlandırıp çeşitlendirirken, bireylerin sadece okuma ve yazma becerilerine değil, aynı zamanda dinleme ve sözlü iletişim yetkinliklerine de farklı bir boyut kazandırmıştır (Duran ve Ertan Özen, 2018:32). Günlük yaşamda dijital araçların yaygınlaşması, bireylerin ulaştıkları bilgiyi sorgulamalarını ve etik çerçevede kullanmalarını zorunlu hale getirmiş, böylece eleştirel düşünme becerilerinin daha da önem kazanmasına neden olmuştur. Bilgi okuryazarlığı bu noktada bireylerin bilgiye ihtiyaç duyduklarında bunu tanıyabilmelerini, gerekli bilgiyi bulmalarını, değerlendirmelerini ve etkili bir şekilde kullanabilmelerini ifade eden bir yetenekler bütünüdür (ALA, 2000:2).

Bilgi okuryazarı birey, ihtiyaç duyduğu bilginin sınırlarını belirleyebilir, bilgiye hızlı ve uygun yöntemlerle ulaşabilir, edindiği bilgiyi objektif bir şekilde değerlendirerek kendi bilgi birikimine entegre edebilir ve etik kurallara uygun olarak kullanabilir (ALA, 2000:2-3). Bu bağlamda, bilgi okuryazarlığının sürekli gelişim ve öğrenmeyi gerektiren bir beceri olduğu anlaşılmaktadır. Bireylerin yalnızca bilgiye ulaşabilmesi değil, bu bilgiyi etkin bir şekilde entegre edebilmesi ve uygulayabilmesi için yaşam boyu öğrenme yaklaşımının benimsenmesi büyük önem taşımaktadır.

Yaşam boyu öğrenme anlayışı, bireyin eğitim sürecini yalnızca okul yıllarıyla sınırlamayıp, eğitimin her yaşta devam etmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Güleç Çelik ve Demirhan, 2012:35). Bu durum, örgün eğitimin bir alternatifi olarak değil, eksik kalan bilgilerin tamamlanması ve bireylerin yeni beceriler kazanması süreci olarak değerlendirilmelidir (Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009:144). Sürekli değişen bilgi dünyasında bireylerin kendilerini geliştirebilmesi ve toplumsal hayata etkin bir şekilde katılım sağlayabilmesi için öğrenme sürecinin kesintisiz devam etmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, okuryazarlık kavramı, sadece bilgiye erişim ve kullanımın ötesine geçerek, bireylerin farklı alanlardaki bilgiyi etkin bir şekilde kullanabilmesi için gereken becerilerin geniş bir yelpazede ortaya çıktığını göstermektedir. Yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olarak, bu okuryazarlık türleri, bireylerin toplumsal, kültürel ve teknolojik dönüşümlere uyum sağlamasına olanak tanır. Bahsedilen okuryazarlık türlerinden bazıları şunlardır: Medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, kültür okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, e-okuryazarlık, çevre okuryazarlığı, teknolojiyi okuryazarlığı, fen ve teknolojileri okuryazarlığı, finansal okuryazarlık, sağlık okuryazarlığı ağ/ web/ internet/ hiper okuryazarlığı, afet okuryazarlığı, ağız sağlığı okuryazarlığı, ahlak okuryazarlığı, akademik okuryazarlık, algoritmik okuryazarlık, antik okuryazarlık, arşiv ve kütüphane okuryazarlığı, araştırma okuryazarlığı, bilgisayar ve bilgi teknolojileri okuryazarlığı, bilimsel okuryazarlığı, biyoloji okuryazarlığı, biyoçeşitlilik okuryazarlığı, bürokrasi okuryazarlığı, coğrafya okuryazarlığı, covid-19 okuryazarlığı, çevre/ekoloji okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dans okuryazarlığı, değerlendirme okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, dijital değerlendirme okuryazarlığı, dijital medya okuryazarlığı, grafik okuryazarlığı, haber okuryazarlığı, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, küresel okuryazarlık, peyzaj okuryazarlığı, sayısal okuryazarlık, sosyal medya okuryazarlığı, veri okuryazarlığı, yazılım okuryazarlığı (Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010:286-287; Mete, 2020:111; Sur, 2022:448-454). Bu çerçevede farklı okuryazarlık alanlarının ortaya çıkması, bireylerin çeşitli yetkinliklere sahip olmalarını ve bu yetkinlikleri yaşamlarının her alanında etkin bir şekilde kullanmalarını gerektirir. Bu durum, bilgi ve becerilerin toplumda yayılmasını sağlayarak bilgiye dayalı bir kültürün oluşumuna katkı sağlar.

1.2.2. Dijitalleşme Kavramı

Dijitalleşme kavramı, Türkçede “sayısal” anlamına gelen dijital kelimesiyle bağlantılıdır. Teknolojik cihazları veya elektronik işlemleri ifade etmenin ötesinde, dijitalleşme, verilerin elektronik olarak dönüştürülmesini ve 1 ve 0’ların farklı kombinasyonlarla işlenerek anlam kazanmasını ifade eder. Bu süreçte veri, hammadde olarak başlar ve nihai ürün, bilgiye dönüşür (Bozkurt, Hamutoğlu, Liman Kaban, Taşçı ve Aykul, 2021:36). Dijitalleşme, el yordamıyla kaydedilen verilerin dijital platformlar aracılığıyla kontrolü ve işlenmesi olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle, dijitalleşme, somut bilgilerin sanal bir ortamda sunulması anlamına gelir (Tekbaş vd., 2018:224).

Dijitalleşme, dijital teknolojilerin kullanılarak iş modellerinin yeniden yapılandırılması ve yeni kazanç fırsatlarının ortaya çıkarılması sürecini ifade eder. İş süreçlerinin dijital entegrasyonu, bu sürecin temelini oluşturur (Gartner Inc, 2020). İlk olarak 1980’li yıllarda kullanılmaya başlanan dijitalleşme kavramı (Tosunoğlu ve Öztürkci, 2020:572), günümüz bilgi çağına geçişin temel itici güçlerinden biridir. Dijitalleşme, her alanda olduğu gibi mesleklerin icra edilme biçimlerini de değiştirmiştir ve muhasebe mesleği bu dönüşümden en fazla etkilenen alanlardan biridir. Muhasebe, dijitalleşmeye uyum sağlamak için kendini yenilemek zorunda kalmıştır ve dijital dönüşümün başarılı olabilmesi için teknolojik altyapının yanı sıra muhasebe profesyonellerinin dijital becerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Pusmaz ve Özulucan, 2021:1432).

Bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle birlikte muhasebe verileri artık daha hızlı, güvenli ve hatasız bir şekilde işlenebilir hale gelmiştir. Önceden, muhasebe kayıtları el yordamıyla yapılırken, dijitalleşme ile verilerin depolanması, saklanması ve erişimi kolaylaştırılmıştır (Aslan ve Özerhan, 2017:868). Bu dönüşüm, muhasebe sistemlerinin hata oranlarını azaltarak denetim süreçlerini daha şeffaf ve etkili hale getirmiştir (Arslan ve Karkacier, 2019:430).

Dijitalleşme tercihten çok, günümüzde gereksinim halini almıştır. Analitik düşünme becerisinin gelişmesine, bireylerde benlik bilincinin oluşmasına ve yeni fikirlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Tosunoğlu ve Öztürkci, 2020:583). Bununla birlikte dijitalleşme süreci, eğitim ve toplumsal yapı üzerinde de köklü değişiklikler yaratmıştır. Eğitimde dijitalleşme, öğrenciler ve öğretmenler için daha esnek ve erişilebilir bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Dijital araçlar, eğitimde daha etkileşimli bir ortam sağlamakta, bireylerin bilgiye daha hızlı erişimini mümkün kılmaktadır. Bu da dijital okuryazarlık becerilerinin eğitimde kritik bir öneme sahip olmasına yol açmaktadır. Dijital okuryazarlık, bireylerin sadece bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili bir şekilde öğrenmesinin ötesine geçer; aynı zamanda bu teknolojileri kullanarak kişisel gelişimlerini desteklemelerini, günlük yaşamda karşılaştıkları sorunlara çözümler üretmelerini, toplumsal hayata katılımlarını artırmalarını ve üretkenliklerini yükseltmelerini sağlar. Dijital okuryazarlık, teknolojilerin güvenli, yasal ve etik bir şekilde kullanılmasına yönelik yeterlilikleri de kapsar. İnternet üzerinde etkili ve bilinçli araştırmalar yapmayı, bilgileri değerlendirmeyi ve dijital araçlardan yararlanarak bilgi edinmeyi içerir. Yaşam boyu

öğrenmenin öneminin artması ve teknolojik araçların kullanımının yaygınlaşması, dijital okuryazarlığın gerekliliğini daha da artırmıştır (Özerbaş & Kuralbayeva, 2018:16).

1.2.3. Dijital Okuryazarlık

Dijital dönüşüm sürecindeki teknolojik yenilikler, geleneksel uygulamaların sadeleşmesine ve yeni iş tekniklerinin gelişimine zemin hazırlamakta, aynı zamanda yeni mesleklerin ortaya çıkmasını tetiklemektedir. Dijitalleşme, toplumsal yaşam biçimlerini, mesleklerin icra yöntemlerini ve iş dünyasındaki dinamikleri yeniden şekillendirmekte olup, bu süreçten en çok etkilenen alanlardan biri de muhasebe mesleğidir. Geleneksel muhasebe uygulamaları yerini giderek dijital sistemlere bırakmakta, muhasebe meslek mensuplarının kâğıt ve defter gibi manuel yöntemler yerine e-defter, e-fatura ve defter beyan sistemi gibi teknoloji temelli araçları kullanmasını zorunlu kılmaktadır (Tekbaş vd., 2018:223-224). Bu dönüşüm, muhasebe işlemlerinin hızlanmasını sağlayarak verimlilik düzeyini artırmaktadır (Uzun, Sezer ve Budak, 2022:16).

Muhasebe mesleğinde dijital teknolojilerin kullanımı, insan gücü ve zamandan tasarruf edilmesine katkı sağlamakla birlikte, nitelikli iş gücüne olan talebi artırmaktadır (Kişhali ve Işıklılar, 1998:10). Dijital muhasebe sistemleri, muhasebe işlemlerini otomatikleştirerek manuel iş yükünü azaltırken, muhasebe uzmanlarının daha analitik ve stratejik görevlerde yer almasını gerektirmektedir (Yücel ve Adiloğlu, 2019:55). Dijitalleşme ile işletmelerde robotik sistemler ve makine kullanımı artmış, böylece yöneticilerin merkezi yönetim sistemlerine olan bağımlılığı azalırken, kendi çözüm üretme potansiyelleri yükselmiştir (Hacıüstemoğlu ve Şakrak, 2002:9-10). Bu bağlamda, muhasebe meslek mensupları geleneksel muhasebe uygulamalarının ötesine geçerek yapay zekâ destekli sistemler ile çalışma zorunluluğuyla karşı karşıya kalmaktadır.

Bu dönüşüm, muhasebe mesleğinde çalışanların yeni beceriler kazanmasını zorunlu hale getirmektedir. Geleceğin muhasebe uzmanlarının, dijital yeniliklere hızla uyum sağlayabilen, veri analizi yapabilen, teknolojik gelişmelere duyarlı ve etkili danışmanlık yapabilen bireyler olmaları beklenmektedir (Akdoğan ve Akdoğan, 2018:1). Bu noktada dijital okuryazarlık kavramı ön plana çıkmaktadır (Yontar, 2019:816). Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital sistemleri ve çevrimiçi ağları

kullanarak bilgiye ulaşma, bu bilgiyi analiz etme, yorumlama ve üretme becerilerini içermesi bakımından geleneksel okuryazarlıktan ayrılmaktadır. Dijitalleşmenin bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini etkilemesi ve ülkelerin ekonomik yapılarını dijital sistemler üzerine inşa etmesi, dijital okuryazarlığı hem bireysel hem de toplumsal düzeyde vazgeçilmez bir unsur haline getirmektedir (Özkaya ve Erat, 2022:241).

Dijital okuryazarlık terimi, ilk kez Paul Gilster tarafından 1997 yılında yayımlanan bir çalışmada kullanılmıştır. Gilster, bu kavramı, bireylerin dijital kaynaklar aracılığıyla sunulan bilgileri anlama ve değerlendirme becerisi olarak tanımlamaktadır (Gilster, 1997:1, aktaran Secker, 2017:3). Ona göre dijital okuryazarlık, çevrimiçi ağlar üzerinden sağlanan bilgileri eleştirel bir bakış açısıyla inceleme, doğru ile yanlış ayırt etme ve farklı kaynaklardan elde edilen verileri anlamlı bir şekilde birleştirme sürecini kapsamaktadır. Bu çerçevede dijital okuryazarlık, bireylerin çeşitli okuryazarlık türlerini geliştirmesine katkıda bulunan dinamik bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Secker, 2017:4).

Dijital okuryazarlık, dijital dünyada varlığını sürdürebilmek için (Eshet-Alkalai, 2004:102), elektronik ortamla karşılaştığınızda (Martin, 2005:131), dijital bir aracı çalıştırma veya yazılım araçlarını kullanma becerilerinden öte, bilişsel, teknik ve sosyal becerilerde yetkin olmayı (Eshet-Alkalai ve Amichai-Hamburger, 2004:421), bilgi teknolojilerini, medya araçlarını ve interneti etkin bir biçimde kullanabilme becerisini (Phuapan, Viriyavejakul ve Pimdee, 2015:3) ve bu yetkinlikler sonucunda yanlış bilgileri ayırt etme ile geçerli kaynakları bulma becerilerini (Lynch, 2017) içeren bir kavram olarak tanımlanabilir.

Dijital okuryazarlık becerisine sahip birey, ulaştığı bilgilerin güvenilirliğini ve kaynağını sorgular. Bilginin doğrulama süreci, bireyin konuya yönelik tutum ve düşüncelerinin oluşmasında etkili olmaktadır. Çevrimiçi platformlar, bilgiye hızlı erişim sağlarken, internet deneyimi olmayan bireyler için yanıltıcı sonuçlara yol açabilir. Bu gibi durumlarda, bireyin dijital okuryazarlık becerilerine sahip olması, edindiği bilgileri doğru değerlendirmesine ve manipülasyonlara karşı bilinçli hareket etmesine yardımcı olur. Ayrıca, güvenilir bilgiye ulaşma, üretme, aktarma ve öğrenme süreçlerinde teknolojileri etkin şekilde kullanma yetkinliği de dijital okuryazarlık kapsamında değerlendirilmektedir (Hamutoğlu, Güngören, Uyanık, Erdoğan, 2017:410-411). Başka bir deyişle, bireyin dijital ortamda sahip olduğu bilgi ve

deneyimlere yönelik öz farkındalığı, dijital okuryazarlık olarak tanımlanmaktadır (Bayrakdaroglu ve Bayrakdaroglu, 2017:28).

Dijital okuryazarlık, bireyin bilgi ihtiyacını gidermek için dijital materyalleri nerede ve nasıl etkili şekilde kullanacağını bilmesini gerektirmenin yanı sıra, bu süreçte bilgiyi sorgulama, değerlendirme ve anlamlandırma becerilerini de kapsar (Meyers, Erickson ve Small, 2013:358; Tosunoğlu ve Öztürkci, 2020:573, Duran ve Ertan Özen, 2018:31; Lynch, 2017). Bu bağlamda, bireyin yalnızca bilgiye ulaşması değil, aynı zamanda bilgiyi analiz etmesi ve güvenilirliğini sorgulaması da kritik önem taşımaktadır (Lynch, 2017; Techataweewan ve Prasertsin, 2018:216).

Dijital okuryazarlık, teknik, bilişsel ve sosyal-duygusal yetkinliklerin birleşimi olarak tanımlanabilir (Aviram ve Eshet-Alkalai, 2006:1). Ng (2012) bu boyutları şu şekilde açıklamaktadır:

- **Teknik boyut**, bilgi ve iletişim teknolojilerini günlük yaşamda ve öğrenme süreçlerinde etkin bir şekilde kullanabilme becerisini ifade eder. Dijital okuryazar birey, dosya yapılarını çözümüleme, teknolojiyi etkin kullanma, veri aktarımı için gerekli depolama alanını yönetme, iletişim kurma ve sosyal ağ araçlarını kullanma gibi teknik becerilere sahiptir.
- **Bilişsel boyut** ise dijital bilgiyi araştırma, değerlendirme ve işleme süreçlerini eleştirel düşünme becerisiyle gerçekleştirmeyi içerir. Bu boyut, dijital kaynaklardan etik, ahlaki ve hukuki bağlamda yararlanmayı, telif haklarına saygı gösterilmesini ve intihalden kaçınılmasını da kapsar. Aynı zamanda bireylerin aktif ticaret ve içerik üretimi gibi faaliyetlerde etik ilkelere uygun davranmaları beklenir.
- **Sosyal-duygusal boyut**, internetin iletişim, sosyalleşme ve öğrenme amacıyla sorumlu bir şekilde kullanılmasını gerektirir. Bu boyut, kişisel bilgilerin gizliliğinin korunması ve bireyin güvenliğinin sağlanması açısından büyük önem taşır.

Yukarıda bahsedilen dijital okuryazarlık tanımlarına bakıldığında, dijital okuryazarlığın bazı temel unsurlara dayandığı görülmektedir. Bu unsurları Phuapan, Viriyavejakul ve Pimdee (2015:7) şu şekilde ifade etmişlerdir: erişim, yönetim, entegrasyon, değerlendirme, yaratma, iletişim, analiz ve sentezleme. Bu unsurlar, dijital okuryazarlığın çeşitli yönlerini kapsayarak, bireylerin dijital ortamda etkili ve

sorumlu bir şekilde hareket etmelerini sağlayan önemli becerileri temsil etmektedir. Bu nedenle, dijital okuryazarlık becerilerinin güçlendirilmesi, özellikle eğitim sistemleri ve kişisel gelişim açısından kritik bir öneme sahiptir.

Dijital okuryazarlık becerilerinin güçlendirilmesi, yalnızca bireylerin günlük yaşamlarını değil, aynı zamanda profesyonel alanlarda da başarılarını doğrudan etkilemektedir. Özellikle dijitalleşme süreciyle paralel olarak, işletmelerde gelişen teknolojiler muhasebe okuryazarlığının önemini daha da arttırmıştır. Muhasebe paydaşlarının bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu gibi temel düzenleyici tabloları anlayabilmelerinin yanı sıra, ek mali tablolara da hâkim olmaları zorunluluk haline gelmiştir. Bu kişilerin geçmiş deneyimlerini çağın gereklerine uygun muhasebe becerileriyle harmanlayarak uygulaması, dijital muhasebe okuryazarlığının öneminin daha derin anlaşılmasını sağlayacaktır (Özbek, 2023:333).

Dijital okuryazarlık becerilerinin önemi sadece bireyler için değil, aynı zamanda muhasebe alanındaki profesyoneller için de giderek artmaktadır. Özellikle işletmelerde gelişen dijital teknolojiler, muhasebe paydaşlarının yanı sıra, muhasebe meslek mensuplarının dijital okuryazarlık becerilerine olan ihtiyacını da daha belirgin hale getirmiştir. Muhasebe meslek mensuplarının dijital çağda başarılı olabilmeleri için dijital sistemlere hâkim olmaları kaçınılmazdır. Ancak bu hakimiyet, sadece sistemleri kullanmakla sınırlı kalmamalı, aynı zamanda bu sistemlerin mantığını anlamayı ve bu süreci yönetmeyi de içermelidir. Dijital teknolojilerin sunduğu fırsatları en iyi şekilde değerlendirebilmek ve karşılaşılan zorluklara etkili çözümler üretebilmek için muhasebecilerin dijital düşünme becerilerini geliştirmeleri ve bu düşünceyi eyleme dönüştürmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda, 'Dijital Muhasebe Okuryazarlığı' eğitimleri, muhasebecilere dijital analiz ve problem çözme becerileri kazandırarak bu ihtiyacı karşılamada önemli bir rol oynamaktadır. Dijital muhasebe okuryazarlığı, muhasebe meslek mensuplarının görevlerini dijital ortamda verimli ve etkin bir şekilde gerçekleştirebilme, dijital sistemlerdeki verileri okuyup yorumlayabilme ve edindiği yeni bilgileri işleme becerisinin kazandırılmasını ifade eder (Tekbaş vd., 2018:225).

1.2.4. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı

Günümüzde dijitalleşen dünya, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte muhasebe ve finans sektöründe köklü değişimlere yol açmıştır. Bu

değişimlerin başında, elektronik uygulamaların yaygınlaşması yer almakta olup, e-dönüşüm süreci muhasebe alanında "e-muhasebe" gibi yeni kavramların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Güngör Tanç ve Deniz, 2020:623). Literatürde Bilgisayar Tabanlı Muhasebe Sistemi ve Muhasebe Bilgi Sistemi (AIS) gibi terimlerle de ifade edilen e-muhasebe, elektronik muhasebe anlamına gelir ve bu kavram, işletmelerin finansal bilgilerini toplamak ve işlemek için bilgisayar destekli sistemler kullanan muhasebe sistemlerini tanımlar (Amidu vd., 2011:146).

Küreselleşmenin etkilerinin belirgin bir şekilde hissedildiği günümüz dünyasında, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) gelişmeler, internetin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesine neden olmuştur. Özellikle işletmeler, dijital ağlardan etkin bir biçimde faydalanmaya başlamış ve iş süreçleri geleneksel ortamdan dijital platformlara doğru yönelmeye başlamıştır (Öz ve Bozdoğan, 2012:68). Bu dönüşümden etkilenen bir meslek olarak muhasebe, fiziksel ortamdan dijital platforma geçiş yapmış, e-fatura, e-defter, e-beyanname, e-irsaliye, e-arşiv, e-mutabakat gibi uygulamalar hayata geçirilmiştir. Muhasebe süreçleri artık daha hızlı, hatasız, basit ve düşük maliyetle uygulanacaktır. Söz konusu bu gelişmeler muhasebe meslek mensuplarının çalışma yöntemlerini ve tercih edecekleri araçları dönüştürecektir. Bu bağlamda, bu teknolojileri etkin şekilde kullanabilen nitelikli meslek mensuplarına ihtiyaç duyulacaktır. Dijital dönüşümün temel nedenlerinden biri, Endüstri 4.0 olarak tanımlanan dördüncü sanayi devrimidir (Ös ve Ercan, 2022:796).

Dijital sanayi devrimi olarak kabul edilen Endüstri 4.0'ın muhasebe ve muhasebe mesleği üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, geçiş sürecinde ve sonrasında saptanan bilgiler ve üzerinde durulması gereken noktalar şu şekilde özetlenebilir (Dursun, Ektik ve Tutcu, 2019:269):

- Üniversitelerde verilen muhasebe derslerinin dijital sistem ve araçlarla yürütülmesi teşvik edilmelidir. Böylece mesleğe yeni başlayan bireylerin adaptasyon süreci daha hızlı ve verimli bir şekilde gerçekleşecektir.
- Endüstri 4.0, dijital sistemler sayesinde gerçek zamanlı kayıt tutma olanağı sağlayarak insan hatalarını minimize edecektir. Bu durum, denetim kontrolünü ortadan kaldırırken, devletin vergi denetim süreçlerinin takibini kolaylaştıracaktır.

- Dijital dönüşüm, işletmelerin faaliyet süreçlerini daha az personelle ve ileri düzey otomasyon teknolojileriyle yürütmelerine olanak tanıyacağı için işçilik maliyetlerini azaltacaktır. Bu bağlamda, çalışanların nitelikli meslek mensubu olabilmek adına kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.
- Meslek mensuplarının, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (yapay sinir ağları, algoritmalar, tahminleme yöntemleri, bulut sistemler) gelişmeleri takip edebilecek yetkinlikte olmaları gerekmektedir.
- Dijital dönüşümle birlikte işletmelerde kullanılmaya başlanan e-belgeler sayesinde, işletmeler yapmadıkları harcamaları finansal tablolarına yansıtamayacaklardır. Bu sayede, ülke ekonomisinde kayıplara yol açan ve sahte yanıltıcı belge olarak bilinen dolandırıcılık unsurları kendiliğinden ortadan kalkacaktır.
- Meslek mensuplarının bilgi ve yetkinliklerinin gelişimini sağlamak ve dijital sanayi devriminin muhasebe süreçlerini nasıl dönüştüreceğini aktarmak için TÜRMOB, SMMM ve YMM odaları tarafından eğitim ve seminerler düzenlenmelidir.
- Dijital sanayi devriminin mesleki faaliyetler üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Yasal mevzuatta; mesleğin kapsamı, kayıt ortamı, işletmelerin muhasebe defterlerinin zorunluluğu, arşivleme ve raporlama gibi konular açıklanmalı ve sınırları net bir şekilde belirtilmelidir.

Dijitalleşme, muhasebe süreçlerinin kaydetme, muhasebeleştirme, raporlama, dosyalama ve kontrol aşamalarını minimum maliyetle, hızlı, hatasız ve pratik bir şekilde yürütmeyi mümkün kılmaktadır. Ayrıca, muhasebe işlevlerinin hızla iletişim sağlayan sistemlere dönüşmesi, bilgi kullanıcılarının verilere daha kolay erişebilmesini sağlamaktadır. Bu süreçte, muhasebe personeli de dijitalleşmenin getirdiği yeniliklere uyum sağlayarak dijital dönüşümün bir parçası haline gelmektedir (Şen ve Aracı, 2021:876). Bu kapsamda, dijital dönüşüm yalnızca muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesini değil, aynı zamanda muhasebe mesleğinin yapısında köklü değişiklikleri de beraberinde getirmektedir. Günümüzde devlet kurumlarının dijital dönüşümü, muhasebe mesleğini de dönüşüme zorlamakta; işletmelere uygulanan e-dönüşüm yükümlülükleri (e-defter, e-fatura vb.), hem işletmelerin muhasebe sistemlerinin hem de meslek mensuplarının dijitalleşmesini zorunlu

kılmaktadır. Muhasebe mesleği, artık bilgilerin bilgisayar ortamında üretildiği, analiz edildiği ve muhasebe kayıtlarının otomatik olarak oluşturulduğu yeni bir döneme evrilmektedir. Bu değişim, muhasebe meslek mensuplarını dijital muhasebe bilgisine sahip, verileri etkin biçimde kullanabilen, analiz edebilen ve yorumlayabilen uzman kişiler olarak ön plana çıkarmaktadır. Bu doğrultuda, finansal raporlama, denetim, vergi danışmanlığı ve akıllı üretim gibi alanlarda dijital muhasebe bilgisine sahip profesyonellere olan talep artmaktadır (Mert, Güner ve Duyar, 2022:200-201).

Teknolojinin muhasebe iş süreçlerine entegrasyonu, bazı dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Bu dönüşümler şu şekilde özetlenebilir (Tosunoğlu ve Öztürkci, 2020:584-585):

- **Faaliyetleri gerçekleştirme süresinde kısalma:** Dijital sistemler sayesinde işlemler hızlı tamamlanmakta ve süreçler kısalmaktadır. Bu durumda zamandan tasarruf sağlanmaktadır.
- **Verimlilikte artış:** Teknolojinin iş süreçlerinde etkin kullanımıyla hem zamandan hem de kaynaklardan tasarruf ederek verimlilik artırılmaktadır.
- **Minimum hata payı:** Dijital sistemler ile veri girişinin yapılması, insan hatalarını minimum düzeye indirerek maksimum düzeyde güvenilirlik sağlamaktadır.
- **Ödeme ve tahsilat işlemlerinde hız:** Online ödeme ve tahsilat sistemleri, işlemleri hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirmektedir.
- **Hızlı raporlama sistemi:** Verilerin dijital sistemler ile gerçek zamanlı işlenmesi, finansal raporların hazırlanmasını ve bilgiye erişimi hızlandırmaktadır.
- **Tasarruf:** Muhasebe sistemlerinde dijital sistemlerin kullanılması, zaman ve kaynak kullanımı optimize ederek maliyetleri düşürmekte ve tasarruf sağlamaktadır.
- **İşletme ve muhasebe meslek mensubu arasındaki iletişimde online dönemin başlaması:** Çevrimiçi platformlar, işletme ve meslek mensubu arasında, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan anında iletişim kurma kolaylığı sağlamaktadır. Bu durum iki taraf arasındaki bilgi paylaşımını ve gelişmelerin takibini kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır.

- **Faaliyetlerin dijital ortamda gerçekleşmesinden dolayı kâğıt israfının azalması:** Verilerin dijital ortamlarda işlenmesi ve saklanması, kâğıt tüketimini azaltarak çevresel fayda sağlamaktadır.

Teknolojinin muhasebe süreçlerine entegrasyonu ile muhasebe işlemlerinde kolaylık ve pratiklik sağlanmıştır. Çoğu işlem dijital ortamda yapılmaya başlanmış, çalışan sayısı azalmış ve nitelikli işgücüne olan talep artmıştır. Bilgiye erişim kolaylaşmış, eskiden manuel olarak gerçekleştirilen işlemler, günümüzde e-defter, e-fatura ve e-beyanname gibi dijital uygulamalarla yapılmaktadır. Verilerin kaydedilmesi, tasnif edilmesi, özetlenmesi ve rapor edilmesi gibi muhasebenin birincil faaliyetleri muhasebe yazılımları ile daha basit, hızlı ve güvenilir biçimde hazırlanabilmektedir (Arslan ve Baysal Artık, 2023:308- 309). Böylece dijital muhasebe uygulamaları, doğruluk, zamanında raporlama, veri depolama ve güvenilirlik gibi alanlarda meslek mensuplarına önemli katkılar sağlamaktadır (Şeker ve Hoş, 2021:955).

Bu dijital dönüşüm, muhasebe meslek mensuplarının görev ve sorumluluklarını yeniden şekillendirmiştir. Artık muhasebecilerin yalnızca geleneksel muhasebe bilgisine sahip olmaları yeterli olmamakta, aynı zamanda dijital sistemleri etkin bir şekilde kullanabilmeleri beklenmektedir. Teknolojinin muhasebe süreçlerine entegrasyonu, meslek mensuplarının yetkinliklerini artırmalarını ve değişen iş ortamına uyum sağlamalarını zorunlu hale getirmiştir. Bu noktada, muhasebe eğitiminde dijital becerilerin kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle üniversitelerde verilen teknoloji eğitimi ve öğrenme süreçlerinde kullanılan dijital araçlar, muhasebecilerin teknolojik bilgi ve becerilerini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, meslek mensuplarının dijital sistemleri kullanma yetkinliklerini artırmaları, mesleki kariyerlerini sürdürebilmeleri ve muhasebe alanında meydana gelen dönüşüme uyum sağlayabilmeleri için dijital muhasebe okuryazarlığına sahip olmaları gerekmektedir (Fidan vd., 2015:34-35).

Bu kapsamda, “muhasebe meslek mensuplarının muhasebe bilgilerini dijital sistemlerde doğru, etkin ve verimli kullanabilmeleri için teknolojik yetkinliğe ulaşmaları” (Tekbaş, 2018) şeklinde tanımlanan dijital muhasebe okuryazarlığı, diğer bir ifadeyle muhasebe meslek mensuplarının görevlerini dijital platformlarda fonksiyonel ve etkili bir şekilde yürütebilme, çevrimiçi sistemlerdeki verileri okuyup analiz edebilme ve elde edilen yeni bilgileri işleme kabiliyeti kazanmalarını ifade

etmektedir (Tekbaş vd., 2018:225, Günce, 2019:1885). Bu konuda devamlılık sağlandığı takdirde, muhasebe meslek mensupları mesleki faaliyetlerini çevrimiçi platformlar sayesinde daha etkin ve verimli bir şekilde anlamlandırıp yorumlayabilecekler ve elde edilen verileri işleme yeteneğine yansıtabileceklerdir. Dolayısıyla da gerek kendi adına gerekse mükellefleri adına en doğru kararların alınması, faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde zaman tasarrufunun yanında işçilik, mekân, kırtasiye, dosyalama gibi konularda da maliyet tasarrufu sağlanması mümkün olacaktır (Pusmaz ve Özulucan, 2021:1432).

Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarının dijital okuryazarlık düzeylerini artırmaları, hem mesleki rekabet avantajı elde etmelerini sağlayacak hem de muhasebe süreçlerinde doğruluk, güvenilirlik ve hız gibi unsurları en üst seviyeye çıkaracaktır. Sonuç olarak, dijital muhasebe okuryazarlığının geliştirilmesi, muhasebe mesleğinin geleceğini şekillendiren en kritik unsurlardan biri olup, meslek mensuplarının dijital dönüşüme uyum sağlamalarını ve çağın gerekliliklerine uygun hizmet sunmalarını mümkün kılacaktır.

1.2.5. Okuryazarlık ile İlgili Literatür Araştırmaları

Hatlevik (2010) çalışmasında, 9. sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlığının, okulda ve evde bilgisayar kullanım süresi, aile geçmişi ve okulların öncelikleriyle nasıl ilişkili olduğu incelenmiştir. Elde edilen bulgular, dijital okuryazarlık düzeyinde öğrenciler arasında belirgin farklılıklar bulunduğunu ve bu farklılıkların dijital okuryazarlık uçurumuna işaret edebileceğini göstermektedir. Ayrıca, dijital okuryazarlığın; öğrencilerin akademik başarıları, aile geçmişi (ebeveynlerin eğitim düzeyi ve evdeki kitap sayısı) ve okul ortamı (bilgisayar erişimi ve ICT destekleyici okul iklimi) ile olumlu bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak, evde bilgisayar kullanım süresi ve okulda teknolojiye erişim deneyimi gibi faktörlerin de dijital okuryazarlık düzeyini etkileyen önemli unsurlar arasında yer aldığı tespit edilmiştir.

Diker Coşkun, Kızılkaya Cumaoğlu ve Seçkin (2013) çalışmasında, öğretmen adaylarının bilgi-okuryazarlığı, dijital okuryazarlık ve medya-okuryazarlığı kavramlarına ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojisi bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları yer almıştır. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının dijital

okuryazarlık kavramına dair bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu ve çoğunun dijital okuryazarlık kavramını farklı biçimde yorumladıklarını göstermektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı kavramını dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı kavramlarına kıyasla daha iyi anladıkları tespit edilmiştir.

Çetin (2016) gerçekleştirdiği çalışmasında, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesinde pedagojik formasyon programına devam eden 124 fen bilimleri öğretmen adayı ile lisans eğitiminin son yılında öğrenim gören 78 fen bilgisi öğretmen adayının dahil edildiği çalışma bulgularına bakıldığında, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini genel olarak yeterli buldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, erkek öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin kadın öğretmen adaylarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, lisans eğitimi alan fen bilgisi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin pedagojik formasyon programındaki fen bilimleri öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İnternet kullanım sıklığının artmasıyla birlikte dijital okuryazarlık düzeylerinin de anlamlı biçimde yükseldiği, bu bağlamda internet kullanım sıklığının dijital okuryazarlığı olumlu yönde etkilediği vurgulanmıştır.

Tekbaş vd. (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının dijital sistemlere yönelik tutumlarının belirlenmesi ve dijital muhasebe okuryazarlığının, bu sistemlerin doğru, etkin ve verimli bir biçimde kullanılabilmesi açısından gerekliliğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma bulguları, meslek mensuplarının dijital araçları genel olarak etkili bulduklarını, bu araçların kullanımında kendilerini yetkin gördüklerini ve meslekleriyle ilgili dijital gelişmeleri yakından takip ettiklerini göstermektedir. Bununla birlikte, dijital sistemlerin kullanımına yönelik eğitimlerin yetersiz olduğu ifade edilmiş; sonuç olarak, muhasebe meslek mensuplarının dijital sistemleri verimli bir şekilde kullanabilmeleri için dijital muhasebe okuryazarlığının zorunlu olduğu ve uluslararası standartlarla uyumlu eğitim programlarının oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır.

Duran ve Ertan Özen (2018), dijital okuryazarlığın ilkökul ve ortaokul Türkçe derslerine dahil edilme durumunu incelemiş ve 2018 Türkçe öğretim programı ile 2017-2018 eğitim-öğretim yılına ait ders ve çalışma kitaplarını analiz etmiştir. Araştırma, öğretim programında dijital okuryazarlık ile ilgili kazanımların yer aldığını

ancak kaynak kullanımına dair açıklamaların eksik olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, ders kitaplarının dijital okuryazarlık aktiviteleri açısından yetersiz kaldığı ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine yeterince katkı sağlamadığı bulunmuştur. Bu bağlamda, Türkçe öğretiminde dijital okuryazarlığın daha etkin bir şekilde yer alması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Özerbaş ve Kuralbayeva (2018), Türkiye ve Kazakistan'daki öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini karşılaştırarak, Gazi Üniversitesi ve Ahmet Yesevi Üniversitesi'nden toplam 601 öğretmen adayını incelemiştir. Araştırma, Türkiye'deki öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık konusunda kendilerini daha yeterli gördüklerini göstermektedir. Cinsiyet açısından, erkek öğretmenler lehine bir fark bulunmuş, ancak sınıf öğretmenlerinde cinsiyetin dijital okuryazarlık düzeyine etkisi olmadığı belirlenmiştir. Sınıf düzeyine göre, dijital okuryazarlık düzeylerinin çoğunlukla değişmediği, yalnızca dördüncü sınıf öğretmen adaylarının kendilerini daha yeterli hissettikleri görülmüştür. Matematik ve sınıf öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyinin diğer alanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İnternet kullanım sıklığı ve sürekli internet bağlantısının dijital okuryazarlık algısını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Türkiye ve Kazakistan arasındaki dijital okuryazarlık farkının, Türkiye'nin daha gelişmiş teknoloji altyapısı ve öğretim programlarıyla ilişkili olduğu vurgulanmış ve Kazakistan'daki üniversitelerin bu uçurumu azaltmak için ücretsiz eğitimler düzenlemeleri önerilmiştir. Ayrıca, Türkiye'de dijital okuryazarlıkla ilgili daha fazla çalışma ve teşvik programı bulunduğu gözlemlenmiştir.

Yontar (2019) çalışmasında, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinde Sınıf Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Eğitimi lisans programlarının 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini incelemiştir. Bulgular, öğretmen adaylarının genel olarak orta düzeyde dijital okuryazarlığa sahip olduğunu, ancak erkek adayların dijital okuryazarlık düzeylerinin kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermektedir. Sınıf düzeyine göre 4. sınıf adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin 3. sınıflara göre yüksek olduğu, ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, 22 yaş ve üzerindeki adayların dijital okuryazarlık düzeyleri 21 yaş ve altındaki adaylara göre daha yüksek olsa da bu fark da anlamlı bulunmamıştır.

Pala ve Başibüyük (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Erzincan ilindeki on sekiz farklı ortaokulda öğrenim gören 742 beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin genel olarak yüksek düzeyde dijital okuryazarlık becerisine sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Bu becerilerin; yaşadıkları yer, kardeş sayısı, ebeveynlerin eğitim durumu ve meslekleri, sosyal bilgiler dersindeki başarı düzeyi, evde bilgisayar veya tablet bulunma durumu, internet erişimi ve internete bağlanma sıklığı gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çağlıyan ve Doğanalp (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin internet girişimciliği niyetleri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında, anket formları öğrencilerle yüz yüze görüşmeler yapılarak uygulanmış ve analiz sürecine uygun 500 geçerli anket formu elde edilmiştir. Elde edilen bulgular, dijital okuryazarlığın öğrencilerin internet üzerinden girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı ve olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Tosunoğlu ve Öztürkcü (2020) çalışmasının amacı, dijital okuryazarlığın alt boyutlarının muhasebe mesleği üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışmada, dijital okuryazarlığın teknik, bilişsel ve sosyal boyutlarının muhasebe mesleğine olan katkıları araştırılmaktadır. Araştırma, TR90 Bölgesi'nde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarını kapsamaktadır. Araştırma bulguları, dijital okuryazarlığın alt boyutlarının, özellikle teknik ve bilişsel boyutların, muhasebe mesleği üzerindeki etkilerinin yüksek bir düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Teknik ve bilişsel boyutların muhasebe uygulamalarında daha etkin bir kullanım sağladığı ve dijital okuryazarlık düzeyinin artışıyla mesleki performansın da daha iyi yönde ilerlediği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, dijital okuryazarlığın muhasebe mesleği üzerindeki etkileri, meslek mensuplarının dijital sistemlere uyum sağlamada ve mesleki verimliliklerini artırmada önemli bir potansiyel taşımaktadır.

Göldağ (2021) üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital veri güvenliği farkındalıkları arasındaki ilişkiyi analiz etmeyi amaçladığı çalışmasındaki bulgular, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin orta, dijital veri

güvenliği farkındalıklarının ise yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Erkek öğrencilerin her iki alandaki seviyeleri, kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ön lisans ve lisans öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, bilgisayara sahip olan ve günlük internet kullanım süresi uzun olan öğrencilerin daha yüksek düzeyde dijital okuryazarlık ve veri güvenliği farkındalığına sahip olduğu belirlenmiştir. Dijital cihaz kullanım sıklığı arttıkça öğrencilerin farkındalık düzeyleri de yükselmektedir. Ayrıca, dijital okuryazarlık ile dijital veri güvenliği farkındalığı arasında güçlü ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Pusmaz ve Özulucan (2021) çalışmasında, muhasebe meslek mensuplarının dijital muhasebe okuryazarlık düzeylerini ölçmeyi ve bu okuryazarlığın önemini vurgulamayı amaçlamaktadır. Çalışma, Kayseri ve Niğde illerinde faaliyet gösteren, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'ne (TÜRMOB) üye 294 muhasebe meslek mensubunu kapsamaktadır. Elde edilen bulgular, muhasebe meslek mensuplarının dijital okuryazarlık düzeylerinin ve bu konudaki farkındalıklarının genel olarak yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi ve mesleki unvan gibi demografik faktörlerin dijital okuryazarlık düzeyiyle istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı, buna karşın dijital sistemlerin mesleki önemi ve eğitim alma durumu gibi etkenlerin bu düzeyle ilişki gösterdiği belirlenmiştir.

Kurt Demircan ve Katisöz (2022), Muğla Meslek Yüksekokulu ön lisans öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini incelemiş ve bu düzeylerin cinsiyet, yaş, dijital araç çeşitliliği ile bölüm gibi bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmıştır. Çalışma bulguları, katılımcıların dijital okuryazarlık düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmezken, erkeklerin teknolojik yatkınlık ve uyum düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, öğrenim görülen bölümün, sahip olunan dijital araçların ve bu araçların çeşitliliğinin, dijital okuryazarlık düzeyi üzerinde anlamlı bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Karaca ve Meriç (2023) tarafından gerçekleştirilen bu çalışmada, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe uygulamaları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, TRB1 bölgesindeki (Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli) meslek odalarına kayıtlı 764 meslek mensubu ve 112 stajyerdir. Analiz sonuçları,

dijital okuryazarlığın teknik boyutunun muhasebe mesleğine anlamlı bir etkisi olduğunu, ancak bilişsel ve sosyal boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. Meslek mensupları, teknolojik gelişmelerin muhasebe uygulamalarında kritik bir rol oynadığını vurgulamış ve dijitalleşen meslekte muhasebe bilgisine sahip olmanın dışında bilgisayar tabanlı işlemleri yapabilme, teknik bilgi ve analitik düşünme becerilerinin de gereklilik olduğunu belirtmişlerdir.

Karaca ve Meriç (2023) dijital okuryazarlık alt boyutları olan tutum, teknik, bilişsel ve sosyal boyutlarının muhasebe eğitimi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulu'nda muhasebe eğitimi gören 259 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma bulguları dijital okuryazarlık tutum ve bilişsel boyutunun muhasebe eğitimi üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, teknik ve sosyal boyutların muhasebe eğitimi üzerinde herhangi bir etkisi tespit edilmemiştir. Dijital okuryazarlık düzeyine sahip öğrencilerin muhasebe uygulamalarında daha etkili ve verimli oldukları, dijital okuryazarlığın mesleki yeterlilikleri artırarak öğrencilerin mesleki gelişimlerinde önemli bir rol oynadığı sonucuna varılmıştır.

1.3. Tutum Kavramı Kavramsal Çerçeve

Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilme becerisini ifade ederken, dijital muhasebe okuryazarlığı bu becerinin muhasebe alanındaki uygulamalarıyla ilgilidir. Günümüzde muhasebe mesleği, hızla dijitalleşen bir yapıya bürünmekte ve bu dönüşüm, muhasebe eğitimi ve pratiği üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır. Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin, dijital muhasebe okuryazarlığına olan etkisi ve bu süreçte muhasebeye yönelik tutumlarının rolü, eğitimin etkinliğini belirleyen ana faktörlerden biridir. Çalışmanın bu kısmında, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığına etkisi, bu etkide tutumların aracı rolü incelenecektir. Ayrıca, tutum kavramı, muhasebeye yönelik tutumlar, eğitimdeki rolü ve bu alanda yapılmış olan literatür araştırmalarına değinilecektir.

1.3.1. Tutum Kavramı ve Bileşenleri

Tutumlar, bireylerin belirli nesnelere, durumlara, kişilere veya kurumlara karşı geliştirdiği ve zaman içinde şekillenen eğilimlerdir. Genellikle öğrenilmiş olan bu eğilimler, bireyin bir konuya dair olumlu ya da olumsuz duygular beslemesini, bu

duygulara bağılı düşünceler oluşturmalarını ve sonrasında bu düşünceler doğrultusunda davranışlar sergilemesini içerir. Araştırmalar, bireylerin eğitim sürecinde öğrenme materyallerine, öğretmenlere ve ders içeriklerine yönelik tutumlarının akademik başarıları üzerinde doğrudan etkili olduğunu göstermektedir. Tutumlar yalnızca bilişsel süreci değil, aynı zamanda duygusal ve davranışsal yönleri de içerdiğinden bireyin genel öğrenme deneyimini ve sosyal çevresiyle olan etkileşimlerini büyük ölçüde etkiler. Geçmiş deneyimler, bireyin tutumlarını şekillendiren temel unsurlardan biridir; olumlu deneyimler bireyin olumlu tutumlar geliştirmesine katkıda bulunurken, olumsuz deneyimler tutumların olumsuz yönde oluşmasına sebep olabilir (Pehlivan, 1994:49-50).

Tutumların üç temel bileşenden oluştuğu genel kabul görmektedir (Baysal, 1984:123, Çöllü ve Öztürk, 2014:379-381-382):

- **Bilişsel öge:** Tutumun bilgiye dayalı yönünü oluşturur. Bireyin tutum nesnesine ilişkin düşünceleri, bilgileri ve inançları bu bileşeni meydana getirir.
- **Duygusal öge:** Bireyin tutum nesnesine yönelik olumlu ya da olumsuz duygularını ve değerlendirmelerini içerir.
- **Davranışsal öge:** Tutumun sözlü ya da eylemsel olarak dışı vurumudur. Birey, sahip olduğu duygu ve düşünceler doğrultusunda belirli bir davranış eğilimi gösterir.

Bu ögeler arasında genellikle bir tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Örneğin, birey bir konu hakkında olumlu bilgilere sahipse (bilişsel öge), o konuya yönelik olumlu duygular geliştirmesi (duygusal öge) ve buna uygun davranışlar sergilemesi (davranışsal öge) beklenir (Baysal, 1984:123). Ancak bireyler her zaman duygularına uygun şekilde davranmayabilir; çeşitli nedenlerle davranışsal öge, bilişsel ve duygusal ögeden sapmalar gösterebilir (Çöllü ve Öztürk, 2014:382).

Muhasebe ve eğitime yönelik tutumlar özel bir önem taşımaktadır. Muhasebe öğretimi açısından öğrencilerin bu alana yönelik tutumlarının belirlenmesi, derslerin etkin işlenmesini ve hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin memnuniyetini artırmayı sağlayabilir (Çelik ve Serinkan, 2011:292-293). Öğrencilerin muhasebeye yönelik tutumları, bu dersin öğrenilmesine yönelik ilgi ve motivasyonlarını doğrudan etkilemektedir. Olumlu tutum geliştiren öğrencilerin muhasebe derslerinde daha başarılı oldukları, olumsuz tutuma sahip olanların ise bu derslerden kaçınma

eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir. Bu nedenle, muhasebe eğitiminin içeriği ve sunumu, öğrencilerin konuya yönelik olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde düzenlenmelidir.

Eğitimde dijitalleşmenin yaygınlaşması, muhasebe öğretiminde yeni yaklaşımların benimsenmesini gerektirmektedir. Dijital okuryazarlık becerileri yetersiz olan bireyler, akademik başarıda ve iş dünyasında çeşitli dezavantajlarla karşılaşabilmektedir (Techataweewan ve Prasertsin, 2018:216). Bu bağlamda, ilköğretimden yükseköğretime kadar muhasebe eğitiminin günümüz teknolojik gelişmelerine uyum sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılması, öğrencilere yalnızca teorik bilgi kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda analitik düşünme, problem çözme ve bilgi teknolojilerini etkin kullanma becerilerini geliştirme fırsatı sunmalıdır (Karabacak & Sezgin, 2019:329).

Muhasebe eğitimi sürecinde öğrencilerin tutumlarını etkileyen faktörlerden biri de dersin zorluk seviyesi ve sunum şeklidir. Üniversitelerde muhasebe dersi hem öğretim üyeleri hem de öğrenciler için zorlayıcı bir ders olarak değerlendirilmekte olup, muhasebecilerin bilgiyi değerlendirme, yorumlama ve raporlama becerileriyle donatılması önem arz etmektedir (Fidan, 2012:4304). Bu doğrultuda, muhasebe derslerinin yalnızca teorik bilgilerle sınırlı kalmaması, uygulamalı eğitimlerle desteklenmesi gerekmektedir. İşletmelerin beklentileri doğrultusunda, üniversitelerin uygulamalı eğitime odaklanması, iş birliği projeleri geliştirmesi ve staj olanaklarını artırması gerekliliği vurgulanmaktadır (Korukoğlu, 1998:23).

Muhasebe eğitiminin etkinliğini artırmak adına, eğitim programlarının piyasa koşulları, yasal düzenlemeler ve sektörel talepler doğrultusunda güncellenmesi gerekmektedir. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, muhasebe ve denetim alanlarında yetkin insan kaynağına duyulan ihtiyaç artmıştır (Kandemir, Kardeş ve Baykut, 2016:149). Bu durum, mesleki eğitim programlarının daha kapsamlı bir yapıya kavuşturulmasını zorunlu hale getirmiştir. Özellikle bilgisayar destekli muhasebe derslerinin giderek önem kazandığı (Ömürbek ve Bekçi, 2006:75) ve muhasebe meslek mensuplarının uluslararası ölçekte tanınan bir yeterliliğe ulaşmalarının teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (TESMER, 2009:3)

Muhasebe eğitiminin etkinliği, yalnızca teorik bilgilere dayanmakla kalmayıp, aynı zamanda uygulamalı eğitimlerle pekiştirilmelidir. Öğrencilerin muhasebe derslerine karşı olumlu tutum geliştirebilmeleri için dersin zorluk seviyesinin dengelenmesi ve sunum şeklinin çeşitlendirilmesi önemlidir. Ayrıca, muhasebe eğitiminin iş dünyasının ihtiyaçları ve yasal düzenlemelerle uyumlu olarak güncellenmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, bilgisayar destekli muhasebe gibi modern eğitim araçlarına ve uluslararası geçerliliği olan yeterliliklere önem verilmesi, muhasebe meslek mensuplarının kariyer gelişimi için kritik bir faktör olacaktır. Dijital okuryazarlık, muhasebe eğitiminde özellikle önem kazanmaktadır. Öğrencilerin dijital araçları etkili kullanabilmesi, finansal verileri doğru analiz edebilme ve raporlama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda, üniversitelerin uygulamalı eğitimlere ağırlık vererek iş dünyasıyla iş birliği yapması ve staj imkanlarını artırması, muhasebe eğitiminin kalitesini artıracaktır.

1.3.2. Muhasebeye Yönelik Tutum

Muhasebeye yönelik tutum, bireylerin muhasebe alanına dair algıları, ilgileri ve bu alana karşı geliştirdikleri davranışsal eğilimler olarak tanımlanabilir. Söz konusu tutum; muhasebenin bireysel, akademik ve mesleki düzeyde algılanma şeklini etkilemekte ve bireylerin bu alandaki eğitim sürecine, mesleki tercihine ve meslekteki başarısına yön vermektedir. Dijitalleşme ile muhasebeye yönelik tutumların da dönüştüğü görülmekte olup hem muhasebe öğrencileri hem de meslek mensupları için bu değişim kaçınılmaz hale gelmiştir.

Dijitalleşme, muhasebe uygulamalarının geleneksel defter kayıt sistemlerinden dijital platformlara taşınmasını sağlamış, iş süreçlerini otomatize ederek hata payını azaltmış ve muhasebe mesleğinin gerektirdiği yetkinlikleri değiştirmiştir. Bu dönüşüm, muhasebeye yönelik tutumu iki farklı perspektiften etkilemektedir. Bir yandan dijital teknolojilere uyum sağlayabilen bireyler için muhasebe mesleği daha cazip hale gelirken, diğer yandan geleneksel yöntemlere alışkın olanlar için bu değişim bir direnç kaynağı olabilmektedir. Özellikle muhasebe eğitimi alan öğrenciler için dijital muhasebe sistemlerine olan hakimiyet, mesleki motivasyonu ve tutumu önemli ölçüde şekillendirmektedir.

Bu bağlamda, işletmelerin içinde bulunduğu durumu ve çevreyi en iyi şekilde ifade edecek kaliteli ve güvenilir finansal bilgiye olan ihtiyaç giderek artmaktadır.

Finansal bilgiyi üreten muhasebe sisteminin temelinde insan faktörü yer almakta olup, bu sistemin işleyişinde birikimli, nitelikli ve uzman iş gücü kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla, dijital dönüşümün gerektirdiği becerilerin kazandırılması sürecinde muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması kaçınılmaz bir hale gelmiştir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:115). Nitekim, muhasebe eğitimi ile bireylerin bu alandaki mesleki gelişimi arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının iş yaşamlarında başarılı ve yüksek standartlarda yer almaları, almış oldukları muhasebe eğitimiyle örtüşen düzeyde gelişim göstermektedir (Tosunoğlu, Cengiz ve Anadolu, 2018:182).

Muhasebe eğitimi, bireylerin bu alana yönelik tutumlarının oluşmasında ve gelişmesinde kritik bir role sahiptir. Özellikle dijital muhasebe okuryazarlığını geliştirmeye yönelik eğitimler, öğrencilerin mesleki becerilerini artırmakta ve dijital dönüşüm sürecine uyum sağlamalarına katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, Gençtürk, Demir ve Çarıkçı (2008), derslerin daha çok teorik bilgi aktarımından ibaret olmasının, mesleği yaparken karşılaşılan zorlukların üstesinden gelme noktasında yetersiz kalacağını vurgulamış; ayrıca, meslekle ilgili seminer, konferans, panel, kurslar ve benzeri etkinliklerin mesleği icra ederken faydalı olacağını vurgulamışlardır.

Muhasebe eğitimi, öğrencilerin gelecekteki meslek hayatlarını etkileyen önemli bir süreçtir. Bu süreç hem fakülte hem de meslek yüksekokullarında sektöre yönelik eğitim programlarının niteliğiyle doğrudan ilişkilidir. Literatürde yapılan çalışmalar, muhasebe eğitiminin öğrencilerde nasıl algılandığını ve bu algının, öğrencilerin gelecekteki muhasebe mesleğine olan tutumlarını nasıl şekillendirdiğini göstermektedir. Çeşitli araştırmalar, öğrencilerin muhasebeye olan bakış açılarının genellikle olumsuz olduğunu ortaya koymuştur (Malthus ve Fowler, 2009; Akpınar ve Yıldız, 2018; Ertuğrul ve Özdemir, 2014). Bunun en önemli nedenlerinden biri, muhasebe derslerinin genellikle monoton ve sıkıcı bulunmasıdır (Wells, 2015).

Öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik olumsuz tutumlarını değiştirebilmek, eğitimde dijital dönüşümün sağlanmasına bağlıdır. Dijital dönüşüm, muhasebe eğitime interaktif araçların entegre edilmesiyle mümkün hale gelmektedir. Teknolojik araçlar, öğrencilerin derse olan ilgisini artırabilir ve muhasebe eğitime karşı olan olumsuz düşüncelerini pozitive çevirebilir (Kandemir vd., 2016). Eğitimde dijital dönüşümün bir parçası olarak, bilgisayar destekli eğitim (BDE) gibi yenilikçi

öğretim yöntemlerinin kullanımı, öğrencilere daha zengin öğrenme deneyimleri sunmaktadır (Engin, Tösten ve Kaya, 2010:70). Bu sayede öğrenciler, muhasebe bilgisini daha etkili bir şekilde öğrenebilir ve profesyonel hayatta karşılaştıkları sorunları çözme becerilerini geliştirebilirler.

Muhasebe eğitiminde dijital dönüşümün etkili olabilmesi için, eğitimin teknolojik araçlarla zenginleştirilmesi gerekmektedir. Eğitimin dijitalleştirilmesi dört temel adımdan oluşmaktadır: eğitim faaliyetlerinin teknolojik araçlarla yürütülmesi, dijital platformlar ile eğitim süreçlerinin desteklenmesi, sınıf içi eğitimlerin dijital araçlarla zenginleştirilmesi ve farklı araçların öğrenme sürecine dahil edilmesidir (www.enocta.com, 23.10.2024). Bu adımlar, öğrencilerin muhasebe eğitimine olan bakış açılarını olumlu yönde değiştirebilir ve onları mesleğe daha hazırlıklı bir şekilde kazandırabilir.

Eğitimde dijital dönüşüm, muhasebe eğitimini daha etkili hale getirebilmek için önemli bir araçtır. Dijitalleşme ile öğrencilerin muhasebe derslerine olan tutumları değişebilir ve mesleğe yönelik bakış açıları olumlu yönde gelişebilir. Bu bağlamda dijital okuryazarlık, muhasebe eğitiminin önemli bir parçasıdır. Dijital okuryazarlık, yalnızca teknolojiyi etkin bir şekilde kullanma yeteneğini değil, aynı zamanda etik farkındalık, bilgi güvenliği ve eleştirel düşünme gibi becerileri de içerir (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018:17-18). Bu beceriler, muhasebe eğitiminde öğrencilere kazandırılmalı ve öğrencilerin dijital ortamda karşılaştıkları sorunları etkili bir şekilde yönetebilme kapasitesi geliştirilmelidir. Böylece, dijitalleşen muhasebe süreçleri ile öğrenciler, sadece teknik bilgilerini değil, aynı zamanda dijital okuryazarlık becerilerini de geliştirerek daha etkili bir muhasebe uygulayıcısı olabileceklerdir. Pasmaz ve Özulucan (2021:1434) ise dijital okuryazarlığın artırılmasının, muhasebe bilgi sistemlerinin ürettiği bilgilerin net, anlaşılır, kıyaslanabilir ve gerçeğe uygun olmasını sağladığını belirtmektedir. Dijital okuryazarlık seviyesinin yükselmesiyle, finansal işlemler daha hızlı kaydedilecek, bilgiye erişim kolaylaşacak ve güvenilir veriler zamanında üretilecektir. Bu gelişmeler, iş süreçlerini iyileştirmenin yanı sıra, ekonomik kalkınmaya da katkı sağlayacaktır.

Dolayısıyla, muhasebe eğitiminin kalitesini artırmak ve öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını olumlu hale getirmek için dijital dönüşüm zorunludur. Eğitimdeki dijitalleşme, öğrencilere daha etkileşimli ve güncel öğrenme fırsatları sunarak muhasebe eğitimini daha verimli ve ilgi çekici hale getirebilir. Bu dönüşüm,

öğrencilerin muhasebe mesleğine bakış açılarını değiştirecek ve onları dijital çağın gereksinimlerine uygun profesyoneller olarak yetiştirecektir. Ayrıca, muhasebe alanında çalışan veya eğitim gören bireylerin dijital becerilerle donatılması, sektördeki rekabet avantajlarını artırarak meslekle ilgili tutumların daha olumlu bir yönde gelişmesine katkı sağlayacaktır.

1.3.3. Tutum ile İlgili Literatür Araştırmaları

Geiger ve Ogilby (2000), muhasebe bölümünü seçmeyi düşünen ve düşünmeyen öğrencilerin muhasebe dersine yönelik algılarını ve bu algıların bölüm seçimiyle ilişkisini incelemiştir. Bulgular, muhasebe bölümünü seçmeyi planlayan öğrencilerin ders başında ve sonunda dersi daha olumlu algıladığını, ancak her iki grupta da dönem sonunda algıların daha olumsuz hâle geldiğini göstermektedir. Bireysel öğretim üyelerinin ders algısında önemli bir rol oynadığı, ancak bölüm seçme kararının öğrencinin başlangıçtaki tercihlerine, ilk dersteki akademik performansına ve öğretim üyelerinin etkisine bağlı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, ders sürecinde meydana gelen algı değişimlerinin muhasebe bölümünü seçme kararını doğrudan etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Hartwell, Lightle, Maxwell (2005), lise öğrencilerinin muhasebe mesleğine yönelik algılarını incelemiş ve mesleğe olan ilginin azalmasının, muhasebecilere ilişkin olumsuz algılar, düşük başlangıç maaşları ve Enron ile Andersen skandalları gibi faktörlerle bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Öğrencilerin muhasebeyi sıkıcı bulmalarına rağmen, mesleğin zorlukları ve sunduğu çeşitli olanakların vurgulanmasının önem taşıdığı belirtilmiştir. Mesleğe yönelik algının dönüştürülmesi için lise düzeyinde erken tanıtım çalışmalarının ve eğitimciler ile muhasebe profesyonelleri arasında iş birliği sağlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Paksoy ve diğerleri (2005) çalışmalarında, muhasebe derslerinden tatmin olma düzeyleri ile iş bulma olanaklarının meslek yüksekokulu, cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini ve karşılaşılan sorunları belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda, Harran Üniversitesi'ne bağlı Şanlıurfa Merkez, Akçakale, Birecik, Suruç, Siverek ve Bozova ilçelerindeki meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilere anket uygulanmıştır. Araştırma bulguları, muhasebe derslerinden tatmin olma düzeyi, iş bulma şansı ve bölümler arasında meslek yüksekokulları açısından anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya

koymuştur. Bununla birlikte, cinsiyete göre ders tatmini ve iş bulma beklentileri açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş; benzer şekilde bölümler açısından iş bulma beklentileri arasında da anlamlı bir fark görülmemiştir.

Byrne ve Willis (2005) çalışmalarında İrlanda'daki ortaöğretim öğrencilerinin muhasebe mesleği ve muhasebecilerin çalışmaları hakkındaki algılarını incelemeyi ve bu algıları şekillendiren temel faktörleri belirlemeyi amaçlamışlardır. Yapılan inceleme sonucunda, muhasebe mesleğinin öğrenciler tarafından sıkıcı, belirgin, kesin ve uyum odaklı bir alan olarak algılandığı belirlenmiştir. Okulda muhasebe dersi alan öğrencilerin bu algılarının, ders almayanlara göre daha olumlu olduğu, muhasebeye yönelik algılarının okulda aldıkları muhasebe eğitimi, yazılı medya ve öğretmenlerin etkisiyle şekillendiği tespit edilmiştir. Ayrıca muhasebe mesleğinin toplumda yüksek değer gören bir meslek olduğunu belirtmelerinin yanında mesleğe verilen prestijin az olduğu görüşündedirler. Araştırma bulgularından hareketle, modern muhasebe becerilerine sahip öğrencilerin muhasebe mesleğini tercih etmelerinin, mesleğin daha gerçekçi bir şekilde tanıtılması ile mümkün olabileceği vurgulanmaktadır.

Demir ve Çam (2006) çalışmasında, meslek yüksekokulları muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin muhasebe öğreniminde başarılarını olumsuz etkileyen faktörleri belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin muhasebe bölümünden yüksek düzeyde memnuniyet duyduklarını, bölümleriyle ilgili bir alanda çalışmayı tercih ettiklerini ancak bu bölümü tekrar seçme isteklerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenciler, muhasebe derslerinde verilen bilgilerin mesleğin temeli hakkında yeterli olmadığını düşünmektedirler. Başarıyı olumsuz etkileyen faktörler arasında ise geçmiş bilgilerle yetinme algısı, ders işleme şekli, teorik bilginin pratiğe dökülememesi ve öğrenciler arasındaki ortak amaç eksikliği öne çıkmaktadır. Diğer taraftan mesleğe duyulan ilgi eksikliği ve bölümle ilgili hedef eksikliği öğrencilerin başarılarını etkilememektedir.

Ömürbek ve Bekçi (2006), öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine yönelik algılarını ve değerlendirmelerini incelemiştir. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile bağlı Meslek Yüksekokullarında yürütülen araştırmada, muhasebe paket programlarının dersle bütünleşik olmasının öğrencilerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bulgular, söz konusu programların kullanım kolaylığı, dersin uygulama gereksinimlerini karşılaması ve verilen eğitimin

yeterli bulunmasının öğrenciler tarafından olumlu değerlendirildiğini göstermektedir. Çalışmada, bilgisayarlı muhasebe derslerinde kullanılan paket programların öğrencilere fayda sağladığı ortaya konmuş ve bu derslerin niteliğinin artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, sektörde nitelikli insan kaynağı yetiştirmek amacıyla, muhasebe teorik altyapısının güçlendirilmesi ve paket programların uygulamalı olarak öğretilmesi için bilgisayarlı muhasebe derslerinin zorunlu hale getirilmesi önerilmiştir.

Kaya (2007) tarafından yapılan çalışmada, Karadeniz Teknik Üniversitesi İşletme Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin muhasebe dersine yönelik algılamaları ve bu algılamaların dönem başında ve sonunda nasıl değiştiği incelenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin dönem başında pozitif olan muhasebe dersine yönelik algılarının dönem sonunda negatife doğru evrildiğini ortaya koymuştur. Dönem sonunda, öğrencilerin muhasebe dersine yönelik olumsuz düşüncelerinin artmasında, dersin sıkıcı olacağına dair beklentiler, eğitmenin dersin önemini öğrencilere iletebilmesi, dersin eğitici yönüyle ilgili düşünceler ve derse ilişkin başarı seviyesi gibi faktörlerdeki değişimlerin etkili olduğu görülmüştür.

Yardımcıoğlu ve Büyükşalvarcı (2007) tarafından yapılan çalışmanın amacı, Selçuk Üniversitesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin meslek yüksekokullarını tercih nedenlerini ve bu okullarda sunulan muhasebe eğitiminin cinsiyet ve bölümlere göre yeterlilik açısından farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırmanın bulguları, öğrencilerin %67,8'inin tercih etmedikleri bölümlerde eğitim almak zorunda kaldıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, cinsiyet açısından ders tatmin düzeyinde anlamlı bir fark bulunmazken, farklı bölümler arasında tatmin düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu durum, bölümlerin eğitim kalitesi veya içeriği ile ilgili farklılıkları işaret edebilir ve gelecekteki çalışmalar için önemli bir temel oluşturmaktadır.

Gençtürk ve diğerleri (2008) tarafından yapılan çalışmanın amacı, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim gören 1012 öğrencinin muhasebe eğitimine dair algılarını ölçmektir. Araştırma bulguları, birinci sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun öğrenim gördükleri bölümleri isteyerek tercih etmemiş olmalarına rağmen, bu programların mesleki kariyerlerinde belirleyici olacağına inandıklarını ortaya koymuştur. Öğrencilerin ikinci sınıfa geçiş yapmalarıyla birlikte, muhasebe ve finans derslerinde yeterince pratik yapma fırsatı bulamamaları, heyecanlarının azalmasına ve mesleki gelecekleri hakkında endişelere yol açmıştır.

Programa başlangıçta isteksiz olan öğrenciler zamanla algılarının olumlu yönde değiştiğini belirtmiş, ancak mezuniyet aşamasında edindikleri bilgi ve becerilerin mesleki yeterlilik açısından yetersiz olduğunu hissetmişlerdir.

Erol ve Erkan (2008), lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörleri incelemiştir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yürütülen araştırmada, muhasebe derslerine duyulan ilginin cinsiyet ve mezun olunan lise türü ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Ticaret Lisesi mezunlarının muhasebe derslerinde daha başarılı olduğu, öğretim elemanlarının ders işleme yöntemlerinin bu başarıda etkili rol oynadığı, ancak altyapı yetersizliklerinin olumsuz etkide bulunduğu saptanmıştır.

Coşkun (2008), muhasebe eğitiminde öğretim üyelerinin kişisel web sayfalarının kullanımını incelemiş ve bir yazarın web sayfası ile maliyet muhasebesi dersine ait sayfaları örnek olarak tanıtmıştır. Araştırmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu web sayfalarından faydalandığını ve gerekli bulduğunu ifade ettiği belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, derslere ait web sayfalarının öğrenci öğrenmesini destekleyici bir unsur olduğunu göstermektedir. Çalışmada ayrıca, muhasebe eğitiminde geleneksel öğretim yöntemlerinin önemini koruduğu ancak teknoloji kullanımını içeren yeni yaklaşımlara da ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Bu doğrultuda, öğretim elemanlarının dersleri için web sayfaları hazırlamalarının muhasebe eğitime katkı sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Terim ve Öztürk (2009) çalışmasında, Gördes Meslek Yüksekokulu Muhasebe Programı öğrencilerinin demografik özellikleri, program tercihleri ve muhasebe eğitimlerinin gelecekteki hedeflerle uyumu incelenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin çoğunun düz lise mezunu olduğunu ve muhasebe programını seçmelerinde lise türü ya da aile etkisinin bulunmadığını ortaya koymaktadır. Ticaret ve Anadolu ticaret lisesi mezunları ders içeriklerini kapsamlı bulurken, uygulamalı derslerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler, verilen muhasebe eğitimin staj için yeterli olduğunu düşünmektedirler. Demografik özellikler ile program tercihleri, içerik hakkındaki görüşler ve mezuniyet sonrası hedefler arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, ön lisans programı tercihi ile mezun olunan lise türü arasında ve lise türü ile eğitimlerini sürdürme kararı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Özcan, Ünal ve Helhel (2009) tarafından yapılan çalışmada, meslek yüksekokullarında yer alan muhasebe bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğine yönelik bakış açıları ve eğitim aldıkları okulun bu mesleğe sunduğu katkılara ilişkin memnuniyet düzeyleri incelenmiştir. Araştırma bulguları, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla, eğitim gördükleri programdan daha yüksek memnuniyet duyduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, birinci öğretim öğrencilerinin, ikinci öğretim öğrencilerine oranla mesleğin geleceği ve MYO'da aldıkları eğitim hakkında daha olumlu görüşlere sahip oldukları, muhasebe mesleğini saygın, kazançlı ve iş istihdamı yüksek bir alan olarak değerlendirdikleri ve ön lisans programını tamamladıktan sonra 4 yıllık öğrenime geçme konusunda daha istekli oldukları gözlemlenmiştir.

Çankaya ve Dinç (2009), PowerPoint sunumları ile geleneksel öğretim yöntemleri arasındaki etkileri başarı, ilgi, algı ve yargı açısından karşılaştırmıştır. Araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nde "Genel Muhasebe" dersini alan iki grup öğrenci üzerinde yapılmıştır. PowerPoint ile ders anlatılan sınıfta bilgisayar, projektör ve beyaz perde kullanılmış, animasyonlar ile sunum kalitesi artırılmıştır. Geleneksel yöntemin uygulandığı sınıfta ise tebeşirle tahta kullanılarak sözel anlatım yapılmıştır. Araştırma bulguları, PowerPoint ile ders işlenen sınıfta öğrencilerin derse olan ilgisinin daha yüksek, dersin daha ilgi çekici ve faydalı algılandığını, başarı seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, bilgisayar destekli eğitim teknolojilerinin öğrenci başarı ve ilgisini artırmadaki önemini vurgulamaktadır.

Malthus ve Fowler (2009), Yeni Zelanda'daki lise ve üniversite öğrencilerinin muhasebe mesleğine ilişkin algılarını inceleyerek öğrencilere, muhasebe eğitmenlerine ve kariyer danışmanlarına yarı yapılandırılmış mülakatlar ve odak grup görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Bulgular, lise ve birinci sınıf öğrencilerinin muhasebeyi büyük ölçüde "sıkıcı" bulduğunu, ancak son sınıf öğrencilerinin mesleğe daha bilinçli ve olumlu yaklaştığını göstermektedir. Muhasebe eğitmenleri mesleğe olumlu bakarken, kariyer danışmanlarının muhasebeyi genellikle alternatif meslekler karşısında bir seçenek olarak ele aldığı belirlenmiştir. Çalışmada, olumsuz algıların mezun sayısındaki azalmada etkili olabileceği vurgulanarak, bu algının dönüştürülmesi için meslek örgütlerinin stratejik adımlar atmasının gerekliliği ortaya konmuştur.

Ünal ve Doğanay (2009) çalışmasında, Sayıştay meslek mensuplarının üniversitelerdeki muhasebe eğitiminin yeterliliği, güncelliği ve etkinliği hakkındaki görüşleri değerlendirilmiştir. Katılımcılar, güncel konuların yeterince ele alınmadığını belirtmiş ve eğitimde etkinliği artırmak için örnek olaylar, araştırma projeleri ve uygulamacıların derse katılımı gibi önerilerde bulunmuşlardır. Ayrıca, muhasebe öğretim elemanlarının teorik bilgiye dayalı kalmaları ve gelişmelerden uzak olmaları konusunda kararsızlık yaşanmış, uzaktan eğitim tekniklerinin etkinliği konusunda da belirsizlikler ortaya çıkmıştır. Son olarak, maliyet ve yönetim muhasebesi dersinin önemi konusunda kararsızlık sürerken, genel muhasebe, finansal tablolar analizi ve denetim derslerinin daha önemli olduğu değerlendirilmiştir.

Tekşen, Tekin ve Gençtürk (2010), öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik değerlendirmelerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi meslek yüksekokullarında öğrenim gören 1865 öğrenciye anket uygulanarak yapılmış, 1010 anket formu değerlendirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin %69,5'inin muhasebe eğitim kalitesini etkileyen en önemli faktörün öğretim elemanlarının kalitesi olduğunu, %67,7'sinin en çok tahta kalemi kullanıldığını, %85'inin ise muhasebe derslerinin aktif yöntemlerle işlendiğini ifade ettiklerini göstermektedir. Ayrıca, genel muhasebe dersinin haftalık ders saati yeterli bulunmuş, öğretim üyelerinin bilgilerini güncellediği belirtilmiştir. Ancak, genel muhasebe dersinin eğitiminin yetersiz olduğu ve ders sayısı ile kalitesinin artırılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Erol Fidan (2012) çalışmasında, muhasebe derslerini PowerPoint sunumları ve geleneksel yöntemle alan öğrenciler arasındaki algı ve yargı farklarını incelemiştir. Geleneksel yöntemde dersler kara tahtada tebeşirle anlatılmış, PowerPoint yöntemiyle ise sunumlar projeksiyonla gösterilmiştir. PowerPoint yöntemiyle ders alan öğrencilerin, teknoloji ile geleneksel yöntemlerin birleşiminden hoşlandıkları belirlenmiştir. Ancak, bu öğrenciler muhasebe dersini daha yorucu fakat daha faydalı bulmuş, olumlu durumlarla ilgili ifadeye ise daha az katılmışlardır. Çalışma, bilgi teknolojisi araçlarının muhasebe eğitime entegrasyonunun mevcut yöntemlerin eksikliklerini giderebileceğini ve öğrenci katılımını artırabileceğini önermektedir.

Aygün ve Gerekan (2012) çalışmasında, iki devlet üniversitesinde muhasebe dersini ilk kez alan öğrencilerin bu derse yönelik algılarının dönem başı ve sonu itibarıyla değişip değişmediği incelenmiştir. Bulgular, öğrencilerin çoğunluğunun derse başlamadan önce kararsız olduğunu, kararsız olmayanların ise derse ilgisiz olduklarını göstermektedir. Bu durum, dersin sayısal ağırlıklı yapısı, önceki öğrencilerin olumsuz yorumları ve üniversite öncesi bilgi eksikliklerinden kaynaklanabilir. Ayrıca, muhasebe alanında kariyer hedefleyen öğrencilerin derse karşı daha olumlu bir tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Dönem sonunda öğrencilerin derse yönelik tutumlarında olumlu bir değişim olduğu, bu değişimin öğrencilerin önyargılarının kırılmasından kaynaklandığı vurgulanmıştır.

Góis ve Antunes (2013) çalışmalarında, Bologna Süreci sonrası yüksek lisans öğrencilerinin muhasebe dersine ilişkin algılarını ve bu algıların öğrenci özellikleri ile akademik başarılarıyla olan bağlantısını araştırmıştır. İki farklı yükseköğretim kurumunda öğrenim gören 200 öğrenciye uygulanan anket sonucunda, 97 geçerli yanıt elde edilmiştir. Bulgular, öğrencilerin muhasebe dersini zorlayıcı olarak görmediklerini ve mesleki gelişimleri açısından faydalı bulduklarını göstermektedir. Ayrıca, Bologna Süreci'nin öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci merkezli bir yaklaşımı teşvik ettiği tespit edilmiştir. Ancak, öğrencilerin dersin önemini kavramalarına rağmen dönem sonunda motivasyonlarında azalma olduğu belirlenmiştir.

Ertuğrul ve Özdemir (2014) muhasebe dersi alan üniversite öğrencilerinin derse yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla dokuz üniversitede bulunan 35 meslek yüksekokulu ve İktisadi Bilimler Fakültelerinden toplam 821 öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik tutumları “Gereksiz, Sıkıcı ve Angarya”, “İstekli ve Arzulu”, “Gereklilik”, “İsteksizlik” ve “Amaçsızlık” olmak üzere beş ana grupta yoğunlaşmıştır. Olumsuz tutumların yüksek varyansa sahip olması, öğrencilerin muhasebe derslerine karşı olumsuz bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Bu durum, muhasebe eğitim sisteminin gözden geçirilmesi gerektiğini ve müfredatın görsel materyallerle desteklenerek yeniden yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğretim elemanlarının bu süreçte büyük bir sorumluluk taşıdığı ve eğitim planlamalarının bu sonuçlara göre yeniden şekillendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Atmaca ve Coşgun (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'ne bağlı yedi meslek yüksekokulunda Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programında öğrenim gören 723 öğrencinin yükseköğretimden beklentileri ve motivasyonları incelenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin muhasebe bölümünü tercih etme nedenlerinin, programın dinamik ve sürekli gelişen yapısından kaynaklandığını ve birinci ile ikinci sınıf öğrencileri arasında muhasebe programını seçme nedenlerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler, muhasebe eğitiminin kişisel gelişimlerine katkı sağlayacağına, etik değerlere dayalı bir bakış açısı kazandıracağına ve kariyer fırsatları sunacağına inandıklarını ifade etmişlerdir. Bu beklentilerin, birinci sınıfta şekillenmeye başlayıp ikinci sınıfta da devam ettiği gözlemlenmiştir. Öğrencilerin muhasebe eğitimine olan bağlılıklarını artıran en önemli unsur ise mezuniyet sonrası geniş kariyer olanaklarıdır ve bu faktör, tüm öğrenciler için en güçlü motivasyon kaynağı olarak değerlendirilmiştir.

Çakır, Canbaz ve Gümüş (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin muhasebe dersine yönelik ilgileri ile beklentileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Uzunköprü Meslek Yüksekokulu'nda muhasebe derslerinin yoğun olarak verildiği bölümlerde öğrenim gören 258 öğrenciye uygulanan anket sonucunda, öğrencilerin derslerde teknolojik araçların daha etkin kullanılmasını ve muhasebe derslerinin panel ve konferans gibi etkinliklerle desteklenmesini bekledikleri belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun meslek lisesi mezunu olduğu dikkate alındığında, muhasebe temeli olmayan öğrencilerin ders algısının olumsuz yönde etkilendiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, ticaret lisesi mezunlarının muhasebe eğitimi veren meslek yüksekokulu programlarına yönlendirilmesinin, öğrencilerin dersleri daha iyi kavramalarına katkı sağlayacağı ve nitelikli muhasebe ara elemanlarının yetiştirilmesine olanak tanıyacağı vurgulanmaktadır.

Tuğay (2014) tarafından yapılan çalışmada, muhasebe dersi alan öğrencilerin bu derslere ve muhasebe mesleğine yönelik algıları ile öğretim elemanlarından beklentileri incelenmiştir. Bulgular, öğrencilerin önemli bir kısmının lise eğitiminde muhasebe dersi almadığını ve üniversitede aldıkları muhasebe derslerinde zorlandıklarını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, muhasebe derslerinde en etkili öğrenme yönteminin tahtada yapılan açıklamalı anlatımlar olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, öğrenciler öğretim elemanlarının ders sürecinde teknoloji kullanımına ağırlık vermelerini, öğrenciyle etkili iletişim kurmalarını,

öğrenmeyi destekleyici yöntemler uygulamalarını ve mesleki etik konularında uzmanlaşmalarını beklemektedir.

Wells (2015) tarafından yürütülen araştırmada, öğrencilerin muhasebe mesleğine ilişkin algıları, bu algıların oluşum nedenleri ve mesleğe yönelik tutumları iyileştirmek için geliştirilebilecek stratejiler ele alınmıştır. Yeni Zelanda'daki lise öğrencilerinden anket ve odak grup görüşmeleri yoluyla veri toplanmış olup, katılımcıların bir bölümünün muhasebe eğitimi aldığı, diğerlerinin ise bu dersi almadığı belirlenmiştir. Bulgular, muhasebe dersi alan öğrencilerin, ders deneyimlerinden hareketle mesleğe dair daha dar ve yapılandırılmış bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, muhasebe eğitimi almayan öğrencilerin muhasebeyi daha soyut ve belirsiz bir kavram olarak algıladığı tespit edilmiştir. Bu algısal farklılıkların giderilmemesi, meslek hakkında olumsuz yargıların pekişmesine yol açabileceği gibi, gelecekte muhasebe alanında çalışacak bireylerin mesleğin gerektirdiği beceri ve yetkinlikleri kazanamaması riskini de beraberinde getireceği vurgulanmaktadır.

Utku ve Erol (2015) tarafından yapılan bu çalışmada, muhasebe dersini ilk kez alan öğrencilerin dönem başı ve dönem sonundaki algıları karşılaştırılarak, öğretim sürecinde yaşanan değişimler incelenmiştir. Bu doğrultuda, Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve İktisat bölümlerinin birinci sınıf öğrencileriyle anket çalışması yürütülmüş ve veri toplama süreci iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Değerlendirilen 164 anketin sonuçları, öğrencilerin Genel Muhasebe dersine yönelik algılarının dönem başında, bazı boyutlar dışında, dönem sonuna kıyasla daha olumsuz olduğunu göstermiştir.

Costa, Gomes, Rosa ve Batalhone (2015) tarafından Brezilya'daki bir devlet üniversitesinde gerçekleştirilen bu çalışmada Muhasebe, İşletme ve Ekonomi bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin muhasebe giriş derslerine yönelik dönem başı ve dönem sonundaki algılarındaki değişimler incelenmiştir. Analiz edilen 145 öğrenciye ait veriler, öğrencilerin genel olarak bu derslere olumlu bir başlangıç algısına sahip olduğunu göstermiş, ancak muhasebe bölümü öğrencilerinin algılarının daha iyimser olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, bu öğrencilerin giriş düzeyindeki muhasebe derslerini akademik ve mesleki başarı açısından diğer bölümlerde öğrenim görenlere kıyasla daha önemli gördüğü belirlenmiştir. Çalışmanın bulguları, beklenen

notlar, algılanan zorluk seviyesi ve motivasyon gibi faktörlerin muhasebe giriş derslerindeki akademik başarı üzerinde belirleyici rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Kandemir ve diğerleri (2016), Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne bağlı Bolvadin, Çay, Bayat ve Şuhut'taki meslek yüksekokulunda muhasebe dersi alan ve daha önce almış öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik bakış açılarını analiz etmeyi amaçlamıştır. Kolayda örneklem yöntemiyle ankete katılan 272 öğrenciden elde edilen bulgular, öğrencilerin muhasebeye ilişkin algılarının %52'sinin olumlu, %24'ünün kararsız ve %24'ünün olumsuz olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyeti ile "Muhasebeyi öğrenmek iş imkânlarımı artırır." ve "Muhasebe becerilerini geliştirmeyi ve bu alanda daha fazla çalışmayı isterim." ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Coşkun, Kır ve Özbay (2017) tarafından yürütülen çalışmada, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Ahmetli Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü öğrencilerinin muhasebe eğitime ilişkin beklenti ve görüşleri demografik değişkenler açısından analiz edilmiştir. Bulgular, cinsiyet, mezun olunan lise türü ve bölüm tercih sırasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını gösterirken, tercih sırası 16 ve üzeri olan öğrencilerin daha yüksek beklentilere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, birinci sınıf ve uzatmalı öğrencilerin beklentileri ikinci sınıf öğrencilerden daha yüksek bulunmuş, farklı meslekleri hedefleyenlerin ise mali müşavirliği tercih edenlere kıyasla muhasebe eğitiminden daha fazla beklenti taşıdığı tespit edilmiştir.

Aksu ve Oral (2017) tarafından yapılan çalışmada, İnönü Üniversitesi'nde öğrenim gören 166 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencisinin Genel Muhasebe I dersine yönelik algıları ve başarı durumları incelenmiştir. Araştırma sonuçları, cinsiyet ile muhasebe algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğunu, dersin zorluk algısının bölümler arasında farklılık gösterdiğini ve öğretim türüne göre eğitmen algısında farklılıklar gözlemlendiğini, ancak bu farklılıkların ders başarısı üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını ortaya koymuştur. Ayrıca, daha önce muhasebe eğitimi almış öğrencilerin daha başarılı olduğu ve lise türünün başarıya anlamlı bir etkisi bulunduğu tespit edilmiştir; ancak aile mesleği ve ikamet edilen yerin belirgin bir etkisi bulunmamıştır.

Gör (2017) çalışmasında, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik algılarının çeşitli faktörlerden nasıl etkilendiği araştırılmıştır. Çankırı Karatekin Üniversitesi İşletme, İktisat, Uluslararası Ticaret ile Bankacılık ve Finans bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilere göre, öğrencilerin eğitim programları ve özelliklerinin finansal muhasebe eğitime bakış açılarını etkilediği belirlenmiştir. Cinsiyetin ve yaş grubunun (20-22) etkisi gözlemlenirken, Bankacılık ve Finans öğrencilerinin muhasebe eğitime daha istekli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretim türü ve ailede muhasebe meslek mensubunun bulunması algıyı etkilemezken, finansal muhasebe dersinin tekrar alınması algıyı olumsuz yönde etkilemektedir. Sonuç olarak, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin beceri ve yeteneklerinin artması, eğitim algılarının olumlu yönde gelişmesine yol açmaktadır.

Akpınar ve Yıldız (2018), muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe kavramına yönelik algılarını renk, hayvan, besin türü, mevsim, oyun, çiçek ve eşya metaforları aracılığıyla incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, Sakarya Üniversitesi İşletme ve Siyasal Bilgiler Fakültelerinde İşletme, Sağlık Yönetimi, Finansal Ekonometri ve Yönetim Bilişim Sistemleri bölümlerinde genel muhasebe dersi alan 271 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Nitel analiz sonuçları, öğrencilerin muhasebeyi "zor, sıkıcı ve karmaşık", "gerekli, faydalı ve önemli" veya "heyecan verici" bir ders olarak algıladıklarını ortaya koymuştur. Araştırmada en sık kullanılan metaforlar sırasıyla "siyah, aslan (kaplan), sebze türü, kış, saklambaç, kaktüs ve hesap makinesi" olarak belirlenmiştir.

Fidan ve Ağırbaş (2020), genel muhasebe dersini alan öğrencilerin muhasebe kavramına yönelik algılarını "renk, hayvan, besin, mevsim, oyun, çiçek ve eşya" metaforları aracılığıyla incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, Muş Alparslan Üniversitesi'nde genel muhasebe dersi alan 269 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin muhasebe kavramına ilişkin en sık kullandıkları metaforlar sırasıyla "siyah, yılan, acı biber, kış, saklambaç, kaktüs ve hesap makinesi" olarak belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin muhasebe algılarında "zor, sıkıcı ve karmaşık bir ders" ile "gerekli, faydalı ve önemli bir ders" şeklindeki algıların yaygın olduğu tespit edilmiştir.

Apak (2020), ön lisans öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma kapsamında, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü öğrencilerine anket

uygulanmıştır. Çalışma bulguları, öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin tutumlarının ortalamasının üzerinde ve olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik tutumlarının, sınıf düzeyi, daha önce bu dersi alıp almamış olmaları ve bölümü isteğe bağlı olarak tercih edip etmemeleri değişkenlerine göre farklılaştığı saptanmıştır. Buna karşın, cinsiyet ve mezun olunan lise türü ile muhasebe derslerine yönelik tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Kurtlar ve Yıldız (2020), muhasebe dersine yönelik tutumları belirlemek amacıyla Mersin Üniversitesi'ndeki öğrenciler üzerinde bir anket çalışması gerçekleştirmiştir. Bulgular, öğrencilerin muhasebe dersine ilişkin tutumlarının bilişsel boyutunun, duyuşsal ve davranışsal boyutlara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Cinsiyetler arasında bilişsel boyutta farklılık bulunurken, bölümler arasında bilişsel ve duyuşsal boyutlar açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Muhasebe ve Vergi bölümü öğrencilerinin muhasebe dersine karşı daha olumlu duygular beslediği, ancak davranışsal boyutta öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları ve ders işleyişine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Genel olarak, bazı bölümlerde muhasebe dersinin önemi daha fazla fark edilmekte ve bilişsel düzeyler daha yüksek seyretmektedir. Bu doğrultuda, muhasebe eğitiminde duyuşsal ve davranışsal boyutların geliştirilmesi ve bireysel çalışmayı teşvik eden yöntemlerin öne çıkarılması, eğitimin niteliğini artırabilir.

II. BÖLÜM

ANALİZ VE BULGULAR

Bu bölümde, araştırma örnekleminin demografik özelliklerine ilişkin bulgulara, araştırma ölçeklerinin geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinden elde edilen verilere, korelasyon analizi sonuçlarına, yapısal eşitlik modellemesine dair analiz bulgularına ve t testi ile ANOVA testlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

2.1. Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Bulgular

Cinsiyet	f	%
Kadın	642	64,7
Erkek	350	35,3
Yaş	f	%
17 yaş ve altı	21	2,1
18-20	555	55,9
21-23	330	33,3
23 yaş üzeri	86	8,7
Program	f	%
Ön lisans	461	46,5
Lisans	531	53,5
Okunan Lise	f	%
Anadolu Lisesi	740	74,6
Meslek Lisesi	98	9,9
Ticaret Lisesi	11	1,1
Diğer	143	14,4
Bölüm	f	%
İşletme	96	9,7
İktisat	143	14,4
UTİL	115	11,6

Tablo 1. Demografik Bulgular (Devamı)

Maliye	91	9,2
SBKY	86	8,7
MYO-Çocuk Gelişimi	75	7,6
MYO-İşletme Yönetimi	74	7,5
MYO-Muhasebe	70	7,1
MYO-Lojistik	42	4,2
MYO-E-Ticaret ve Pazarlama	25	2,5
MYO-Büro Yönetimi	57	5,7
MYO-Bankacılık	29	2,9
MYO-Dış Ticaret	59	5,9
MYO-Çağrı Merkezi	30	3,0
Sınıf	f	%
1	518	52,2
2	264	26,6
3	123	12,4
4	87	8,8
Not Ortalaması	f	%
2,00 altı	562	56,7
2,00-2,50	184	18,5
2,51-3,00	169	17,0
3,01-3,50	63	6,4
3,51 ve üzeri	14	1,4
Aylık Harcama	f	%
3.000 ve altı	256	25,8
3.001-6.000	413	41,6
6.001-9.000	140	14,1
9.001-12.000	64	6,5
12.001 ve üzeri	119	12,0
Dijital Ders	f	%
Evet	248	25,0
Hayır	744	75,0
Muhasebe Dersi	f	%
Evet	709	71,5
Hayır	283	28,5
Total	992	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 642'si kadın ve 350'si erkektir. 55'i 18-20 aralığında, 330'u 21-23 aralığında, 86'sı 23'ün üzerinde ve 21'i ise 17'nin altında yaşa sahiptir. 531'i lisans ve 461'i ön lisans programlarında öğrenim görmektedir. 740'ı Anadolu lisesi, 98'i meslek lisesi, 11'i ticaret lisesi mezunu olup 143'ü daha farklı liselerden mezundur. 147'ü iktisat, 115'i uluslararası ticaret ve lojistik, 96'sı işletme, 91'i maliye, 86'sı siyaset bilimi ve kamu yönetimi, 75'i çocuk gelişimi, 74'ü işletme yönetimi, 70'i muhasebe, 59'u dış ticaret, 57'si büro yönetimi, 42'si lojistik, 30'u çağrı merkezi, 29'u bankacılık ve 25'i e-ticaret ve pazarlama bölümlerinde öğrenim görmektedir. 518'i birinci, 264'ü ikinci, 123'ü üçüncü, 87'si dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. 562'sinin not ortalaması 2'nin altında, 184'ünün 2-2,5 aralığında, 169'unun 2,51-3 aralığında, 63'ünün 3,01-3,50 aralığında, 14'ünün 3,51 ve üzeri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 413 kişinin aylık harcamasının 3.001-6.000 TL aralığında, 256 kişinin 3.000 TL ve altı, 140 kişinin 6.001-9.000 TL aralığında, 119 kişinin 12.001 TL ve üzeri, 64 kişinin 9.001-12.000 TL aralığında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 744 öğrenci dijital ile ilgili bir ders almadığını 248 öğrenci ise aldığını belirtmiştir. 709 öğrenci muhasebe dersini aldığını 283 öğrenci ise almadığını belirtmiştir.

2.2. Ölçeklerin Geçerlilik ve Güvenilirliği

Çalışmada kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliklerini değerlendirmek için çeşitli analizler gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda, ölçeklerin faktör yapısını belirlemek amacıyla keşfedici faktör analizi (KFA) yapılmış, ardından bu yapının doğruluğunu test etmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Ayrıca, ölçeklerin iç tutarlılık düzeylerini ve güvenilirliklerini ölçmek amacıyla Cronbach's Alpha katsayısı gibi güvenilirlik analizlerinden yararlanılmıştır.

2.2.1. Keşfedici Faktör Analizi

Dijital okuryazarlık ölçeğinin KFA bulguları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Dijital Okuryazarlık KFA

Maddeler	Temel Araç ve Ortam Bilgisi	Bağlamsal Kullanım	Farkındalık	Güvenli Katılım	Dijital Kimlik Yönetimi
DOTA1	,699				
DOTA2	,702				
DOTA3	,751				
DOTA4	,683				
DOTA5	,567				
DOBK1		,631			
DOBK2		,547			
DOBK3		,456			
DOBK4		,539			
DOBK5		,755			
Tablo 2: Devamı					
DOBK6		,763			
DOBK8		,603			
DOBK9		,665			
DOF1			,467		
DOF2			,487		
DOF5			,604		
DOF6			,529		
DOF7			,622		
DOF8			,614		
DOF9			,613		
DOF10			,703		
DOF11			,602		
DOF12			,668		
DOF13			,664		
DOF14			,692		
DOF15			,668		
DOF16			,682		
DOF17			,556		
DOGK1				,685	
DOGK2				,747	
DOGK3				,518	

Tablo 2. Dijital Okuryazarlık KFA (Devamı)

DOGK4				,639	
DOGK5				,715	
DOGK6				,619	
DODK1					,504
DODK2					,598
DODK3					,637
KMO: ,965 Ki Kare: 19642,899 sd:666 sig.:,000 Toplam Açıklanan Varyans: 56,722					

Vergi okuryazarlığı ölçeği üzerinde gerçekleştirilen KFA sonucunda, ölçeğin beş boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Boyutlar Temel Araç ve Ortam Bilgisi, Bağlamsal Kullanım, Farkındalık, Güvenli Katılım, Dijital Kimlik Yönetimi şeklindedir. Analiz sonuçlarına göre, faktör yüklerinin tüm maddeler için 0,40'ın üzerinde olduğu tespit edilmiş, bu değerlerin Temel Araç ve Ortam Bilgisi boyutu için 0,675 ile 0,751 arasında, Bağlamsal Kullanım boyutu için 0,456 ile 0,755 arasında, Farkındalık boyutu için 0,467 ile 0,703 arasında, Güvenli Katılım boyutu için 0,518 ile 0,747 arasında, Dijital Kimlik Yönetimi boyutu için 0,504 ile 0,637 arasında değiştiği gözlenmiştir. Bu bulgular, ölçek maddelerinin ilgili faktörü anlamlı bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Ölçeğin faktör analizi için uygunluğunu değerlendiren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonucunda KMO değeri 0,965 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, genel kabul görmüş 0,60 eşiğinin oldukça üzerinde olup, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, Bartlett Küresellik Testi sonuçları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş, bu da verilerin faktör analizi için uygun bir dağılım sergilediğini doğrulamıştır (Meidute-Kavaliauskiene vd., 2021). Analiz sonucunda, ölçeğin toplam varyansın %56,722'sini açıkladığı belirlenmiştir. Bu oran, ölçeğin ölçmek istediği yapı ile ilgili olarak anlamlı ve yeterli bir açıklama gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Tüm bu bulgular, vergi okuryazarlığı ölçeğinin geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini desteklemektedir.

Dijital Muhasebe Okuryazarlığı ölçeğinin KFA bulguları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı KFA

Maddeler	Faktör Yüğü
DMO1	,595
DMO2	,621
DMO3	,706
DMO4	,714

Tablo 3. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı KFA (Devamı)

DMO5	,695
DMO10	,691
DMO12	,626
DMO16	,644
DMO17	,647
DMO19	,607
DMO22	,555
DMO23	,679
DMO24	,666
DMO27	,630
DMO28	,668
DMO29	,566
DMO30	,613
DMO31	,662
KMO: ,937 Ki Kare: 7745,556 sd:153 sig.:,000 Toplam Açıklanan Varyans: 51,630	

Dijital Muhasebe Okuryazarlığı ölçeği üzerinde gerçekleştirilen KFA sonucunda, ölçeğin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Analiz bulgularına göre, ölçek maddelerinin faktör yükleri 0,40'ın üzerinde yer almakta olup, bu değerlerin 0,555 ile 0,714 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin tüm maddelerinin, ilgili boyutu güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Ölçeğin faktör analizi için uygunluğunu değerlendiren KMO testi sonucunda, KMO değeri 0,937 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, genel kabul edilen 0,60 sınırının üzerinde olup, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, Bartlett Küresellik Testi sonuçları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve verilerin faktör analizine uygun bir dağılıma sahip olduğunu kanıtlamıştır. Ayrıca, analiz sonucunda ölçeğin toplam varyansın %51,630'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Bu oran, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapı ile ilgili olarak oldukça güçlü bir açıklama gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu bulgular, vergi farkındalığı ölçeğinin geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini desteklemektedir.

Muhasebeye Yönelik Tutum ölçeğinin KFA bulguları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Muhasebeye Yönelik Tutum KFA

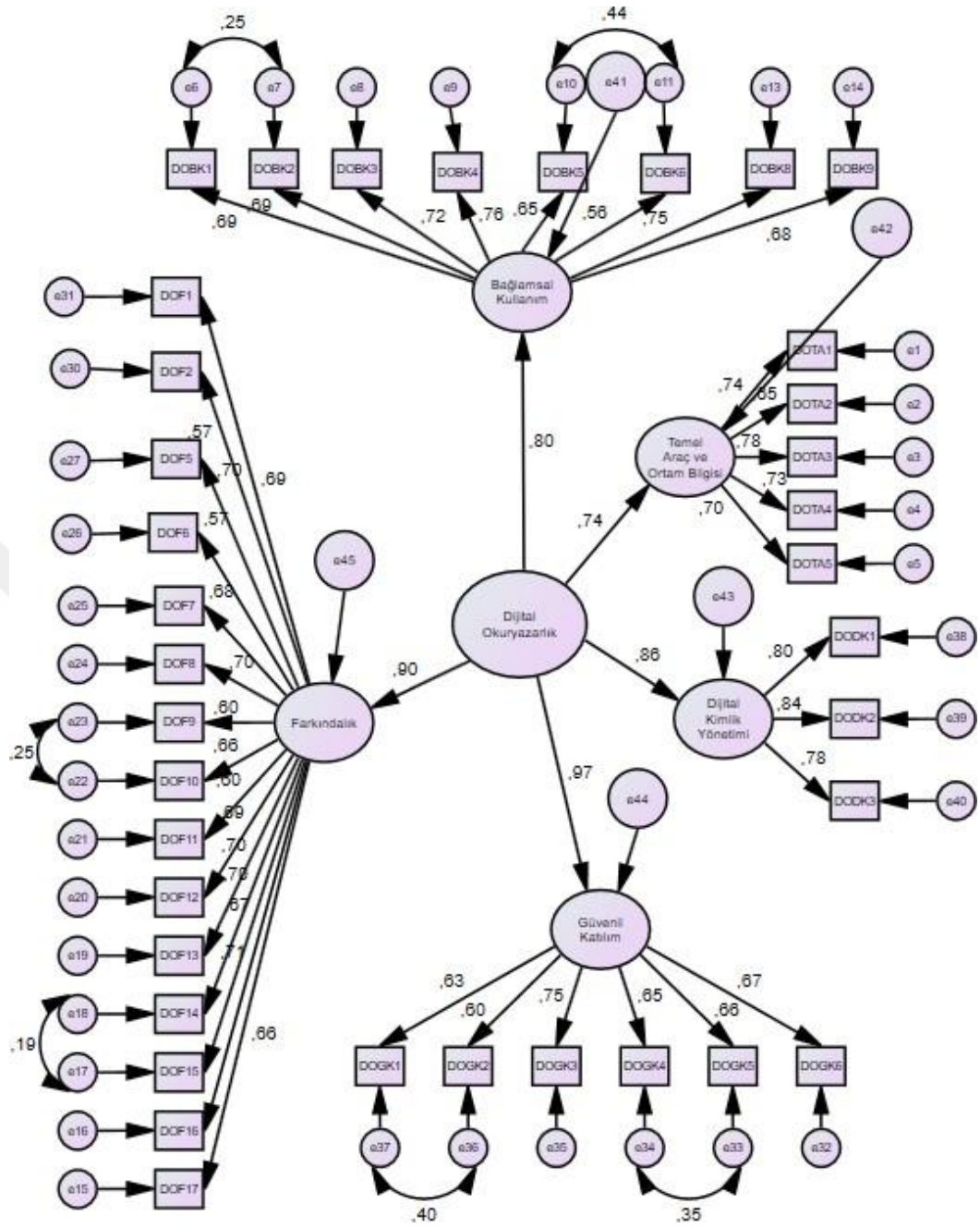
Maddeler	Bilişsel Öge	Duyuşsal Öge	Davranışsal Öge	Meslek Tercihi
MYTBÖ1	,666			
MYTBÖ2	,729			
MYTBÖ3	,641			
MYTBÖ4	,699			
MYTBÖ5	,808			
MYTBÖ6	,791			
MYTBÖ7	,688			
MYTBÖ8	,680			
MYTDÖ1		,764		
MYTDÖ2		,663		
MYTDÖ3		,794		
MYTDÖ4		,796		
MYTDÖ5		,800		
MYTDÖ6		,769		
Tablo 4: Devamı				
MYTDÖ7		,509		
MYTDV1			,783	
MYTDV2			,732	
MYTDV3			,571	
MYTDV4			,742	
MYTDV5			,666	
MYTDV6			,767	
MYTDV7			,747	
MYTDV8			,703	
MYTMT1				,739
MYTMT2				,777
MYTMT3				,720
KMO: ,969 Ki Kare: 20777,357 sd:325 sig.:,000 Toplam Açıklanan Varyans: 66,067				

Muhasebeye Yönelik Tutum ölçeği üzerinde gerçekleştirilen KFA sonucunda, ölçeğin dört boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu boyutlar, Bilişsel Öge, Duyuşsal Öge, Davranışsal Öge ve Meslek Tercihi olarak adlandırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ölçek maddelerinin faktör yükleri her iki boyut için de 0,40'ın

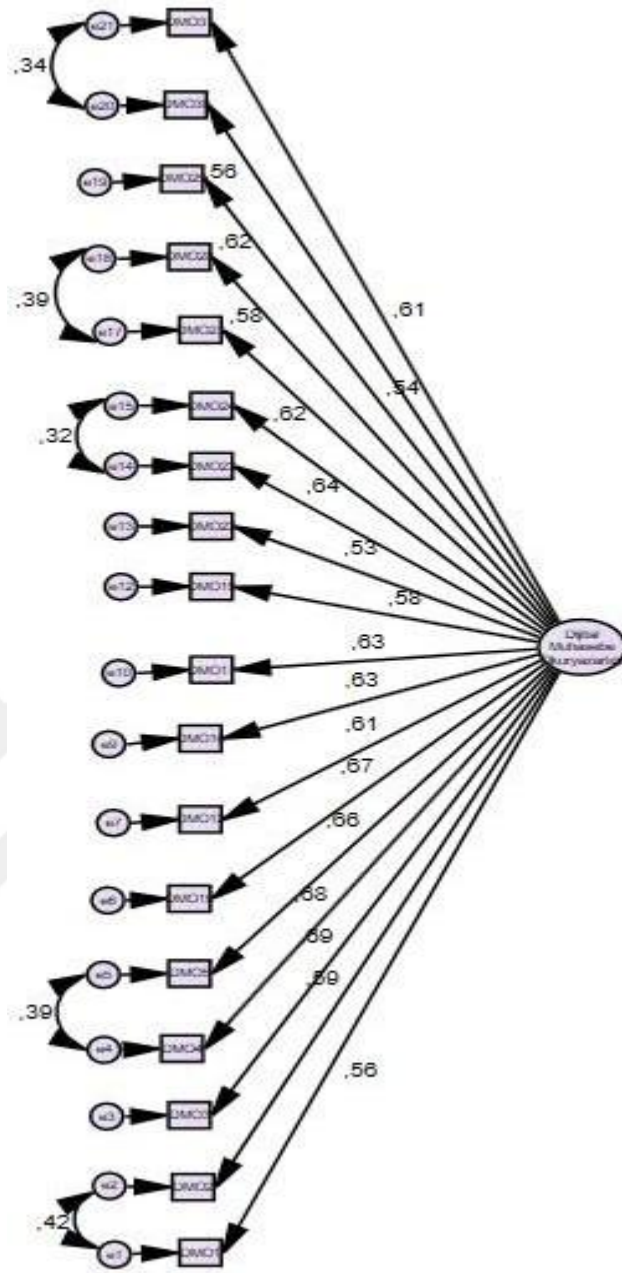
üzerinde yer almıştır. Bilişsel Öge boyutu için faktör yükleri 0,641 ile 0,808 arasında, Duyuşsal Öge boyutu için 0,509 ile 0,800 arasında, Davranışsal Öge boyutu için 0,571 ile 0,783 arasında değişirken, Meslek Tercihi boyutu için bu değerlerin 0,720 ile 0,777 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, her bir maddenin kendi boyutunu anlamlı ve güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Ölçeğin faktör analizi için uygunluğunu değerlendiren KMO testi sonucunda KMO değeri 0,969 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, 0,60'ın oldukça üzerinde olup, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca, Bartlett Küresellik Testi sonuçları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve verilerin faktör analizi için uygunluğunu doğrulamıştır. Bunun yanı sıra, ölçeğin toplam varyansın %66,067'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Bu oran, ölçeğin iki boyutlu yapısı çerçevesinde ölçmeyi hedeflediği kavramları yeterli bir düzeyde açıkladığını göstermektedir. Elde edilen bu bulgular, vergiye uyum ölçeğinin geçerli bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir.

2.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

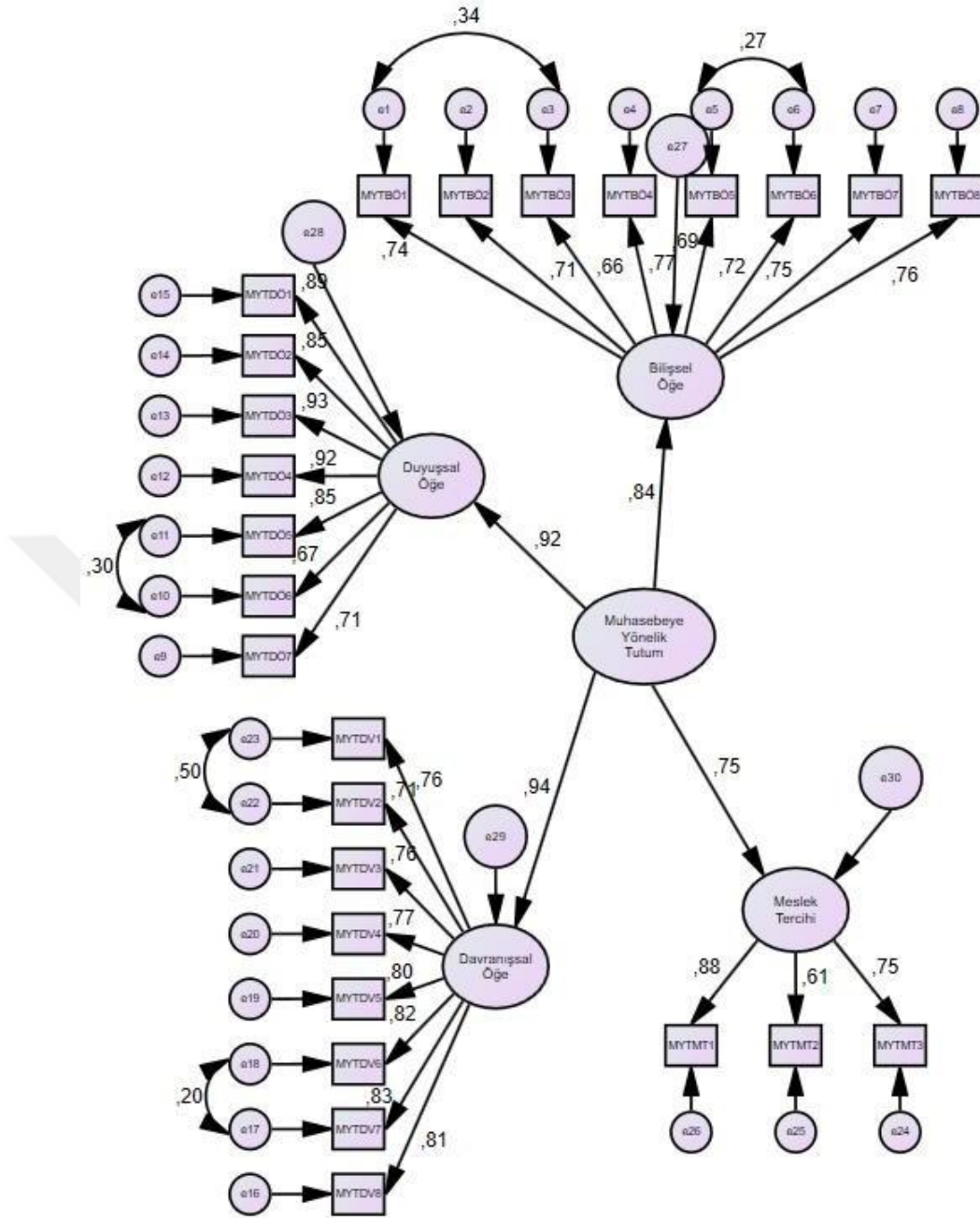
KFA yapıldıktan sonra ölçeklerin mevcut örneklemde doğrulanması için DFA yapılmıştır. Dijital okuryazarlık ölçeği DFA diyagramı Şekil 2'de, Dijital muhasebe okuryazarlığı ölçeği DFA diyagramı Şekil 3'te, Muhasebeye yönelik tutum ölçeği DFA diyagramı ise Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 2. Dijital Okuryazarlık DFA Diyagramı

Şekil 3. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı DFA Diyagramı

Şekil 4. Muhasebeye Yönelik Tutum DFA Diyagramı

DFA sonucunda, tüm ölçeklerdeki faktör yüklerinin 0,50'nin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, ölçek maddelerinin ölçmekte oldukları yapıları yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermektedir. Ölçeklerin bazı maddeleri arasında yer alan hata terimleri arasında modifikasyon yapılmış ve bu düzenleme modelin uyum indekslerini iyileştirmiştir. Ayrıca analiz sırasında, faktör yükü düşük olan maddeler değerlendirilmiş ve ölçek yapısını güçlendirmek adına bu maddeler analizden çıkarılmıştır. Bu süreç, ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliğini artırmaya yönelik önemli

bir adım olarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeklerin yapı geçerliliğini sağlam bir biçimde desteklemektedir

DFA sonucu ölçekler için elde edilen uyum iyiliği değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. DFA Uyum İyiliği Değerleri

Değişken	χ^2	df	χ^2/df	GFI	CFI	TLI	RMSEA
Kabul Edilebilir Kriter			≤ 5	$\geq .85$	$\geq .90$	$\geq .90$	$\leq .08$
Dijital Okuryazarlık	1929,136	618	3,121	0,902	0,932	0,926	0,046
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	547,48	130	4,211	0,936	0,945	0,932	0,059
Muhasebeye Yönelik Tutum	1263,689	290	4,357	0,907	0,952	0,945	0,059

DFA sonuçları, analiz edilen üç ölçeğin de kabul edilebilir uyum iyiliği kriterlerini karşıladığını ortaya koymuştur. Modelin uyumunu değerlendirmek için kullanılan çeşitli uyum iyiliği indeksleri, bu ölçeklerin ölçmeyi amaçladıkları yapıları başarılı bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Özellikle, Ki-Kare/Uyumluluk (χ^2/df) oranı, Ortalama Hataların Karekökü (RMSEA), Uyum İyiliği İndeksi (GFI) ve Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) gibi temel göstergelerin tamamının kabul edilebilir eşik değerleri içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeklerin teorik modelleri ile toplanan veriler arasında güçlü bir uyum olduğunu ve ölçüm modellerinin geçerliliğini desteklediğini göstermektedir. Ayrıca, uyum iyiliği indekslerinin tatmin edici düzeyde olması, ölçeklerin yalnızca geçerlilik açısından değil, aynı zamanda güvenilirlik açısından da kullanılabilir olduğunu ortaya koymaktadır. Analiz edilen ölçeklerin model uyumu ve geçerlilik açısından kabul edilebilir düzeyde olduğu, bu ölçeklerin araştırmalarda güvenle kullanılabileceğini doğrulamaktadır. Bu durum, ölçeklerin ölçmeyi hedefledikleri yapıları anlamlı ve tutarlı bir şekilde temsil ettiğini ve ileride yapılacak çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmesini destekleyecek nitelikte olduğunu göstermektedir (Çiğdem, Meidute-Kavaliauskiene ve Yıldız, 2023).

2.2.3. Güvenilirlik Analizi

Ölçeklerin yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla öncelikle KFA, ardından DFA uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeklerin teorik yapılarının toplanan verilerle

uyumlu olduğunu ortaya koymuş ve yapı geçerliliği başarıyla doğrulanmıştır. Yapı geçerliliğinin sağlanmasının ardından, ölçeklerin güvenilirlik düzeylerini değerlendirmek için çeşitli analizler gerçekleştirilmiştir. Güvenilirlik analizi kapsamında, ölçeklerin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Bu katsayılar, ölçeklerin genel güvenilirlik seviyesini değerlendirmek için önemli bir temel sağlamaktadır. Ek olarak, her bir boyutun bileşen güvenilirliğini daha ayrıntılı şekilde incelemek amacıyla Bileşen Güvenilirliği (Composite Reliability - CR) değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen Cronbach's Alpha ve CR değerleri, ölçeklerin ölçme işlevini güvenilir bir şekilde yerine getirdiğini göstermektedir. Bu bulgular, ölçeklerin hem genel güvenilirliğini hem de bileşen düzeyinde tutarlılığını desteklemekte, bu araçların geçerli ve güvenilir birer ölçüm aracı olduğunu teyit etmektedir. Sonuçlara ilişkin detaylar Tablo 6'da sunulmuş olup, bu analizler ölçeklerin araştırmalarda güvenle kullanılabileceğini ve doğrulukla sonuç vereceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Güvenilirlik Analizi

Değişken	Bileşen Güvenilirliği (CR)	Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
Temel Araç ve Ortam Bilgisi	,84	,842	5
Bağlamsal Kullanım	,88	,884	8
Farkındalık	,92	,921	15
Güvenli Katılım	,82	,839	6
Dijital Kimlik Yönetimi	,85	,846	3
Dijital Okuryazarlık	,97	,957	37
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	,94	,917	18
Bilişsel Öğe	,88	,901	8
Duyuşsal Öğe	,94	,940	7
Davranışsal Öğe	,92	,929	8
Meslek Tercihi	,79	,789	3
Muhasebeye Yönelik Tutum	,97	,964	26

Güvenilirlik analizi sonuçlarına göre, tüm ölçeklerin Cronbach's Alpha katsayılarının 0,70'in üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, ölçeklerin yüksek bir iç tutarlılık düzeyine sahip olduğunu ve güvenilir ölçüm araçları olarak değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Alpha katsayılarının bu eşik değerin üzerinde olması, ölçeklerin maddelerinin birbiriyle uyumlu bir şekilde çalıştığını ve hedeflenen kavramları başarıyla ölçtüğünü göstermektedir. Bunun yanı sıra, bileşen düzeyindeki güvenilirlik analizi için hesaplanan CR değerleri de 0,70 eşik değerini aşmıştır. CR değerlerinin bu düzeyde olması, ölçeklerin bileşen güvenilirliğinin sağlandığını ve her bir boyutun tutarlı bir şekilde ölçüm yaptığını desteklemektedir. Bu sonuçlar, ölçeklerin genel güvenilirlik açısından yeterli olduğunu göstermenin yanı sıra, bileşen düzeyinde de tutarlı sonuçlar verdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, çalışmada kullanılan ölçeklerin hem geçerli hem de güvenilir ölçüm araçları olduğunu ve araştırma bağlamında güvenle kullanılabileceğini teyit etmektedir. Bu durum, ölçeklerin ölçme amacına uygun ve bilimsel olarak sağlam olduğunu bir kez daha doğrulamaktadır (Yıldız, 2024).

2.2.4. Normal Dağılım Testi

Ölçeklerin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Dijital okuryazarlık ölçeğine ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Dijital Okuryazarlık Basıklık ve Çarpıklık

Maddeler	N	Minimum	Maximum	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
DOTA1	992	1,0	5,0	3,539	1,2858	-,413	-,873
DOTA2	992	1,0	5,0	3,265	1,2316	-,145	-,873
DOTA3	992	1,0	5,0	3,877	1,1676	-,804	-,245
DOTA4	992	1,0	5,0	3,766	1,2220	-,710	-,467
DOTA5	992	1,0	5,0	4,087	1,2140	-1,177	,328
DOBK1	992	1,0	5,0	3,536	1,4109	-,464	-1,106
DOBK2	992	1,0	5,0	3,683	1,2509	-,545	-,801
DOBK3	992	1,0	5,0	4,029	1,2021	-1,072	,128
DOBK4	992	1,0	5,0	3,923	1,2287	-,907	-,218
DOBK5	992	1,0	5,0	3,763	1,3133	-,711	-,691
DOBK6	992	1,0	5,0	3,428	1,3857	-,326	-1,153
DOBK8	992	1,0	5,0	4,091	1,1645	-1,149	,372
DOBK9	992	1,0	5,0	4,003	1,2876	-1,083	-,039

Tablo 7 (Devamı)

DOF1	992	1,0	5,0	4,028	1,1899	-1,070	,207
DOF2	992	1,0	5,0	3,686	1,1833	-,543	-,655
DOF5	992	1,0	5,0	3,877	1,1449	-,761	-,305
DOF6	992	1,0	5,0	3,728	1,1769	-,610	-,539
DOF7	992	1,0	5,0	3,965	1,0975	-,839	-,088
DOF8	992	1,0	5,0	4,005	1,1036	-,913	,018
DOF9	992	1,0	5,0	3,800	1,1358	-,646	-,433
DOF10	992	1,0	5,0	3,921	1,1275	-,840	-,089
DOF11	992	1,0	5,0	3,662	1,1944	-,562	-,567
DOF12	992	1,0	5,0	3,892	1,1084	-,802	-,148
DOF13	992	1,0	5,0	3,946	1,1581	-,890	-,142
DOF14	992	1,0	5,0	4,033	1,1031	-,943	,017
DOF15	992	1,0	5,0	4,025	1,1242	-,985	,108
DOF16	992	1,0	5,0	3,912	1,1380	-,828	-,159
DOF17	992	1,0	5,0	3,941	1,1926	-,904	-,117
DOGK1	992	1,0	5,0	3,725	1,3074	-,703	-,631
DOGK2	992	1,0	5,0	3,727	1,2559	-,666	-,590
DOGK3	992	1,0	5,0	3,969	1,1515	-,900	-,121
DOGK4	992	1,0	5,0	3,817	1,2468	-,745	-,500
DOGK5	992	1,0	5,0	3,706	1,2746	-,646	-,682
DOGK6	992	1,0	5,0	3,886	1,2147	-,820	-,361
DODK1	992	1,0	5,0	3,936	1,2241	-,947	-,124
DODK2	992	1,0	5,0	3,991	1,1413	-,933	-,048
DODK3	992	1,0	5,0	4,001	1,1502	-,983	,094

Ölçeklere ait tüm maddelerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -2 ile +2 aralığında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu aralık, genel kabul görmüş normal dağılım kriterlerini sağladığını göstermektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu sınırlar içinde olması, verilerin simetrik bir dağılım sergilediğini ve normal dağılıma uygun olduğunu işaret etmektedir. Bu bulgular, ölçeklerden elde edilen verilerin parametrik testlerin uygulanabilirliğini desteklediğini ortaya koymaktadır. Parametrik testler, verilerin normal dağılıma sahip olması koşulunu gerektirdiği için t testi ve ANOVA testi gibi analizlerin bu çalışmada güvenle kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Dijital muhasebe okuryazarlığı ölçeğine ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Dijital Muhasebe Okuryazarlığı Basıklık ve Çarpıklık

Maddeler	N	Minimum	Maximum	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
DMO1	992	1,0	5,0	3,224	1,2114	-,207	-,719
DMO2	992	1,0	5,0	3,483	1,2161	-,360	-,798
DMO3	992	1,0	5,0	3,707	1,1748	-,639	-,384
DMO4	992	1,0	5,0	3,858	1,1958	-,853	-,190
DMO5	992	1,0	5,0	3,867	1,1760	-,819	-,205
DMO10	992	1,0	5,0	3,741	1,1964	-,653	-,438
DMO12	992	1,0	5,0	3,541	1,1768	-,418	-,634
DMO16	992	1,0	5,0	3,600	1,1542	-,483	-,535
DMO17	992	1,0	5,0	3,539	1,2040	-,390	-,743
DMO19	992	1,0	5,0	3,944	1,1395	-,816	-,257
DMO22	992	1,0	5,0	3,517	1,1944	-,384	-,725
DMO23	992	1,0	5,0	3,789	1,1658	-,698	-,371
DMO24	992	1,0	5,0	3,892	1,1815	-,835	-,226
DMO27	992	1,0	5,0	3,916	1,1758	-,841	-,222
DMO28	992	1,0	5,0	3,912	1,2060	-,841	-,299
DMO29	992	1,0	5,0	3,467	1,2266	-,334	-,820
DMO30	992	1,0	5,0	3,663	1,2019	-,546	-,597
DMO31	992	1,0	5,0	3,859	1,2329	-,798	-,401

Ölçeklere ait tüm maddelerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -2 ile +2 aralığında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu aralık, genel kabul görmüş normal dağılım kriterlerini sağladığını göstermektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu sınırlar içinde olması, verilerin simetrik bir dağılım sergilediğini ve normal dağılıma uygun olduğunu işaret etmektedir. Bu bulgular, ölçeklerden elde edilen verilerin parametrik testlerin uygulanabilirliğini desteklediğini ortaya koymaktadır. Parametrik testler, verilerin normal dağılıma sahip olması koşulunu gerektirdiği için t testi ve ANOVA testi gibi analizlerin bu çalışmada güvenle kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Muhasebeye Yönelik Tutum ölçeğine ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Muhasebeye Yönelik Tutum Basıklık ve Çarpıklık

Maddeler	N	Minimum	Maximum	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
MYTBÖ1	992	1,0	5,0	2,743	1,3924	,214	-1,153
MYTBÖ2	992	1,0	5,0	3,566	1,4521	-,577	-1,038
MYTBÖ3	992	1,0	5,0	2,511	1,3432	,444	-,943
MYTBÖ4	992	1,0	5,0	3,212	1,4212	-,229	-1,219
MYTBÖ5	992	1,0	5,0	3,822	1,3088	-,842	-,435
MYTBÖ6	992	1,0	5,0	3,523	1,4054	-,492	-1,057
MYTBÖ7	992	1,0	5,0	3,295	1,3775	-,235	-1,152
MYTBÖ8	992	1,0	5,0	3,350	1,4912	-,342	-1,299
MYTDÖ1	992	1,0	5,0	2,718	1,4547	,260	-1,266
MYTDÖ2	992	1,0	5,0	2,807	1,4565	,186	-1,318
MYTDÖ3	992	1,0	5,0	2,728	1,4503	,235	-1,290
MYTDÖ4	992	1,0	5,0	2,744	1,4719	,219	-1,336
MYTDÖ5	992	1,0	5,0	2,571	1,4372	,406	-1,159
MYTDÖ6	992	1,0	5,0	2,540	1,4293	,435	-1,138
MYTDÖ7	992	1,0	5,0	3,118	1,5152	-,127	-1,409
MYTDV1	992	1,0	5,0	2,474	1,3572	,472	-,986
MYTDV2	992	1,0	5,0	2,601	1,3655	,363	-1,073
MYTDV3	992	1,0	5,0	3,037	1,4127	-,058	-1,255
MYTDV4	992	1,0	5,0	2,454	1,3477	,539	-,885
MYTDV5	992	1,0	5,0	2,863	1,3968	,119	-1,204
MYTDV6	992	1,0	5,0	2,569	1,3609	,394	-1,034
MYTDV7	992	1,0	5,0	2,577	1,4171	,403	-1,147
MYTDV8	992	1,0	5,0	2,766	1,4605	,202	-1,317
MYTMT1	992	1,0	5,0	2,859	1,4975	,121	-1,365
MYTMT2	992	1,0	5,0	3,446	1,4365	-,441	-1,122
MYTMT3	992	1,0	5,0	3,049	1,5796	-,071	-1,512

Ölçeklere ait tüm maddelerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -2 ile +2 aralığında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu aralık, genel kabul görmüş normal dağılım kriterlerini sağladığını göstermektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu sınırlar içinde olması, verilerin simetrik bir dağılım sergilediğini ve normal dağılıma uygun olduğunu işaret etmektedir. Bu bulgular, ölçeklerden elde edilen verilerin parametrik testlerin uygulanabilirliğini desteklediğini ortaya koymaktadır. Parametrik testler, verilerin normal dağılıma sahip olması koşulunu

gerektirdiği için t testi ve ANOVA testi gibi analizlerin bu çalışmada güvenle kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

2.3. Korelasyon Analizi

Araştırma hipotezlerini test etmek için analizleri yapmadan önce değişkenler arasındaki ilişkinin, yönü, kuvveti ve anlamlılığını test edebilmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

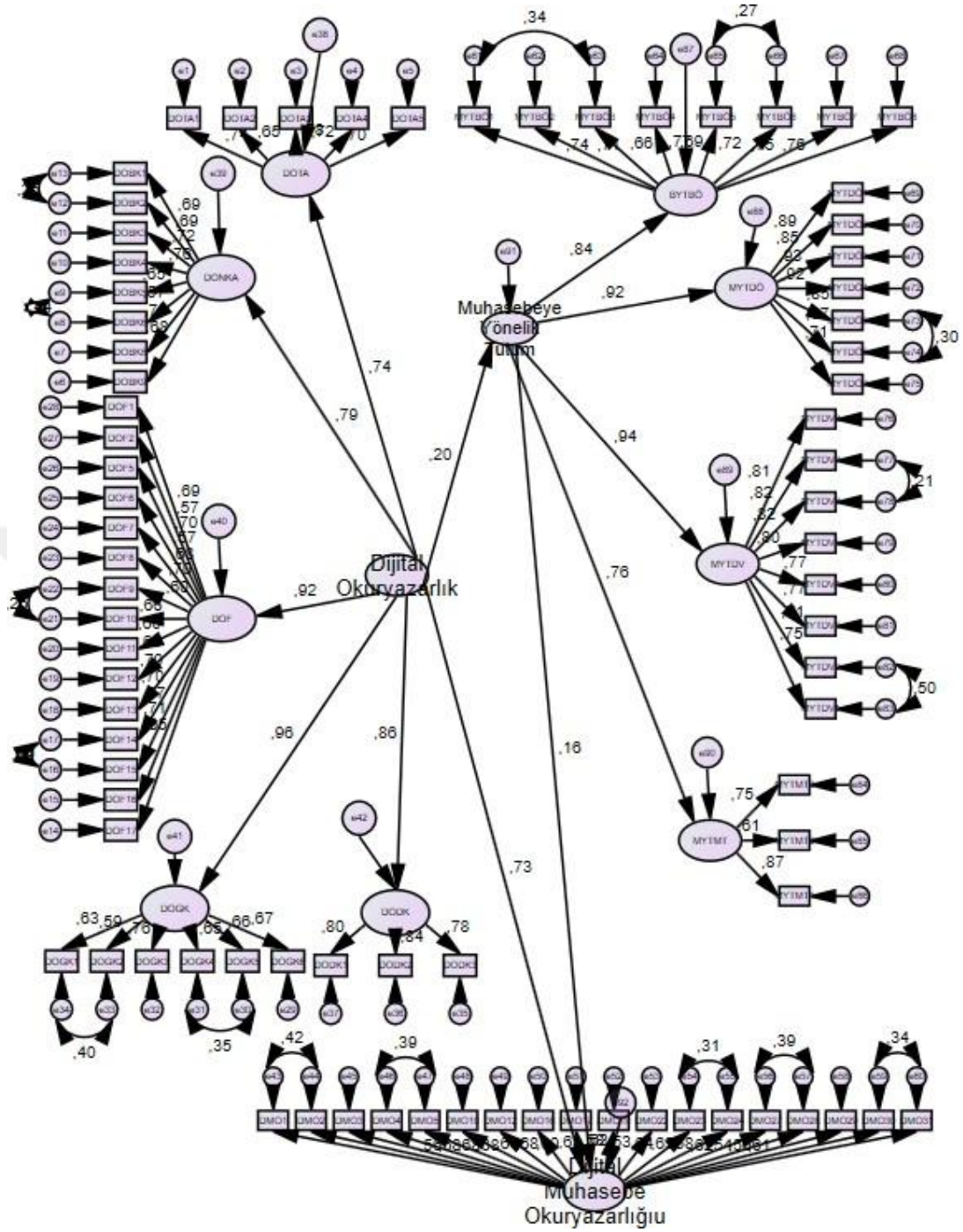
Tablo 10. Korelasyon Analizi

	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık	DO	MO	MYT
Dijital Okuryazarlık	3,8389	,75604	-,653	-,056	1		
Muhasebe Okuryazarlığı 1	3,6955	,76634	-,562	,175	,688**	1	
Muhasebeye Yönelik Tutum	2,9208	1,03225	,046	-,897	,227**	,302**	1

Korelasyon analizi sonucunda dijital okuryazarlık ile muhasebe okuryazarlığı arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde orta düzeyde muhasebeye yönelik tutum arasında ise düşük ilişki tespit edilmiştir. Muhasebe okuryazarlığı ile muhasebeye yönelik tutum arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde düşük seviyede anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ölçekler için bakılan genel basıklık ve çarpıklık değerlerinin de -2 ile +2 aralığında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

2.4. Yapısal Eşitlik Modeli

Araştırma için kurulan H1, H2 ve H3 hipotezlerini test edebilmek için yapısal eşitlik modeli analizi gerçekleştirilmiştir. Model Şekil 5’te verilmiştir.

Şekil 5. Yapısal Eşitlik Modeli

Yapısal eşitlik modeline ait uyum iyiliği değerleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Yapısal Eşitlik Modeli Uyum İyileği Değerleri

Değişken	χ^2	df	χ^2/df	CFI	TLI	RMSEA
Kabul Edilebilir Kriter			≤ 5	$\geq .90$	$\geq .90$	$\leq .08$
Model	7832,525	3131	2,501	0,905	0,901	0,039

Yapısal eşitlik modeli de kabul edilebilir uyum iyileği kriterlerini sağlamaktadır. Yapısal eşitlik modelinin analizi sonucu elde edilen regresyon katsayısı değerleri Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Yapısal Eşitlik Modeli Analiz Bulguları

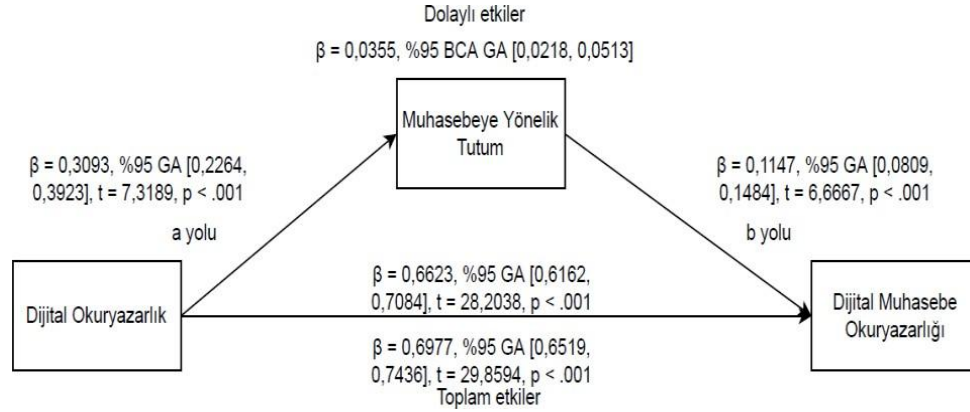
Analiz Yolu			B	S.E.	C.R.	p
Muhasebeye Yönelik Tutum	<---	Dijital Okuryazarlık	0,245	0,045	5,455	***
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	<---	Dijital Okuryazarlık	0,71	0,053	13,433	***
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	<---	Muhasebeye Yönelik Tutum	0,128	0,022	5,937	***

Yapısal eşitlik modelinin analizi neticesinde dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığını ve muhasebeye yönelik tutumu pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği tespit edilmiştir. Muhasebeye yönelik tutumun dijital muhasebe okuryazarlığını pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Analiz sonucunda H1, H2 ve H3 hipotezleri desteklenmiştir.

2.5. Aracılık Testi

Dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkisinde muhasebeye yönelik tutumun aracı rolü bulunup bulunmadığını test edebilmek için Process Macro Model 4 aracılık testi yapılmıştır. Bulgular Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Process Macro Aracılık Testi

Analiz sonuçlarına göre, dijital okuryazarlığın muhasebeye yönelik tutum üzerinde (a yolu) pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. ($F(1,990) = 53,56$, $p < .001$; $\beta = 0,3093$, %95 GA [0,2264, 0,3923], $t = 7,3189$, $p < .001$). R^2 değeri 0,0513 olarak hesaplanmıştır ve bu, muhasebeye yönelik tutumun %5,13 oranında dijital okuryazarlık tarafından açıklandığını göstermektedir.

Ayrıca, muhasebeye yönelik tutumun dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkisi (b yolu) anlamlı bulunmamıştır ($\beta = 0,1147$, %95 GA [0,0809, 0,1484], $t = 6,6667$, $p < .001$). Etkinin anlamlı olduğu, güven aralığı değerlerinin sıfır değerini içermemesiyle de doğrulanmaktadır.

Dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerinde (c' yolu) pozitif yönde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür ($F(2,989) = 487,57$, $p < .001$; $\beta = 0,6623$, %95 GA [0,6162, 0,7084], $t = 28,2038$, $p < .001$). Bu analiz sonucunda, dijital muhasebe okuryazarlığının %49,65 oranında dijital okuryazarlık ve muhasebeye yönelik tutum tarafından açıklandığı ($R^2 = 0,4965$) ortaya konulmuştur.

Aracı değişken olan muhasebeye yönelik tutumun dahil edilmediğinde ise, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki toplam etkisi (c yolu) anlamlı bir şekilde bulunmuştur ($\beta = 0,6977$, %95 GA [0,6519, 0,7436], $t = 29,8594$, $p < .001$).

Aracı değişken olan muhasebeye yönelik tutumun modele eklenmesi durumunda hesaplanan dolaylı etkiler de anlamlı bulunmuştur ($\beta = 0,0355$, %95 BCA GA [0,0218, 0,0513]). Bu bulgu muhasebeye yönelik tutumun aracı rolü olduğunu

göstermektedir. Etki büyüklüğü değeri ise 0,0350 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 0,25'e yakın olmadığı için aracılık etkisinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Analiz neticesinde H4 hipotezi desteklenmiştir.

2.6. Demografik Değişkenler Farklılık Analizleri

Bu kısımda araştırmada kullanılan dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutum değişkelerinin demografik faktörlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t testi ve anova testi bulgularına yer verilmiştir.

2.6.1. Okunan Program Değişkeni İçin Bağımsız Örneklem t Testi

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin okuduğu programa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için t testi yapılmıştır. Bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Okunan Program Değişkeni Bağımsız Örneklem T-Testi

		Levene'nin Varyansları n Eşitliği Testi		Ortalamaların Eşitliği için t-testi						
				t	df	Sig. (2-tailed)	Ort. Fark	Std. Hata Fark	Farkın %95 Güven Aralığı	
		F	Sig.						Alt	Üst
DO	Varsayılan Eşit Varyanslar	,166	,684	-1,904	990	,057	-,09153	,04806	-,18585	,00279
DMO	Varsayılan Eşit Varyanslar	,042	,838	-,463	990	,644	-,02259	,04880	-,11836	,07318
MYT	Varsayılan Eşit Varyanslar	5,875	,016	-3,735	990	,000	-,24386	,06529	-,37198	-,11574

Analiz sonucunda anlamlılık düzeyi 0,05'in altında tespit edildiği için muhasebeye yönelik tutumun okunan programa göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı için anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Farklılığın hangi grup lehine olduğunu tespit edebilmek için cevapların ortalama değerleri incelenmiştir. Bulgular Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Okunan Program Değişkeni Ortalama Değerler

Okunan Program		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata Ort.
Muhasebeye Yönelik Tutum	Ön lisans	461	2,7903	1,06960	,04982
	Lisans	531	3,0341	,98577	,04278

Verilen cevapların ortalama değeri incelendiğinde lisans programında öğrenim gören öğrencilerin ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu lisans programında öğrenim gören öğrencilerin muhasebeye yönelik tutumlarının ön lisans programlarında öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Analiz neticesinde H7 hipotezi desteklenmiş, H5 ve H6 hipotezleri ise reddedilmiştir.

2.6.2. Mezun Olunan Lise Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin mezun oldukları lisenin türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için anova testi yapılmıştır. Bulgular Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Mezun Olunan Lise Değişkeni Anova Testi

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Dijital Okuryazarlık	Gruplar arası	14,065	3	4,688	8,386	,000
	Gruplar içi	552,380	988	,559		
	Toplam	566,445	991			
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	Gruplar arası	7,114	3	2,371	4,075	,007
	Gruplar içi	574,873	988	,582		
	Toplam	581,987	991			
Muhasebeye Yönelik Tutum	Gruplar arası	10,675	3	3,558	3,363	,018
	Gruplar içi	1045,277	988	1,058		
	Toplam	1055,952	991			

Anova testi neticesinde anlamlılık düzeyi 0,05'in altında tespit edildiği için dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin mezun oldukları lisenin türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek için tukey analizi sonuçları değerlendirilmiştir. Bulgular Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Mezun Olunan Lise Değişkeni Tukey Bulguları

Bağımlı Değişken			Ort. Fark (I-J)	Std. Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Dijital Okuryazarlık	Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	,36200*	,08038	,000	,1552	,5688
		Ticaret Lisesi	-,43978	,22712	,214	-1,0242	,1447
		Diğer	,07660	,06830	,676	-,0992	,2524
	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	-,36200*	,08038	,000	-,5688	-,1552
		Ticaret Lisesi	-,80178*	,23776	,004	-1,4136	-,1899
		Diğer	-,28540*	,09805	,019	-,5377	-,0331
	Ticaret Lisesi	Anadolu Lisesi	,43978	,22712	,214	-,1447	1,0242
		Meslek Lisesi	,80178*	,23776	,004	,1899	1,4136
		Diğer	,51638	,23396	,122	-,0857	1,1184
	Diğer	Anadolu Lisesi	-,07660	,06830	,676	-,2524	,0992
		Meslek Lisesi	,28540*	,09805	,019	,0331	,5377
		Ticaret Lisesi	-,51638	,23396	,122	-1,1184	,0857
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	,22121*	,08200	,036	,0102	,4322
		Ticaret Lisesi	-,34378	,23169	,448	-,9400	,2525
		Diğer	,12786	,06968	,257	-,0514	,3072
	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	-,22121*	,08200	,036	-,4322	-,0102
		Ticaret Lisesi	-,56499	,24256	,092	-1,1892	,0592
		Diğer	-,09335	,10003	,787	-,3508	,1641
	Ticaret Lisesi	Anadolu Lisesi	,34378	,23169	,448	-,2525	,9400
		Meslek Lisesi	,56499	,24256	,092	-,0592	1,1892
		Diğer	,47164	,23867	,198	-,1426	1,0858
	Diğer	Anadolu Lisesi	-,12786	,06968	,257	-,3072	,0514
		Meslek Lisesi	,09335	,10003	,787	-,1641	,3508

		Tablo 16: Devamı					
		Ticaret Lisesi	-,47164	,23867	,198	-1,0858	,1426
Muhasebeye Yönelik Tutum	Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	,13122	,11057	,635	-,1533	,4158
		Ticaret Lisesi	-,89529*	,31242	,022	-1,6993	-,0913
		Diğer	,04204	,09396	,970	-,1997	,2838
	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	-,13122	,11057	,635	-,4158	,1533
		Ticaret Lisesi	-1,02651*	,32707	,009	-1,8682	-,1848
		Diğer	-,08918	,13489	,912	-,4363	,2579
	Ticaret Lisesi	Anadolu Lisesi	,89529*	,31242	,022	,0913	1,6993
		Meslek Lisesi	1,02651*	,32707	,009	,1848	1,8682
		Diğer	,93733*	,32183	,019	,1091	1,7655
	Diğer	Anadolu Lisesi	-,04204	,09396	,970	-,2838	,1997
		Meslek Lisesi	,08918	,13489	,912	-,2579	,4363
		Ticaret Lisesi	-,93733*	,32183	,019	-1,7655	-,1091

Tukey bulgularına göre dijital okuryazarlığın meslek lisesinden mezun öğrenciler ile Anadolu lisesinden, ticaret lisesinden ve diğer programlardan mezun olan öğrenciler arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dijital muhasebe okuryazarlığının Anadolu lisesinden mezun öğrenciler ile meslek lisesinden mezun öğrenciler arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Muhasebeye yönelik tutumun ticaret lisesinden mezun öğrenciler ile Anadolu lisesi, meslek lisesi ve diğer programlardan mezun öğrenciler arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık güven aralığı alt ve üst değerlerinin sıfır değerini içermemesinden de anlaşılmaktadır. Farklılığın hangi gruplar lehine olduğunu tespit edebilmek için ortalama değerler incelenmiştir. Bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Mezun Olunan Lise Değişkeni Anova Ortalama Değerler

		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	Ortalama için %95 Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Dijital Okuryazarlık	Anadolu Lisesi	740	3,8808	,72780	,02675	3,8283	3,9333
	Meslek Lisesi	98	3,5188	,82316	,08315	3,3538	3,6838
	Ticaret Lisesi	11	4,3206	,80475	,24264	3,7799	4,8612
	Diğer	143	3,8042	,79051	,06611	3,6735	3,9349
	Total	992	3,8389	,75604	,02400	3,7918	3,8860
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	Anadolu Lisesi	740	3,7320	,76587	,02815	3,6767	3,7873
	Meslek Lisesi	98	3,5108	,75867	,07664	3,3587	3,6629
	Ticaret Lisesi	11	4,0758	,56398	,17005	3,6969	4,4546
	Diğer	143	3,6041	,76176	,06370	3,4782	3,7300
	Total	992	3,6955	,76634	,02433	3,6478	3,7433
Muhasebeye Yönelik Tutum	Anadolu Lisesi	740	2,9299	1,02584	,03771	2,8559	3,0039
	Meslek Lisesi	98	2,7987	1,06282	,10736	2,5856	3,0117
	Ticaret Lisesi	11	3,8252	,98620	,29735	3,1626	4,4877
	Diğer	143	2,8878	1,02190	,08546	2,7189	3,0568
	Total	992	2,9208	1,03225	,03277	2,8565	2,9851

Ortalama değerler incelendiğinde dijital okuryazarlığın ve muhasebeye yönelik tutumun ortalama cevap değeri daha yüksek olduğundan ticaret lisesi mezunları lehine anlamı farklılık göstermektedir. Yani ticaret lisesinden mezun olan öğrenciler diğer programlardan mezun olan öğrencilere göre dijital okuryazarlık seviyeleri daha yüksektir ve muhasebeye yönelik tutumları daha olumludur. Dijital muhasebe okuryazarlığında anlamlı farklılık Anadolu lisesi ile meslek lisesi mezunları arasında tespit edilmişti. Bu iki grubun ortalama değerleri incelendiğinde Anadolu lisesi mezunlarının ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu Anadolu lisesi mezunlarının meslek lisesi mezunlarına göre dijital muhasebe okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Analiz neticesinde H8, H9 ve H10 hipotezleri desteklenmiştir.

2.6.3. Okunan Bölüm Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin okudukları bölüme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için anova testi yapılmıştır. Bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Okunan Bölüm Değişkeni Anova Testi

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Dijital Okuryazarlık	Gruplar arası	12,037	13	,926	1,633	,070
	Gruplar içi	554,408	978	,567		
	Toplam	566,445	991			
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	Gruplar arası	15,042	13	1,157	1,996	,018
	Gruplar içi	566,944	978	,580		
	Toplam	581,987	991			
Muhasebeye Yönelik Tutum	Gruplar arası	150,535	13	11,580	12,508	,000
	Gruplar içi	905,417	978	,926		
	Toplam	1055,952	991			

Analiz sonucunda anlamlılık düzeyi 0,05’ten düşük tespit edildiği için dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun okunan bölüme göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Dijital okuryazarlık için anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek için tukey analizi sonuçları değerlendirilmiştir. Bulgular Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Okunan Bölüm Değişkeni Tukey Bulguları

Bağımlı Değişken			Ort. Fark (I-J)	Std. Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	UTİL	İşletme	-,23587	,10526	,599	-,5898	,1180
		Maliye	-,36453*	,10682	,043	-,7237	-,0054
	Maliye	İşletme	,12866	,11139	,997	-,2459	,5032
		UTİL	,36453*	,10682	,043	,0054	,7237
Muhasebeye Yönelik Tutum	İşletme	İktisat	,00739	,12696	1,000	-,4195	,4342
		Maliye	-,59624*	,14077	,002	-1,0695	-,1229
		MYO-Çocuk Gelişimi	,98442*	,14828	,000	,4859	1,4830

Tablo 19: Devamı						
	MYO-Büro Yönetimi	,63622*	,16089	,006	,0953	1,1772
İktisat	İşletme	-,00739	,12696	1,000	-,4342	,4195
	Maliye	-,60363*	,12903	,000	-1,0374	-,1698
	MYO-Çocuk Gelişimi	,97704*	,13718	,000	,5158	1,4383
	MYO-Büro Yönetimi	,62883*	,15072	,003	,1221	1,1356
UTİL	İşletme	-,27702	,13302	,713	-,7243	,1702
	Maliye	-,87326*	,13500	,000	-1,3271	-,4194
	MYO-Çocuk Gelişimi	,70740*	,14281	,000	,2273	1,1875
Maliye	İşletme	,59624*	,14077	,002	,1229	1,0695
	İktisat	,60363*	,12903	,000	,1698	1,0374
	UTİL	,87326*	,13500	,000	,4194	1,3271
	SBKY	,76242*	,14470	,000	,2759	1,2489
	MYO-Çocuk Gelişimi	1,58066*	,15006	,000	1,0761	2,0852
	MYO-Lojistik	,87257*	,17949	,000	,2691	1,4760
	MYO-E-Ticaret ve Pazarlama	,79861*	,21727	,018	,0681	1,5291
	MYO-Büro Yönetimi	1,23246*	,16253	,000	,6860	1,7789
	MYO-Dış Ticaret	,61577*	,16083	,010	,0751	1,1565
	MYO-Çağrı Merkezi	1,12733*	,20257	,000	,4463	1,8084
	İşletme	-,16618	,14286	,997	-,6465	,3141
SBKY	Maliye	-,76242*	,14470	,000	-1,2489	-,2759
	MYO-Çocuk Gelişimi	,81824*	,15202	,000	,3071	1,3293
	İşletme	-,98442*	,14828	,000	-1,4830	-,4859
	İktisat	-,97704*	,13718	,000	-1,4383	-,5158

Tablo 19: Devamı

	MYO- Çocuk Gelişimi	UTİL	-,70740*	,14281	,000	-1,1875	-,2273
		Maliye	-1,58066*	,15006	,000	-2,0852	-1,0761
		SBKY	-,81824*	,15202	,000	-1,3293	-,3071
		MYO- İşletme Yönetimi	-1,17409*	,15765	,000	-1,7041	-,6440
		MYO- Muhasebe	-1,19381*	,15990	,000	-1,7314	-,6562
		MYO- Lojistik	-,70810*	,18544	,011	-1,3316	-,0846
		MYO-E- Ticaret ve Pazarlama	-,78205*	,22221	,030	-1,5291	-,0350
		MYO- Bankacılık	-1,28985*	,21040	,000	-1,9972	-,5825
		MYO-Dış Ticaret	-,96489*	,16744	,000	-1,5278	-,4019
	MYO- İşletme Yönetimi	İşletme	,18967	,14884	,992	-,3108	,6901
		İktisat	,19705	,13778	,978	-,2662	,6603
		MYO- Çocuk Gelişimi	1,17409*	,15765	,000	,6440	1,7041
		MYO- Büro Yönetimi	,82588*	,16957	,000	,2558	1,3960
		MYO- Çağrı Merkezi	,72076*	,20825	,037	,0206	1,4209
	MYO- Muhasebe	İşletme	,20939	,15123	,984	-,2991	,7178
		MYO- Çocuk Gelişimi	1,19381*	,15990	,000	,6562	1,7314
		MYO- Büro Yönetimi	,84560*	,17166	,000	,2685	1,4228
		MYO- Çağrı Merkezi	,74048*	,20996	,029	,0345	1,4464
	MYO- Lojistik	İşletme	-,27633	,17801	,957	-,8748	,3222
		Maliye	-,87257*	,17949	,000	-1,4760	-,2691
		MYO- Çocuk Gelişimi	,70810*	,18544	,011	,0846	1,3316
		İşletme	-,20237	,21604	1,000	-,9287	,5240
		Maliye	-,79861*	,21727	,018	-1,5291	-,0681

MYO-E-Ticaret ve Pazarlama	Tablo 19: Devamı					
	MYO-Çocuk Gelişimi	,78205*	,22221	,030	,0350	1,5291
MYO-Büro Yönetimi	İşletme	-,63622*	,16089	,006	-1,1772	-,0953
	İktisat	-,62883*	,15072	,003	-1,1356	-,1221
	Maliye	-1,23246*	,16253	,000	-1,7789	-,6860
	MYO-İşletme Yönetimi	-,82588*	,16957	,000	-1,3960	-,2558
	MYO-Muhasebe	-,84560*	,17166	,000	-1,4228	-,2685
	MYO-Bankacılık	-,94164*	,21947	,002	-1,6795	-,2038
MYO-Bankacılık	İşletme	,30543	,20388	,968	-,3801	,9909
	MYO-Çocuk Gelişimi	1,28985*	,21040	,000	,5825	1,9972
	MYO-Büro Yönetimi	,94164*	,21947	,002	,2038	1,6795
MYO-Dış Ticaret	İşletme	-,01953	,15917	1,000	-,5547	,5156
	Maliye	-,61577*	,16083	,010	-1,1565	-,0751
	MYO-Çocuk Gelişimi	,96489*	,16744	,000	,4019	1,5278
	MYO-Büro Yönetimi	,61669*	,17870	,038	,0159	1,2175
MYO-Çağrı Merkezi	İşletme	-,53109	,20125	,317	-1,2077	,1456
	Maliye	-1,12733*	,20257	,000	-1,8084	-,4463
	MYO-İşletme Yönetimi	-,72076*	,20825	,037	-1,4209	-,0206
	MYO-Muhasebe	-,74048*	,20996	,029	-1,4464	-,0345

Tukey bulguları incelendiğinde dijital muhasebe okuryazarlığının uluslararası ticaret ve lojistik (UTİL) bölümünde okuyan öğrenciler ile maliye bölümünde okuyan öğrenciler arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Muhasebeye yönelik tutumun işletme bölümü ile maliye, büro yönetimi ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyanlar arasında; iktisat bölümü ile maliye, büro yönetimi ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyanlar arasında; UTİL ile maliye ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyanlar arasında; maliye bölümünde okuyanlar ile işletme, iktisat, UTİL, siyaset

bilimi ve kamu yönetimi (SBKY), çocuk gelişimi, lojistik, e-ticaret ve pazarlama, büro yönetimi, dış ticaret ve çağrı merkezi bölümlerinde okuyanlar arasında; SBKY ile maliye ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyanlar arasında; çocuk gelişimi bölümünde okuyanlar ile işletme, iktisat, UTİL, maliye, SBKY, işletme yönetimi, muhasebe, lojistik, e-ticaret ve pazarlama, bankacılık, dış ticaret bölümlerinde okuyanlar arasında; işletme yönetimi bölümünde okuyanlar ile çocuk gelişimi, büro yönetimi, çağrı merkezi bölümlerinde okuyanlar arasında; muhasebe bölümünde okuyanlar ile çocuk gelişimi, büro yönetimi, çağrı merkezi bölümlerinde okuyanlar arasında; lojistik bölümünde okuyanlar ile maliye ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyanlar arasında; e- ticaret ve pazarlama bölümünde okuyanlar ile maliye ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyanlar arasında; büro yönetimi bölümünde okuyanlar ile işletme, iktisat, maliye, işletme yönetimi, muhasebe ve bankacılık bölümlerinde okuyanlar arasında; bankacılık bölümünde okuyanlar ile çocuk gelişimi ve büro yönetimi bölümlerinde okuyanlar arasında; dış ticaret bölümünde okuyanlar ile maliye çocuk gelişimi ve büro yönetimi bölümlerinde okuyanlar arasında; çağrı merkezi bölümünde okuyanlar ile maliye, işletme yönetimi ve muhasebe bölümlerinde okuyanlar arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık güven aralığı alt ve üst değerlerinin sıfır değerini içermemesinden de anlaşılmaktadır. Farklılığın hangi gruplar lehine olduğunu tespit edebilmek için ortalama değerler incelenmiştir. Bulgular Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Okunan Bölüm Değişkeni Anova Ortalama Değerler

						Ortalama için %95 Güven Aralığı	
		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	Alt	Üst
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	İşletme	96	3,7639	,67051	,06843	3,6280	3,8997
	İktisat	143	3,6309	,80233	,06709	3,4983	3,7636
	UTİL	115	3,5280	,81005	,07554	3,3784	3,6777
	Maliye	91	3,8926	,81046	,08496	3,7238	4,0613
	SBKY	86	3,8068	,73820	,07960	3,6486	3,9651
	Total	992	3,6955	,76634	,02433	3,6478	3,7433
Muhasebeye Yönelik Tutum	İşletme	96	3,0208	,91807	,09370	2,8348	3,2069
	İktisat	143	3,0134	,88365	,07389	2,8674	3,1595
	UTİL	115	2,7438	,92800	,08654	2,5724	2,9152
	Maliye	91	3,6171	,91273	,09568	3,4270	3,8072
	SBKY	86	2,8547	1,12435	,12124	2,6136	3,0957

Tablo 20: Devamı

MYO-Çocuk Gelişimi	75	2,0364	,90395	,10438	1,8284	2,2444
MYO-İşletme Yönetimi	74	3,2105	1,10246	,12816	2,9551	3,4659
MYO-Muhasebe	70	3,2302	,98539	,11778	2,9953	3,4652
MYO-Lojistik	42	2,7445	,96372	,14871	2,4442	3,0448
MYO-E-Ticaret ve Pazarlama	25	2,8185	,91533	,18307	2,4406	3,1963
MYO-Büro Yönetimi	57	2,3846	,98972	,13109	2,1220	2,6472
MYO-Bankacılık	29	3,3263	,85914	,15954	2,9995	3,6531
MYO-Dış Ticaret	59	3,0013	,92020	,11980	2,7615	3,2411
MYO-Çağrı Merkezi	30	2,4897	1,09621	,20014	2,0804	2,8991
Total	992	2,9208	1,03225	,03277	2,8565	2,9851

Dijital muhasebe okuryazarlığının UTİL ile Maliye bölümlerinde okuyan öğrenciler arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu nedenle bu iki bölümün ortalama değerleri incelendiğinde maliye bölümünün ortalamasının daha yüksek olması nedeniyle farklılık maliye bölümünde okuyan öğrenciler lehinedir. Yani maliye bölümünde okuyan öğrencilerin UTİL bölümünde okuyan öğrencilere göre dijital muhasebe okuryazarlık düzeyleri daha yüksektir. Muhasebeye yönelik tutum için verilen cevaplar da incelendiğinde en yüksek ortalamaya sahip olan bölümün maliye olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu maliye bölümünde okuyan öğrencilerin muhasebeye yönelik daha olumlu tutum gösterdiği anlamına gelmektedir.

Analiz neticesinde H12 ve H13 hipotezleri desteklenmiş H11 hipotezi ise reddedilmiştir.

2.6.4. Okunan Sınıf Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin okudukları sınıfa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için anova testi yapılmıştır. Bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Okunan Sınıf Değişkeni Anova Testi

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Dijital Okuryazarlık	Gruplar arası	8,945	3	2,982	5,284	,001
	Gruplar içi	557,501	988	,564		
	Toplam	566,445	991			
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	Gruplar arası	5,474	3	1,825	3,127	,025
	Gruplar içi	576,512	988	,584		
	Toplam	581,987	991			
Muhasebeye Yönelik Tutum	Gruplar arası	4,239	3	1,413	1,327	,264
	Gruplar içi	1051,713	988	1,064		
	Toplam	1055,952	991			

Analiz neticesinde anlamlılık düzeyi 0,05'in altında bulunduğu için dijital okuryazarlığın ve dijital muhasebe okuryazarlığının okunan sınıfa göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Muhasebeye yönelik tutum için anlamlı farklılık bulunamamıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek için tukey analizi sonuçları değerlendirilmiştir. Bulgular Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22. Okunan Sınıf Değişkeni Tukey Bulguları

Bağımlı Değişken			Ort. Fark (I-J)	Std. Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Dijital Okuryazarlık	1	2	,05000	,05680	,815	-,0962	,1962
		3	-,26359*	,07535	,003	-,4575	-,0697
		4	-,06424	,08704	,882	-,2882	,1597
	2	1	-,05000	,05680	,815	-,1962	,0962
		3	-,31359*	,08201	,001	-,5246	-,1026
		4	-,11424	,09286	,608	-,3532	,1247
	3	1	,26359*	,07535	,003	,0697	,4575
		2	,31359*	,08201	,001	,1026	,5246
		4	,19935	,10523	,231	-,0715	,4702
	4	1	,06424	,08704	,882	-,1597	,2882
		2	,11424	,09286	,608	-,1247	,3532
		3	-,19935	,10523	,231	-,4702	,0715

Tablo 22 (Devamı)

Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	1	2	,04071	,05776	,481	-,0726	,1541
		3	-,16784*	,07662	,029	-,3182	-,0175
		4	-,15641	,08851	,078	-,3301	,0173
	2	1	-,04071	,05776	,481	-,1541	,0726
		3	-,20855*	,08339	,013	-,3722	-,0449
		4	-,19712*	,09443	,037	-,3824	-,0118
	3	1	,16784*	,07662	,029	,0175	,3182
		2	,20855*	,08339	,013	,0449	,3722
		4	,01143	,10701	,915	-,1986	,2214
	4	1	,15641	,08851	,078	-,0173	,3301
		2	,19712*	,09443	,037	,0118	,3824
		3	-,01143	,10701	,915	-,2214	,1986

Tukey bulgularına göre dijital okuryazarlığın üçüncü sınıflar ile birinci ve ikinci sınıflar arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dijital muhasebe okuryazarlığının birinci sınıflar ile üçüncü sınıflar arasında; ikinci sınıflar ile üçüncü ve dördüncü sınıflar arasında; üçüncü sınıflar ile birinci ve ikinci sınıflar arasında; dördüncü sınıflar ile ikinci sınıflar arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık güven aralığı alt ve üst değerlerinin sıfır değerini içermemesinden de anlaşılmaktadır. Farklılığın hangi gruplar lehine olduğunu tespit edebilmek için ortalama değerler incelenmiştir. Bulgular Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23. Okunan Sınıf Değişkeni Anova Ortalama Değerler

		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	Ortalama için %95 Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Dijital Okuryazarlık	1	518	3,8139	,76738	,03372	3,7476	3,8801
	2	264	3,7639	,74808	,04604	3,6732	3,8545
	3	123	4,0774	,62724	,05656	3,9655	4,1894
	4	87	3,8781	,82035	,08795	3,7033	4,0529
	Total	992	3,8389	,75604	,02400	3,7918	3,8860
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	1	518	3,6718	,77711	,03414	3,6047	3,7389
	2	264	3,6311	,74822	,04605	3,5404	3,7218
	3	123	3,8397	,72684	,06554	3,7099	3,9694
	4	87	3,8282	,78213	,08385	3,6615	3,9949
	Total	992	3,6955	,76634	,02433	3,6478	3,7433

Ortalama değer bulguları incelendiğinde dijital okuryazarlık için üçüncü sınıfların ortalama değeri daha yüksek olduğundan dolayı üçüncü sınıfların birinci ve ikinci sınıflara göre dijital okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Dijital muhasebe okuryazarlığının ortalama değeri de üçüncü sınıflar için daha yüksektir. Bu nedenle üçüncü sınıfların hem dijital okuryazarlık hem de dijital muhasebe okuryazarlık seviyeleri daha yüksektir.

Analiz neticesinde H14 ve H15 hipotezleri desteklenmiş, H16 hipotezi ise reddedilmiştir.

2.6.5. Not Ortalaması Değişkeni İçin Tek Yönlü Anova Testi

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin not ortalamasına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için anova testi yapılmıştır. Bulgular Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24. Not Ortalaması Değişkeni Anova Testi

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Dijital Okuryazarlık	Gruplar arası	5,626	4	1,406	2,475	,043
	Gruplar içi	560,820	987	,568		
	Toplam	566,445	991			
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	Gruplar arası	7,844	4	1,961	3,371	,009
	Gruplar içi	574,143	987	,582		
	Toplam	581,987	991			
Muhasebeye Yönelik Tutum	Gruplar arası	3,435	4	,859	,805	,522
	Gruplar içi	1052,517	987	1,066		
	Toplam	1055,952	991			

Analiz neticesinde anlamlılık düzeyi 0,05’in altında bulunduğu için dijital okuryazarlığın ve dijital muhasebe okuryazarlığının not ortalamasına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Muhasebeye yönelik tutum için anlamlı farklılık bulunamamıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek için tukey analizi sonuçları değerlendirilmiştir. Bulgular Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25. Not Ortalaması Değişkeni Tukey Bulguları

Bağımlı Değişken			Ort. Fark (I-J)	Std. Hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Dijital Okuryazarlık	2,00 altı	2,00-2,50	-,01607	,06402	,802	-,1417	,1096
		2,51-3,00	-,15636*	,06613	,018	-,2861	-,0266
		3,01-3,50	-,22164*	,10015	,027	-,4182	-,0251
		3,51 ve üzeri	-,18488	,20395	,365	-,5851	,2154
	2,00-2,50	2,00 altı	,01607	,06402	,802	-,1096	,1417
		2,51-3,00	-,14029	,08031	,081	-,2979	,0173
		3,01-3,50	-,20556	,11003	,062	-,4215	,0104
		3,51 ve üzeri	-,16881	,20898	,419	-,5789	,2413
	2,51-3,00	2,00 altı	,15636*	,06613	,018	,0266	,2861
		2,00-2,50	,14029	,08031	,081	-,0173	,2979
		3,01-3,50	-,06528	,11127	,558	-,2836	,1531
		3,51 ve üzeri	-,02852	,20964	,892	-,4399	,3829
	3,01-3,50	2,00 altı	,22164*	,10015	,027	,0251	,4182
		2,00-2,50	,20556	,11003	,062	-,0104	,4215
		2,51-3,00	,06528	,11127	,558	-,1531	,2836
		3,51 ve üzeri	,03676	,22272	,869	-,4003	,4738
	3,51 ve üzeri	2,00 altı	,18488	,20395	,365	-,2154	,5851
		2,00-2,50	,16881	,20898	,419	-,2413	,5789
		2,51-3,00	,02852	,20964	,892	-,3829	,4399
		3,01-3,50	-,03676	,22272	,869	-,4738	,4003
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	2,00 altı	2,00-2,50	-,00058	,06478	1,000	-,1776	,1765
		2,51-3,00	-,18315*	,06691	,049	-,3660	-,0003
		3,01-3,50	-,25942	,10133	,079	-,5363	,0175
		3,51 ve üzeri	,08141	,20636	,995	-,4825	,6454
	2,00-2,50	2,00 altı	,00058	,06478	1,000	-,1765	,1776
		2,51-3,00	-,18256	,08126	,164	-,4046	,0395
		3,01-3,50	-,25883	,11133	,138	-,5631	,0454
		3,51 ve üzeri	,08200	,21145	,995	-,4959	,6599
		2,00 altı	,18315*	,06691	,049	,0003	,3660

Tablo 25 (Devamı)						
2,51-3,00	2,00-2,50	,18256	,08126	,164	-,0395	,4046
	3,01-3,50	-,07627	,11259	,961	-,3839	,2314
	3,51 ve üzeri	,26456	,21211	,724	-,3151	,8442
3,01-3,50	2,00 altı	,25942	,10133	,079	-,0175	,5363
	2,00-2,50	,25883	,11133	,138	-,0454	,5631
	2,51-3,00	,07627	,11259	,961	-,2314	,3839
	3,51 ve üzeri	,34083	,22535	,555	-,2750	,9567
3,51 ve üzeri	2,00 altı	-,08141	,20636	,995	-,6454	,4825
	2,00-2,50	-,08200	,21145	,995	-,6599	,4959
	2,51-3,00	-,26456	,21211	,724	-,8442	,3151
	3,01-3,50	-,34083	,22535	,555	-,9567	,2750

Tukey bulguları incelendiğinde dijital okuryazarlığın ortalaması 2'nin altında olanlar ile 2,51-3 ile 3,01-3,50 arasında olanlar arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dijital muhasebe okuryazarlığının ortalaması 2'nin altında olanlar ile 2,51-3 arasında olanlar arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık güven aralığı alt ve üst değerlerinin sıfır değerini içermemesinden de anlaşılmaktadır. Farklılığın hangi gruplar lehine olduğunu tespit edebilmek için ortalama değerler incelenmiştir. Bulgular Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. Not Ortalaması Değişkeni Anova Ortalama Değerler

		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	Ortalama için %95 Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Dijital Okuryazarlık	2,00 altı	562	3,7926	,77496	,03269	3,7284	3,8568
	2,00-2,50	184	3,8086	,77497	,05713	3,6959	3,9214
	2,51-3,00	169	3,9489	,69561	,05351	3,8433	4,0546
	3,01-3,50	63	4,0142	,59796	,07534	3,8636	4,1648
	3,51 ve üzeri	14	3,9774	,90054	,24068	3,4575	4,4974
	Total	992	3,8389	,75604	,02400	3,7918	3,8860
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	2,00 altı	562	3,6489	,77728	,03279	3,5845	3,7133
	2,00-2,50	184	3,6495	,78050	,05754	3,5359	3,7630

Tablo 26 (Devamı)							
2,51-3,00	169	3,8320	,71729	,05518	3,7231	3,9409	
3,01-3,50	63	3,9083	,61518	,07751	3,7534	4,0632	
3,51 ve üzeri	14	3,5675	1,03113	,27558	2,9721	4,1628	
Total	992	3,6955	,76634	,02433	3,6478	3,7433	

Dijital okuryazarlığın ortalaması 2'nin altında olanlar ile 2,51-3 ile 3,01-3,50 arasında olanlar arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortalama değerleri incelendiğinde not ortalaması 3,01-3,50 olan grubun ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle ortalaması 3,01-3,50 arasında olanların dijital okuryazarlık seviyesi ortalaması 2'nin altında olanlar ile 2,51-3 arasında olanlara göre daha yüksektir. Dijital muhasebe okuryazarlığının ortalaması 2'nin altında olanlar ile 2,51-3 arasında olanlar arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortalama değerleri incelendiğinde not ortalaması 2,51-3 arasında olanların ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle ortalaması 2,51-3 arasında olanların dijital okuryazarlık seviyesi ortalaması 2'nin altında olanlara göre daha yüksektir. Analiz neticesinde H17 ve H18 hipotezleri desteklenmiş, H19 hipotezi ise reddedilmiştir.

2.6.6. Dijital ile İlgili Ders Alınması Değişkeni İçin Bağımsız Örneklem t Testi

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamasına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için t testi yapılmıştır. Bulgular Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Dijital ile İlgili Ders Alınması Değişkeni T- Testi

		Levene'nin Varyansların Eşitliği Testi		Ortalamaların Eşitliği için t-testi						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ort. Fark	Std. Hata Fark	Farkın %95 Güven Aralığı	
									Alt	Üst
Dijital Okuryazarlık	Varsayılan Eşit Varyanslar	,004	,948	1,511	990	,131	,08369	,05540	-,02503	,19240

Tablo 27 (Devamı)

Dijital Muhasebe Okuryazarlığı	Varsayılan Eşit Varyanslar	,148	,701	1,475	990	,141	,08281	,05616	-,02739	,19301
Muhasebeye Yönelik Tutum	Varsayılan Eşit Varyanslar	,019	,891	1,333	990	,183	,10086	,07566	-,04761	,24933

Bağımsız örneklem t testi bulguları incelendiğinde anlamlılık düzeyi bütün değişkenler için 0,05'in üzerinde tespit edildiği için dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamasına göre anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Analiz neticesinde H20, H21 ve H22 hipotezleri reddedilmiştir.

2.6.7. Muhasebe ile İlgili Ders Alınması Değişkeni İçin Bağımsız Örneklem t Testi

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin muhasebe ile ilgili ders alıp almamasına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için t testi yapılmıştır. Bulgular Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28. Muhasebe ile İlgili Ders Alınması Değişkeni T Testi

		Levene'nin Varyansların Eşitliği Testi		Ortalamaların Eşitliği için t-testi						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ort. Fark	Std. Hata Fark	Farkın %95 Güven Aralığı	
									Alt	Üst
DO	Varsayılan Eşit Varyanslar	,206	,650	,656	990	,512	,03489	,05317	-,06945	,13924
DMO	Varsayılan Eşit Varyanslar	,034	,853	,361	990	,718	,01948	,05391	-,08631	,12527
MYT	Varsayılan Eşit Varyanslar	,886	,347	8,706	990	,000	,60929	,06999	,47194	,74663

Analiz sonucunda anlamlılık düzeyi 0,05'in altında bulunduğu için muhasebeye yönelik tutum muhasebe dersi alınıp alınmamasına göre anlamlı farklılık

göstermektedir. Farklılığın hangi grup lehine olduğunu görebilmek için ortalama değerler incelenmiştir. Bulgular Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Muhasebe ile İlgili Ders Alınması Değişkeni Ortalama Değer

Muhasebe ile İlgili Ders Alınması		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata Ort.
Muhasebeye Yönelik Tutum	Evet	709	3,0946	,99086	,03721
	Hayır	283	2,4853	1,00662	,05984

Muhasebe ile ilgili ders alanların ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu muhasebe ile ilgili ders alanların muhasebeye yönelik daha olumlu tutum gösterdiği anlamına gelmektedir. Analiz neticesinde H25 hipotezi desteklenmiş, H23 ve H24 hipotezleri ise reddedilmiştir.

Hipotez sonuçları toplu olarak Tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30. Hipotez Sonuçları

Hipotez	Sonuç
H1: Dijital okuryazarlık dijital muhasebe okuryazarlığını anlamlı olarak etkiler	Desteklendi
H2: Dijital okuryazarlık muhasebeye yönelik tutumu anlamlı olarak etkiler	Desteklendi
H3: Muhasebeye yönelik tutum dijital muhasebe okuryazarlığını anlamlı olarak etkiler	Desteklendi
H4: Dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkisinde muhasebeye yönelik tutumun aracı rolü bulunmaktadır.	Desteklendi
H5: Dijital okuryazarlık öğrencilerin öğrenim gördüğü programa göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H6: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin öğrenim gördüğü programa göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H7: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin öğrenim gördüğü programa göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H8: Dijital okuryazarlık öğrencilerin mezun olduğu lisenin türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H9: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin mezun olduğu lisenin türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H10: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin mezun olduğu lisenin türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi

Tablo 30 (Devamı)

H11: Dijital okuryazarlık öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H12: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H13: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H14: Dijital okuryazarlık öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H15: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H16: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H17: Dijital okuryazarlık öğrencilerin not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H18: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H19: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H20: Dijital okuryazarlık öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H21: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H22: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H23: Dijital okuryazarlık öğrencilerin muhasebe ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H24: Dijital muhasebe okuryazarlığı öğrencilerin muhasebe ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Reddedildi
H25: Muhasebeye yönelik tutum öğrencilerin muhasebe ile ilgili ders alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Desteklendi

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde dijital dönüşüm, bireylerin bilgiye erişiminden mesleki becerilerine kadar pek çok alanda köklü değişimlere yol açmış ve bu durum özellikle bilgiye dayalı meslek gruplarını etkisi altına alınmıştır. Muhasebe, finansal bilgilerin kaydedilmesi, analiz edilmesi ve raporlanmasını içeren kritik bir süreçtir ve bu alan, dijital teknolojilerle bütünleşmiş bir yapı kazanarak büyük bir dönüşüm geçirmektedir. Dijital muhasebe uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte muhasebe mesleğini icra eden bireylerin sadece geleneksel muhasebe bilgilerine sahip olmaları yeterli olmamakta, aynı zamanda dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı gibi becerilere de hâkim olmaları beklenmektedir. Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital teknolojileri etkin ve eleştirisel bir şekilde kullanma yetisini ifade ederken, dijital muhasebe okuryazarlığı ise muhasebe sistemlerinin dijital ortamlarda etkin şekilde kullanılabilmesi için gerekli bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Bununla birlikte, bireylerin muhasebeye yönelik tutumlarının, dijital okuryazarlıktan dijital muhasebe okuryazarlığına geçişte önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, muhasebe eğitimi alan bireylerin dijital beceriler kazanmalarını sağlamak, sektörün geleceği ve sürdürülebilirliği açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumlar üzerindeki etkilerini incelemektir. Ayrıca, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığına etkisinde muhasebeye yönelik tutumun aracılık rolü de araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan bulgular aşağıdaki gibidir:

Araştırmaya katılan öğrencilerin 642'si kadın ve 350'si erkektir. 55'i 18-20 aralığında, 330'u 21-23 aralığında, 86'sı 23'ün üzerinde ve 21'i ise 17'nin altında yaşa sahiptir. 531'i lisans ve 461'i ön lisans programlarında öğrenim görmektedir. 740'ı Anadolu lisesi, 98'i meslek lisesi, 11'i ticaret lisesi mezunu olup 143'ü daha farklı liselerden mezundur. 147'ü iktisat, 115'i uluslararası ticaret ve lojistik, 96'sı işletme, 91'i maliye, 86'sı siyaset bilimi ve kamu yönetimi, 75'i çocuk gelişimi, 74'ü işletme

yönetimi, 70'i muhasebe, 59'u dış ticaret, 57'si büro yönetimi, 42'si lojistik, 30'u çağrı merkezi, 29'u bankacılık ve 25'i e-ticaret ve pazarlama bölümlerinde öğrenim görmektedir. 518'i birinci, 264'ü ikinci, 123'ü üçüncü, 87'si dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. 562'sinin not ortalaması 2'nin altında, 184'ünün 2-2,5 aralığında, 169'unun 2,51-3 aralığında, 63'ünün 3,01-3,50 aralığında, 14'ünün 3,51 ve üzeri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 413 kişinin aylık harcamasının 3.001-6.000 TL aralığında, 256 kişinin 3.000 TL ve altı, 140 kişinin 6.001-9.000 TL aralığında, 119 kişinin 12.001 TL ve üzeri, 64 kişinin 9.001-12.000 TL aralığında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 744 öğrenci dijital ile ilgili bir ders almadığını 248 öğrenci ise aldığını belirtmiştir. 709 öğrenci muhasebe dersini aldığını 283 öğrenci ise almadığını belirtmiştir.

Yapılan analizler sonucunda dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığını ve muhasebeye yönelik tutumu pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği tespit edilmiştir. Bu bulgu, dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinin muhasebe öğrencilerinin dijital muhasebe süreçlerine adaptasyonunu ve muhasebe mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmelerini destekleyebileceğini göstermektedir. Muhasebeye yönelik tutumun dijital muhasebe okuryazarlığını pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu ise tutumların bilgi ve beceri kazanımındaki kritik rolünü vurgulamaktadır. Analiz sonucunda H1, H2 ve H3 hipotezleri desteklenmiştir.

Process Macro aracılık testi sonucunda muhasebeye yönelik tutumun, dijital okuryazarlığın dijital muhasebe okuryazarlığı üzerindeki etkisinde kısmi bir aracılık rolü oynadığı belirlenmiştir. Dolayısıyla H4 hipotezi desteklenmiştir. Bu, öğrencilerin muhasebeye yönelik tutumlarının, dijital okuryazarlık becerilerinin dijital muhasebe okuryazarlığına dönüşüm sürecinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, bu etkinin düşük seviyede olması, tutumun rolünün artırılabilmesi için daha fazla destekleyici eğitim ve farkındalık çalışmasının gerekliliğine işaret etmektedir.

Muhasebeye yönelik tutumun okunan programa göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı için anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Lisans programında öğrenim gören öğrencilerin ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu lisans programında öğrenim gören öğrencilerin muhasebeye yönelik tutumlarının ön lisans

programlarında öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, öğrencilerin muhasebeye yönelik tutumlarının öğrenim düzeyine göre değişebileceğini, lisans programındaki öğrencilerin muhasebe alanına daha olumlu yaklaştığını göstermektedir. Buna karşın, dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı düzeylerinin öğrenim görülen programa göre belirgin bir farklılık göstermemesi, bu becerilerin eğitim düzeyinden bağımsız olarak benzer seviyelerde olduğunu düşündürmektedir. Analiz neticesinde H7 hipotezi desteklenmiş, H5 ve H6 hipotezleri ise reddedilmiştir.

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutum, öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir. Dijital okuryazarlık düzeyi, ticaret lisesi mezunlarının lehine anlamlı bir farklılık sergilemektedir. Ticaret lisesi mezunları, diğer lise türlerine kıyasla daha yüksek dijital okuryazarlık seviyesine ve muhasebeye yönelik daha olumlu bir tutuma sahiptir. Dijital muhasebe okuryazarlığı açısından ise Anadolu lisesi mezunları, meslek lisesi mezunlarına kıyasla daha yüksek bir düzeye sahiptir. Bu bulgular doğrultusunda H8, H9 ve H10 hipotezleri desteklenmiştir.

Dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutum, öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir. Dijital muhasebe okuryazarlığı açısından, Maliye bölümü öğrencilerinin, Uluslararası Ticaret ve Lojistik (UTİL) bölümü öğrencilerine kıyasla daha yüksek bir düzeye sahip olduğu belirlenmiştir. Muhasebeye yönelik tutum açısından ise en yüksek ortalama Maliye bölümünde tespit edilmiştir. Bu bulgu, Maliye bölümü öğrencilerinin muhasebeye daha olumlu bir tutum sergilediğini göstermektedir. Dijital okuryazarlık açısından ise bölümler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Analiz neticesinde H12 ve H13 hipotezleri desteklenmiş, H11 hipotezi ise reddedilmiştir.

Dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığı, öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir. Dijital okuryazarlık açısından, üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci ve ikinci sınıflara kıyasla daha yüksek bir seviyeye sahip olduğu belirlenmiştir. Dijital muhasebe okuryazarlığı açısından da üçüncü sınıfların ortalama değeri daha yüksek bulunmuştur. Buna göre, üçüncü sınıf öğrencileri, diğer sınıflara kıyasla hem dijital okuryazarlık hem de dijital muhasebe okuryazarlığı açısından daha yüksek bir düzeye sahiptir. Muhasebeye yönelik tutum açısından ise

sınıflar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Analiz neticesinde H14 ve H15 hipotezleri desteklenmiş, H16 hipotezi reddedilmiştir.

Dijital okuryazarlık ve dijital muhasebe okuryazarlığının not ortalamasına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Muhasebeye yönelik tutum açısından ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Dijital okuryazarlık seviyesinin, not ortalaması 2'nin altında olan öğrenciler ile 2,51-3 ve 3,01-3,50 arasında olan öğrenciler arasında farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Dijital muhasebe okuryazarlığı açısından ise not ortalaması 2'nin altında olan öğrenciler ile 2,51-3 arasında olan öğrenciler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ortalama değerler incelendiğinde, dijital okuryazarlık açısından en yüksek seviyenin 3,01-3,50 aralığında; dijital muhasebe okuryazarlığı açısından ise 2,51-3 aralığında olduğu belirlenmiştir. Analiz sonucunda H17 ve H18 hipotezleri desteklenmiş, H19 hipotezi reddedilmiştir.

Dijital okuryazarlık, dijital muhasebe okuryazarlığı ve muhasebeye yönelik tutumun öğrencilerin dijital ile ilgili ders alıp almamasına göre anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Analiz neticesinde H20, H21 ve H22 hipotezleri reddedilmiştir.

Muhasebeye yönelik tutum muhasebe dersi alınıp alınmamasına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Muhasebe ile ilgili ders alanların ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu muhasebe ile ilgili ders alanların muhasebeye yönelik daha olumlu tutum gösterdiği anlamına gelmektedir. Analiz neticesinde H25 hipotezi desteklenmiş, H23 ve H24 hipotezleri ise reddedilmiştir.

Dijital okuryazarlık becerilerinin muhasebe eğitime entegre edilmesi, öğrencilerin dijital muhasebe okuryazarlığı düzeylerini artırabilir ve onları geleceğin iş dünyasına daha hazırlıklı hale getirebilir. Bu bağlamda, dijital becerilere yönelik uygulamalı eğitimler, atölye çalışmaları ve online kurslar düzenlenmesi önemli olacaktır. Ayrıca, öğrencilerin dijital araçları kullanarak muhasebe süreçlerine dair pratik beceriler kazanmaları sağlanmalıdır. Bu eğitimler, dijital teknolojilerin muhasebe uygulamalarındaki rolünü daha iyi anlamalarına yardımcı olacak ve öğrencilerin sektöre uyum sağlama hızını artıracaktır.

Öğrencilerin muhasebe mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmeleri için sektörden uzmanlarla daha fazla etkileşim imkanı sunulmalı, staj olanakları ve başarı hikayeleri gibi uygulamalı deneyimler artırılmalıdır. Mesleğin dijital dönüşümle

birlikte sunduğu fırsatlar vurgulanarak, öğrencilerin bu değışime uyum sağlamaları sağlanmalıdır. Ayrıca, öğrencilere dijital muhasebe teknolojilerinin geleceği, sektördeki en yeni uygulamalar ve dijitalleşmenin iş süreçlerine etkileri hakkında kapsamlı bilgi verilerek, kariyer planlamalarında rehberlik sağlanmalıdır. Bu şekilde, öğrencilerin dijital becerilerini geliştirmeleri ve muhasebe sektöründe başarılı bir kariyer hedeflemeleri desteklenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ç. (2015). *Anne ve babaların ilkokul, ortaokul ve lise öğrencisi çocukları ile kendilerinin dijital okuryazarlıklarına ilişkin görüşleri* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Akdoğan, N., & Akdoğan, M. U. (2018). Büyük veri bilişim teknolojisindeki gelişmelerin muhasebe uygulamalarına ve muhasebe mesleğine etkisi. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 55, 1-14.
- Akpınar, S., & Yıldız, Ş. (2018). Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe algılarına yönelik metaforlar. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (Ocak), 91-114.
- Akdoğan, N., & Doğan, D. U. (2022). Türkiye’de muhasebe eğitiminin dünü, bugünü ve geleceği. In A. Alagöz (Ed.), 40. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu: Dijital çağda muhasebe eğitiminden beklentiler (Genişletilmiş özet bildiriler kitabı)* (s. 1-7). Vonresort - Abant - Bolu: Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.
- Akgemci, A. (2020). Geçmişten günümüze muhasebe uygulamaları ve gelişimine etki eden çevresel faktörler. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 6(15), 123-136.
- Aksu, İ., & Oral, T. (2017). Lisans öğrencilerinin muhasebe dersine yönelik algı, tutum ve başarı durumlarına ilişkin bir araştırma. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 4(12), 706–717.
- Aldemir, A. (2003). Bilgiye erişimde yeni yaklaşım: Bilgi okuryazarlığı. In A. Yıldızeli, C. Duran, & H. K. Bahşıoğlu (Eds.), *Bilgi okuryazarlığı: Kuram ve uygulama* (pp. 25-26). Ankara.
- American Library Association. (2000). *Information literacy competency standards for higher education*. <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>
- Amidu, M., Effah, J., & Abor, J. (2011). E-accounting practices among small and medium enterprises in Ghana. *Journal of Management Policy and Practice*, 12(4), 146–155.
- Apak, İ. (2020). Ön lisans öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 20(40), 227-236. <https://doi.org/10.30976/susead.730334>
- Arslan, E., & Baysal Artık, M. (2023). Muhasebe meslek mensuplarının muhasebede dijitalleşmeye geçmelerini etkileyen faktörlerin gri ilişkisel analiz ile tespit edilmesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 2023(70), 307–326. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1195567>

- Arslan, M., & Karkacier, A. (2019). Dijital dönüşüm sürecinde yönetim muhasebesinin geleceğini etkileyen faktörlere kavramsal bir bakış. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 430-442.
- Aslan, Ü., & Özerhan, Y. (2017). Big data, muhasebe ve muhasebe mesleği. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19(4), 862-883.
- Ataman, Ü. (2004). *Genel muhasebe* (cilt 2, 14. baskı). İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Atmaca, M., & Coşgun, N. (2014). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyonlarının ve beklentilerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 167-184.
- Avder, E. (2007, 19 Haziran). *Geçmişten Günümüze Muhasebe Mesleği*. Muhasebetr. Erişim adresi: <http://muhasebetr.com/yazarlarimiz/erdogan/008>, (Erişim Tarihi: 17 Aralık 2024).
- Aviram, A., & Eshet-Alkalai, Y. (2006). Towards a theory of digital literacy: Three scenarios for the next steps. *European Journal of Open, Distance and E-learning*. Retrieved March 11, 2017, from http://www.eurodl.org/materials/contrib/2006/Aharon_Aviram.htm
- Ayboğa, H. (2014). Globalleşme sürecinde ülkemizde muhasebe mesleği ve meslek mensuplarının eğitimi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(1), 327-359.
- Aygün, D. (2013). Yaratıcı muhasebe stratejileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(2), 49-69.
- Aygün, D., & Gerekan, B. (2012). Muhasebe dersini ilk defa alan öğrencilerin derse yönelik algılarının tespiti: Karşılaştırmalı bir alan araştırması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(18), 48-63. <https://doi.org/10.11611/JMER21>
- Baş, B. (2022). E-belge uygulamalarında kapsamın genişlemesi e-denetimleri hızlandıracaktır. *Muhasebetr*. <http://muhasebetr.com/yazarlarimiz/erdogan/008> (Erişim Tarihi: 17 Aralık 2024).
- Bayrakdaroglu, F., & Bayrakdaroglu, A. (2017). A comparative analysis regarding the effects of financial literacy and digital literacy on internet entrepreneurship intention. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 12(2), 27-38.
- Baysal, A. C. (1984). Sosyal psikolojide tutumlar. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 121-138.
- Bedük, A. (2002). Bilgi çağı, örgütlerde bilginin önemi ve bilgi teknolojilerinin örgütlere sundukları değişim ve olanaklar. 1. *Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı*, Hereke, Kocaeli.
- Bilgibilimi. (2023). 21. Yüzyılda Okuryazarlığın Önemi. Bilgibilimi. https://bilgibilimi.net/21-yuzyilda-okuryazarligin-onemi/?utm_source=chatgpt.com

- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N. B., Liman Kaban, A., Taşçı, G., & Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(2), 35-63. <https://doi.org/10.51948/auad.911584>
- Büyükarıkan, U. (2021). Teknolojik gelişmelerin muhasebe mesleği üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 52, 269-288.
- Büyükmirza, K. (1999). *Maliyet ve yönetim muhasebesi: Tekdüzene uygun bir sistem yaklaşımı* (6. baskı). Ankara: Barış Yayınevi.
- Byrne, D. M., & Willis, P. (2005). Irish secondary students' perceptions of the work of an accountant and the accounting profession. *Accounting Education: an International Journal*, 14(4), 367-381. <https://doi.org/10.1080/09639280500346003>
- Costa, P. d., Gomes, G. d., Rosa, N., & Batalhone, P. P. (2015). An Analysis of Student Perceptions of Introductory Accounting Classes. *International Journal of Advances in Management and Economics*, 4(4), 39-56.
- Coşkun, A. (2008). Akademik kişisel web sayfalarının muhasebe eğitiminde yardımcı kaynak olarak kullanılması. *The Journal of Accounting and Finance*, 40(40), 154-164.
- Coşkun, S., Kır, A., & Özbay, F. (2017). Meslek Yüksekokulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakış Açılarının ve Mesleki Eğitimden Beklentilerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Özel Sayı*, 314-329.
- Coşkun, Y. D., Cumaoğlu, G. K., & Seçkin, H. (2013). Computer technology teacher candidates' views on the concepts of literacy related to information technology: Bilgisayar öğretmen adaylarının bilişim alanıyla ilgili okuryazarlık kavramlarına yönelik görüşleri. *Journal of Human Sciences*, 10(1), 1259-1272.
- Çağlıyan, V., & Doğanalp, B. (2020). Dijital okuryazarlık internet girişimciliği niyeti ilişkisi üzerine ampirik bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 180-199. <https://doi.org/10.47097/piar.807027>
- Çakır, N., Canbaz, S., & Gümüş, S. (2014). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimindeki Algı ve Beklentilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Uzunköprü MYO Örneği. *Uluslararası Hakemli Pazarlama Ve Pazar Araştırmaları Dergisi*, 2(1).
- Çankaya, F. (2007). Uluslararası muhasebe uyumunun ölçülmesine yönelik bir uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye karşılaştırması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 3(6), 127-148.
- Çankaya, F., & Dinç, E. (2009). PowerPoint ve klasik usulde muhasebe eğitimi alan öğrenciler arasındaki farklılıkların tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 27-52.
- Çelik, M., & Serinkan, C. (2011). Muhasebe dersine yönelik tutumlarda üniversite öğrencilerinin bireysel ve bölümsel farklılıkları. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 13(3), 289-321.

- Çetin, O. (2016). Pedagojik formasyon programı ile lisans eğitimi fen bilimleri öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Erzincan University Journal of Education Faculty*, 18(2), 770-790.
- Çiğdem, Ş., Meidute-Kavaliauskiene, L., & Yıldız, B. (2023). Industry 4.0 and industrial robots: A study from the perspective of manufacturing company employees. *Logistics*, 7(1), 17.
- Çöllü, E. F., & Öztürk, Y. E. (2014). Örgütlerde inançlar-tutumlar: Tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri, bu yöntemlerin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1-2), 373-404.
- Çürük, T., & Doğan, Z. (2001). Muhasebe eğitiminin işletmelerin taleplerini karşılama düzeyi: Türkiye örneği. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 28(3-4), 281-310.
- Demir, B. (2005). Muhasebe bilgi sistemlerinde bilgi güvenliği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* (26), 147-156.
- Demir, M., & Çam, M. (2006). Muhasebe bölümü öğrencilerinin muhasebe öğreniminde başarılarını olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 32, 160-169.
- Demir, K., & Odabaşı, H. F. (2016). Dijital akıcılık kavramına eleştirel bir bakış. 4. *Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu*, 6-8 Ekim 2016, Elâzığ, Türkiye, 373-376.
- Deshmukh, S. (2006). *Digital accounting: The effects of the internet and ERP on accounting*. Irwin Press.
- Dikkaya, M., & Aytekin, İ. (2019). Bilgi iletişim teknolojileri ve dijital ekonomi: Avrupa Birliği ve Türkiye arasında bir karşılaştırma. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(3), 1279-1299.
- Drew, J. (2017). Real talk about artificial intelligence and blockchain. *Journal of Accountancy*, 224(1), 22.
- Duran, E., & Ertan Özen, N. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 31-46.
- Dursun, G. D., Ektik, D., & Tutcu, B. (2019). Mesleğin dijitalleşmesi: Muhasebe 4.0. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 263-271.
- Engin, A. O., Tösten, R., & Kaya, M. D. (2010). Bilgisayar destekli eğitim. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(5), 69-80.
- Erdoğan, M. (2002). Yöneticilerin karar verme aracı olarak Türkiye muhasebe standartları ve tek düzen muhasebe sistemi ile uyumlu finansal muhasebe (1. baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Erdoğan, M., & Dinç, E. (2009). Türkiye muhasebe standartları ve muhasebe meslek mensuplarının bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 43, 154-169.
- Erol, M., & Erkan, G. (2008). Lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik Biga İktisadi ve İdari Birimler Fakültesinde bir araştırma. *KMU İİBF Dergisi*, 10(14), 284-301.
- Ertaş, F. C. (2021). *Muhasebe bilgi sistemi yönetimi: Teori-kuram* (5. baskı). Seçkin Yayınları: Ankara.

- Ertuğrul, İ., & Özdemir, S. (2014). Muhasebe dersi alan ön lisans ve lisans öğrencilerinin derse yönelik tutumlarının tespiti: Ege Bölgesinde bir uygulama. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 204-214.
- Erturan, İ. E., & Ergin, E. (2018). Muhasebe mesleğinde dijitalleşme: Endüstri 4.0 etkisi. *The Journal of Academic Social Science*, 6(72), 153-165.
- Eshet-Alkalai, Y. (2004). Digital literacy: A conceptual framework for survival skills in the digital era. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 13(1), 93-106.
- Eshet-Alkalai, Y., & Amichai-Hamburger, Y. (2004). Experiments in digital literacy. *CyberPsychology & Behavior*, 7(4), 421-429.
- Eş, A., Atasoy, A. (2022). Dijitalleşmenin muhasebe meslek mensuplarına etkisi: Ankara ili örneği. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 15 (2), 247-279.
- Fidan, C., & Ağırbaş, İ. (2020). Muş Alparslan Üniversitesi Öğrencilerinin Genel Muhasebe Algılarına Yönelik Metaforlar. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*(87), 15-32. <https://doi.org/10.25095/mufad.756151>
- Fidan, M. E. (2012). Üniversitelerde muhasebe dersini PowerPoint sunumu ve klasik yöntem ile alan öğrenciler arasındaki farklılıklar: Bilecik Üniversitesi örneği. *Journal of Yasar University*, 25(7), 4281-4306.
- Fidan, M. E., Aslan, Ü., & Subaşı, S. (2015). Muhasebe derslerinde teknoloji kullanımı ile ilgili öğrenci görüşleri. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 1(2), 34-61.
- Fransman, J. (2005). *Understanding literacy: A concept paper*. EFA Global Monitoring Report. UNESCO.
- Gartner Inc. (2020). *Digitalization*. <https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary/digitalization> (Erişim: 01.05.2020).
- Geiger, M. A., & Ogilby, S. M. (2000). The first course in accounting: students' perceptions and their effect on the decision to major in accounting. *Journal of Accounting Education*, 18, 63-78.
- Gençtürk, Y., Demir, Y., & Çarıkçı, Ö. (2008). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin muhasebe-finance eğitime bakış açıları ve farkındalıkları üzerine bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 209-228.
- Góis, C., & Brás, F. A. (2013). In the aftermath of the Bologna process: exploring the master students' perceptions on accounting in two portuguese higher education institutions. *The Spanish Journal of Accounting, Finance and Management Education*, 4, 34-55.
- Göksan, T. S., Uzundurukan, S., & Keskin, S. N. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa Birliği'nin yaşam boyu öğrenme programları. 1. *İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu*, Antalya, 143-151.
- Göldağ, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 82-100. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.950635>

- Gör, Y. (2017). Farklı Eğitim Programlarındaki Öğrencilerin Finansal Muhasebe Dersine İlişkin Algılarına Yönelik Bir Uygulama: Çankırı Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Özel Sayı, 369-380.
- Güçlü, F., Çiçek, H., & Benli, T. (2006). *Tekdüzen muhasebe sistemine göre genel muhasebe* (2. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık. ISBN 975-8969-39-0.
- Güleç, İ., Çelik, S., & Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavramı ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/192264>
- Gümüş, A., & Erkuş, H. (2019). Anadolu’da yazılı tarihin başlamasından sonraki ilk muhasebe belge sistemi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 123-146.
- Günce, N. (2019). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Dijital Muhasebe Okur Yazarlıkları ile İlgili Kocaeli İlinde Bir Araştırma”, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 5(26): 1884-1891
- Güngör Tanç, Ş., & Deniz, F. (2020). Muhasebe meslek mensuplarının muhasebe uygulamalarındaki e-dönüşüm sürecine ilişkin görüş ve beklentileri: Hatay ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 622–636. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.804296>
- <https://www.enocta.com/blog/dijital-donusum-nedir>. Erişim Tarihi:23.10.2024
- Hacıüstemoğlu, R., & Şakrak, M. (2002). *Maliyet muhasebesinde güncel yaklaşımlar*. İstanbul: Türkmen Kitabevi. ISBN 975-6812-69-9.
- Hamutoğlu, N. B., Güngören, Ö. C., Uyanık, G. K., & Erdoğan, D. G. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeği: Türkçe’ye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408-429. <https://doi.org/10.12984/eggeefd.295306>
- Hartwell, C. L., Lightle, S. S., & Maxwell, B. (2005). High school students’ perceptions of accounting. *The CPA Journal*. Retrieved from <http://www.nysscpa.org/cpajournal/2005/105/essentials/p62.htm>
- Hatlevik, O. E. (2010). How to identify and understand digital literacy among 9th grade Norwegian students: Examining the influences from school and home on students’ digital literacy. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 4(3-4), 159-175.
- Htaybata, K. A., Alberti-Alhtaybata, L., & Alhatabat, Z. (2018). Educating digital natives for the future: Accounting educators’ evaluation of the accounting curriculum. *Accounting Education*, 27(4), 333-357.
- Ildır, A. (2014). *Genel muhasebe: Kavram, uygulama, örnekler* (1. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Jones, B., & Flannigan, S. L. (2006). Connecting the digital dots: Literacy of the 21st century. *Educause Quarterly*, 29(2), 8-10.
- Kandemir, T., Kardeş, Z., & Baykut, E. (2016). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin muhasebe eğitimine bakış açıları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulları örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 133-151.

- Karabacak, Z. İ., & Sezgin, A. A. (2019). Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 488, 319-343.
- Karaca, H., & Meriç, A. (2023). Muhasebe dersi alan öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin muhasebe eğitimi üzerine etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (44), 282-313. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1295489>
- Karaca, H., & Meriç, A. (2023). Dijital okuryazarlığın dijital muhasebe uygulamalarına etkisinin muhasebe meslek mensuplarınca değerlendirilmesi. In H. Çiftçi (Ed.), *Güncel ekonomik sorunlar* (ss. 99-118). Ankara, Türkiye: İksad Yayınları.
- Kaya, G. (2021). *Serbest muhasebeci mali müşavirlerin dijital muhasebe okuryazarlık düzeylerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Kaya, U. (2007). İlk defa muhasebe dersi alan öğrencilerin derse yönelik algılamaları üzerine bir alan araştırması: Karadeniz Teknik Üniversitesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 36, 125-133.
- Kepçe, N. (2010). *Yönetim muhasebesi: İşletme lisans programı*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Kışhali, Y., & Işıklılar, S. (1998). *Genel muhasebe: Tekdüzen hesap planı ve muhasebe hukuku*. Beta Yayıncılık. ISBN 975-486-733-2.
- Koç Yalkın, Y. (2001). *Genel muhasebe: İlkeler, uygulamalar, tekdüzen muhasebe sistemi* (12. baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.
- Korukoğlu, A. (1998). İşletmelerde muhasebe eğitimi ve üniversitelerle işbirliği. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi*, 13(II), 13-24.
- Kurnaz, E., Tekbaş, İ., Bozdoğan, T., & Çetin, Ö. O. (2020). Dijitalleşmeyle birlikte muhasebe eğitiminin muhasebe meslek mensupları açısından değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(Özel Sayı), 81-96. <https://doi.org/10.31460/mbdd.642307>
- Kurt, A. A., Dönmez, F. İ., Ersoy, M., Dindar, M., Mısırlı, Ö., & Akçay, T. (2013). Teknoloji ışığında okuryazarlıklar. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 4(2).
- Kurtlar, M., & Yıldız, E. (2020). Muhasebe dersine yönelik tutumların bireysel ve bölümsel farklılıklarının belirlenmesi: Mersin Üniversitesi örneği. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 52-67.
- Kurt Demircan, G., & Katısöz, Y. (2022). Ön lisans programı öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 23(51), 225-248.
- Kurudayıoğlu, M., & Tüzel, A. G. M. S. (2010). 21. yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (28).
- Kutlu, H. A. (2008). Muhasebe Meslek Mensupları ve Çalışanlarının Etik İkilemleri: Kars ve Erzurum İllerinde Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(02), 143-170.

- Küçüksavaş, N. (2001). *Genel muhasebe: İlkeler ve uygulaması: Tekdüzen muhasebe sistemi uygulamaları* (9. baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Lazol, İ. (1998). Genel muhasebe. Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- Lynch, M. (2017). What is digital literacy? *The Ed Advocate*. <https://www.theedadvocate.org/what-is-digital-literacy/> (Erişim tarihi: 21 EKİM 2024).
- Malthus, S., & Fowler, C. (2009). Perceptions of accounting: A qualitative New Zealand study. *Pacific Accounting Review*, 21(1), 26-47.
- Martin, A. (2005). DigEuLit—a European framework for digital literacy: A progress report. *Journal of eLiteracy*, 2(2), 130–136.
- Meidute-Kavaliauskiene, I., Çiğdem, Ş., Vasilis Vasiliasuskas, A., & Yıldız, B. (2021). Green innovation in environmental complexity: The implication of open innovation. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(2), 107.
- Mert, H., Güner, M., & Duyar, G. (2022). Dijitalleşme sürecinin gelişimi ve muhasebe uygulamalarına etkileri yönünden İstanbul ilinde SMMM'ler üzerinde bir araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 2022(66), 195–218. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1055937>
- Mete, G. (2020). Okuryazarlık türleri ve 2023 eğitim vizyonu belgesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 22, 109-120. <https://doi.org/10.29228/kesit.40368>
- Meyers, E. M., Erickson, I., & Small, R. V. (2013). Digital literacy and informal learning environments: An introduction. *Journal of Learning, Media and Technology*, 38(4), 355-367. <https://doi.org/10.1080/17439884.2013.783594>
- Nagaş, E. (2019). *Yeni başlayanlar için genel muhasebe* (1. baskı). Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & Education*, 59(3), 1065-1078. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2012.04.016>
- Ömürbek, V., & Bekçi, İ. (2006). Bilgi teknolojilerinin muhasebe eğitimi üzerindeki rolü: Bilgisayarlı muhasebe dersi alan öğrenciler üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (18), 75–94.
- Ös, M., & Ercan, C. (2022). Muhasebe meslek mensuplarının teknoloji kullanma düzeylerinin tespitine yönelik bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 794-812. <https://doi.org/10.21547/jss.1015525>
- Öz, E., & Bozdoğan, D. (2012). Türk vergi sisteminde e-maliye uygulamaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 67-92.
- Özbek, A. (2023). Kaynak temelli bilgi teknolojilerinin dijital muhasebe okuryazarlığı üzerine etkisi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 15(29), 331-345. <https://doi.org/10.20990/kilisiibfakademik.1317547>
- Özcan, İ., Ünal, F., & Helhel, Y. (2009). Muhasebe programı öğrencilerinin cinsiyet ve öğretim durumunun muhasebe mesleğine yönelik tutumları ile ilişkilendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 41, 170-181.

- Özerbaş, M. A., & Kuralbayeva, A. (2018). Türkiye ve Kazakistan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16-25. <https://doi.org/10.21666/muefd.314761>
- Özkaya, Y., & Erat, V. (2022). Türkiye’de dijital okuryazarlık çalışmaları: Literatüre dayalı nitel bir araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(Dijitalleşme), 240-256. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1124953>
- Paksoy, H. M., Akbulut, R., & Aydın, V. (2005). Meslek yüksekokullarında muhasebe eğitiminin yeterliliğinin Harran Üniversitesi özelinde incelenmesi ve geleceğe ilişkin bir değerlendirme. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (15), 73-106.
- Pala, Ş. M., & Başbüyük, A. (2020). Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(3), 897-921. <https://doi.org/10.30703/cije.672882>
- Pan, I. E., & Seow, P. S. (2016). Preparing accounting graduates for digital revolution: A critical review of information technology competencies and skills development. *Journal of Education for Business*, 91(3), 166–175.
- Pehlivan, H. (1994). Eğitim bilimleri öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüme yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 49-53.
- Phuapan, P., Viriyavejakul, C., & Pimdee, P. (2015, June). Elements of digital literacy skill. In *Proceedings of the 13th International Conference on Developing Real-Life Learning Experience: Lifelong Learning Skills in the 21st Century* (pp. xx-xx). Utah.
- Pusmaz, T., & Özulucan, A. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının dijital muhasebe okuryazarlık düzeylerinin tespiti üzerine Kayseri ve Niğde illerinde bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 1431-1452. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.894020>
- Sarı, T. (2022, 19 Ağustos). Muhasebe mesleğinin tarihsel gelişimi. *Muhasebetr*. <http://muhasebetr.com/yazarlarimiz/erdogan/008> (Erişim tarihi: 17 Aralık 2024)
- Şayın, Ş., Yeğinboy, Y., & Tektüfekçi, F. (2005). Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.’nde öğrenci açısından ve alt yapı bakımından muhasebe ve finansman eğitiminin etkinliğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *The Journal of Accounting and Finance*, 26, 101-108.
- Secker, J. (2017). The trouble with terminology: Rehabilitating and rethinking ‘digital literacy’. In K. Reedy & J. Parker (Eds.), *Digital literacy unpacked* (pp. 3-16). Facet Publishing. ISBN 178330197X.
- Selimoğlu, S. K., Aslan, Ü., & Güvemli, B. (2009). 12. Dünya Muhasebe Tarihi Kongresi’nde sunulan Türk akademisyenler ve uygulamacıların bildirileri: Bir literatür incelemesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (42), 217-228.
- Sevilengül, O. (2016). *Genel muhasebe* (18. baskı). Gazi Kitabevi.

- Sur, E. (2022). Okuryazarlık kavramı ve Türkiye’deki okuryazarlık araştırmaları üzerine bir inceleme. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 445-467.
- Şeker, T. B. (2005). Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler çerçevesinde bilgiye erişimin yeni boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 377-391.
- Şeker, Y., & Hoş, S. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının dijital muhasebe uygulamalarını kullanımlarına ilişkin bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 953-972. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1039477>
- Şen, V., & Aracı, H. (2021). Muhasebe eğitimine Endüstri 4.0’ın etkileri. *Journal of Management and Economics*, 28(4), 875-889. <https://doi.org/10.18657/yonveek.896791>
- Şimşek, M. Ş., & Çelik, A. (2015). *İşletme bilimine giriş* (23. baskı). Eğitim Yayınevi. Konya.
- Tanış, V. N., & Berikol, B. Z. (2015). *Meslek yüksekokullarına yönelik genel muhasebe* (4. baskı). Karahan Kitabevi.
- Techataweewan, W., & Prasertsin, U. (2018). Development of digital literacy indicators for Thai undergraduate students using mixed method research. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 39(2), 215-221.
- Tekbaş, İ. (2018). Dijital muhasebe okuryazarlığı. Erişim adresi: <http://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/ismailtekbas/029/> (Erişim Tarihi: 4 Ekim 2024).
- Tekbaş, İ., Kurnaz, E., & Azaltun, M. (2018). Dijital muhasebe okuryazarlığı: Muhasebe meslek mensupları üzerine bir araştırma. In *5th International Congress on Accounting and Finance Research (ICAFR)*. Seferihisar, İzmir, Turkey.
- Tekşen, Ö., Tekin, M., & Gençtürk, M. (2010). Evaluating of accounting education: A research on the students of vocational colleges in Mehmet Akif Ersoy University. *The Journal of Accounting and Finance*, (46), 100-112.
- Terim, B., & Öztürk, A. (2009). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin muhasebe eğitimine bakış açılarının değerlendirilmesi: Gördes Meslek Yüksekokulunda bir uygulama. *Sosyal Bilimler*, 7(2), 153-168.
- TESMER (Temel Eğitim ve Staj Merkezi) Faaliyet Raporu (1 Ocak – 31 Aralık 2009).
- Tosunoğlu, B., Cengiz, S., & Anadolu, Z. (2018). Uluslararası muhasebe eğitimi standartları kapsamında muhasebe eğitiminin Türkiye’deki akademisyenler ve muhasebe meslek mensupları açısından incelenmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 179-192. <https://doi.org/10.17541/optimum.373601>
- Tosunoğlu, B., & Öztürkci, N. (2020). Dijital okuryazarlığın alt boyutlarının muhasebe mesleği üzerindeki etkisi: TR90 bölgesi muhasebe meslek mensupları örneği. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13(3), 571-587.

- Tugay, O., & Ömürbek, V. (2014). Meslek yüksekokullarında verilen muhasebe derslerinin uygulamada kullanılma düzeyi ve yeterliliği üzerine bir araştırma. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 53-74.
- Tuğay, O. (2014). Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Muhasebe Dersine Yönelik Algıları ve Muhasebe Öğretim Elemanlarından Beklentileri Üzerine Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Aralık, 49-68.
- Turunç, Ö. (2006). Bilgi teknolojileri kullanımının işletmelerin örgütsel performansına etkisi: Hizmet sektöründe bir araştırma. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 225-247.
- Türker, M. (2018), Dijitalleşme Sürecinde Küresel Muhasebe Mesleğinin Yeniden Şekillenmesine Bakış, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (1), s.202-235.
- Utku, B. D., & Erol, İ. (2015). Lisans öğrencilerinin muhasebeye giriş dersine yönelik algılamalarının belirlenmesi/Determination of undergraduate students' perceptions for the introduction of accounting courses. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 1(3), 91.
- Uysal, T., & Kurt, G. (2018). Muhasebede ve denetimde blok zinciri teknolojisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 467-481.
- Uzay, Ş. (2004). 21. yüzyılın başında muhasebe mesleğini etkileyen gelişmeler ve geleceğe yönelik değerlendirmeler. *Mali Çözüm Dergisi*, 67, 229-248.
- Uzun, E., Sezer, İ., & Budak, E. K. (2022). Dijitalleşmenin muhasebe meslek mensuplarına etkileri: Şırnak ili örneği. *İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 15-31. <https://doi.org/10.47138/jeaa.1185492>
- Uzun, Y., & Çelik, G. (2020). Akademisyenlerin okuryazarlık algısındaki değişimler. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 22, 1134-1156.
- Ünal, O., & Doğanay, M. (2009). Lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin etkinliği: Sayıştay özelinde ampirik bir çalışma. *Sayıştay Dergisi*, (74), 117-138.
- Wells, P. K. (2015). New Zealand High School Students' Perception of Accounting: How and Why Those Perceptions Were Formed. *Accounting Education: an international journal*, 24(6), 461-479.
- Yardımcıoğlu, M., & Büyüksalvarcı, A. (2007). Muhasebe eğitiminde meslek yüksekokullarının yeterliliği ve tercih edilme sebepleri: Selçuk Üniversitesi'nde bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (36), 173-178.
- Yılmaz, B. (1989). Okuryazarlık ve okuma alışkanlığı üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 48-53.
- Yildiz, B., Çiğdem, Ş., Meidutė-Kavaliauskienė, I., & Činčikaitė, R. (2024). The nexus of big data analytics, knowledge sharing, and product innovation in manufacturing. *Journal of Business Economics and Management*, 25(1), 66–84.
- Yontar, A. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 815-824. <https://doi.org/10.16916/aded.593579>

- Yücel, G. (1982). Muhasebenin çağlar boyu gelişimi. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 11(1), 217-227.
- Yücel, G., & Adiloğlu, B. (2019). Dijitalleşme, yapay zekâ ve muhasebe beklentiler. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 17, 47-60.
- Yükçü, S., & Atağan, G. (2012). 20. yüzyılın ilk yarısında maliyet muhasebesinin gelişimi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi* (2), 39-67.
- Zaif, F., & Ayanoglu, Y. (2007). Muhasebe eğitiminde kalitenin arttırılmasında ders programlarının önemi: Türkiye’de bir inceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 115-136.

EKLER

EK 1. ANKET FORMU

Sayın Katılımcı,

Okuryazarlık, bir konunun toplum tarafından anlamlandırılması ve anlaşılmasını sağlamaktadır. Çalışmada Dijital Okuryazarlık, Dijital Muhasebe Okuryazarlığı ve Muhasebeye Yönelik Tutumları konularını ölçümlemek için hazırlanan anket formu, sadece bilimsel çalışmada kullanılacak olup toplanan veriler kesinlikle gizli tutulacaktır. Aşağıdaki ifadelerde size en yakın seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız. Ankete isim yazmayınız.

Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Medet İÇDE

Yükseklisans Öğrencisi
Yağmur KAPLAN

Demografik Özellikler

Cinsiyet	☐ Kadın		☐ Erkek		
Yaş	☐ 17 yaş ve altı	☐ 18-20	☐ 21-23	☐ 23 yaş üzeri	
Okuduğu Program	☐ Önlisans	☐ Lisans	☐ Yüksek lisans	☐ Doktora	
Mezun Olduğu Lise Türü	☐ Anadolu Lisesi	☐ Meslek Lisesi	☐ Ticaret Lisesi	☐ Diğer	
Okuduğu Bölüm	☐ İşletme	☐ İktisat	☐ UTİL	☐ Maliye	
	☐ SBKY	☐ Meslek Yüksekokulu:			
Okuduğu Sınıf	☐ 1. Sınıf	☐ 2. Sınıf	☐ 3. Sınıf	☐ 4. Sınıf	
Not Ortalamanız (AGNO)	☐ 2,00 altı	☐ 2,00-2,50	☐ 2,51-3,00	☐ 3,01-3,50	☐ 3,51 ve üzeri
Aylık Gelir (Harcama) (TL)	☐ 3.000 ve altı	☐ 3.001-6.000	☐ 6.001-9.000	☐ 9.001-12.000	☐ 12.001 ve üzeri
Dijital ile ilgili ders aldınız mı?	☐ Evet		☐ Hayır		
Muhasebe ile ilgili ders aldınız mı?	☐ Evet		☐ Hayır		

Aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi “ 1.Hiç Yeterli Değil, 5. Tam Yeterli” şeklinde belirtiniz.

Dijital Okuryazarlık ile ilgili ifadeler						
Temel Araç ve Ortam Bilgisi		1	2	3	4	5
1	Kullandığı dijital araçlarda karşılaştığı basit sorunları giderebilme					
2	Dijital teknolojilerde donanım ve yazılımın ne işe yaradığını bilme					
3	Kendi ihtiyacına ve koşullarına uygun dijital araçları seçebilme					
4	Kendi beklentilerine ve koşullarına uygun İnternet Servis Sağlayıcı seçebilme					
5	İnternet bağlantılı araçları kullanarak elektronik posta gönderebilme ve gelen elektronik postayı açabilme					
6	USB, DVD, harici disk gibi ortamların birinden diğerine dosya aktarabilme					
7	İnternete bağlanabilmek için ne tür donanım ve yazılımlara ihtiyaç olduğunu bilme					
8	Çevrimiçi ortamda okul, hastane, bankacılık hizmetleri ve otel rezervasyonu gibi çevrimiçi işlemler gerçekleştirebilme					
9	Göndereceği elektronik postaya dosya ekleme ve gelen elektronik posta ekindeki dosyayı açabilme					
10	En az bir kelime işlem (Word, Wordpad gibi) yazılımını kullanabilme					
11	En az bir tablolama (Excel gibi) yazılımını kullanabilme					
12	En az bir sunu hazırlama (Powerpoint gibi) yazılımını kullanabilme					
13	İhtiyaç duyduğu, ses, yazı ya da resim türü içeriği internetten bilgisayara indirebilme ve kopyalayabilme					
14	Bilgisayarda kayıtlı bir belgenin yazıcıdan çıktısını alabilme					
15	Arama motorlarında ve veri tabanlarında arama yaparken arama seçeneklerini kullanabilme					
16	Çevrimiçi bilgi kaynaklarının yanı sıra kitap, dergi, gazete gibi basılı kaynaklardan da yararlanmaya özen gösterme					
17	Dijital ortamlardaki bilgilerin kendi amacı açısından kullanışlılığını değerlendirebilme					
18	Dijital ortamdaki bilgileri kullanırken eleştirel ve temkinli davranabilme					
19	Sosyal ağlar, paylaşım siteleri ve çevrimiçi topluluklarda karşılaşılabilceği riskleri bilme					
20	İletişim, sosyalleşme ve işbirliği için çevrimiçi ortamları, diğer insanlarla yüz yüze iletişimini azaltmayacak şekilde kullanma					
21	Dünyada gerçekleşen toplumsal gelişmeler konusunda, dijital medyanın basılı medyaya göre daha güncel bilgiler sağladığını bilme					
22	Dijital ortamlarda karşılaştığı ve asıl amacı reklam ya da etki yaratma olan mesaj ya da içerikleri fark edebilme					

23	Dijital ortamlarda sunulan mesajı ya da içeriği, sunan kişi ya da kuruluşların sunuş tarzından etkilenmeden anlamlandırabilme					
24	Dijital ortamlarından gelebilecek olası zararlardan korunabilmeleri için bireylere en azından temel düzeyde bir eğitim verilmesini önemseme					
25	Dijital ortamlardan yararlanmayı demokratik yaşamın ve aktif yurttaşlığın göstergesi olarak görme					
26	Dijital ortamların, bireyin dünya görüşünün, değerlerinin ve alışkanlıklarının biçimlenmesindeki önemini bilme					
27	Dijital ortamların, bireyin yaşam boyu öğrenmesine önemli katkılar sağlayabileceğinin farkında olma					
28	Dijital ortamlar aracılığı ile bilgi paylaşımında bulunurken etik ve sorumlu davranma					
29	Dijital ortamlardaki içerikleri kullanırken, içerik sahiplerinin fikri ve yasal haklarına uygun davranma					
30	Dijital ortamlarda, geçerli yasal ve sosyal kurallara uygun davranmamanın olası sonuçları hakkında fikir sahibi olma					
31	Herhangi bir internet tarayıcısının gizlilik ve güvenlik ayalarını, kendi uygun göreceği şekilde yapabilme					
32	Sosyal ağlar, forumlar, topluluklar ve paylaşım siteleri gibi dijital ortamlardan en az birisine aktif olarak katılabilme					
33	Sosyal ağlar, forumlar, topluluklar ve paylaşım siteleri gibi dijital ortamlardan en az birisinde bilgi, belge, dosya paylaşabilme					
34	Dijital ortamlarda gerçekleştirilen faaliyetler için geçerli yasal ve sosyal kurallara uygun davranma					
35	Dijital araçları kullanırken, kullanıcı şifresi oluşturma, virüs koruma yazılımı kullanma gibi güvenlik önlemlerini alabilme					
36	Dijital ortamları kullanırken çevrimiçi saldırı, virüs bulaşması ve kimlik bilgilerinin çalınması gibi durumları fark edebilme					
37	Gezindiği dijital ortamlarda, sonradan başkaları tarafından belirlenip, kendisi aleyhine kullanılabilecek özel bilgiler bırakmama					
38	Dijital ortamlarda başkaları ile paylaşımında sakınca olan ve olmayan kişisel bilgileri ayırt edebilme					
39	Dijital ortamlarda çevrimiçi saldırı, kimlik hırsızlığı gibi eylemlerin yaratacağı bireysel, yasal ve sosyal sonuçları bilme					
40	Kullandığı web sitelerinin gizlilik politikalarının, kullanıcı olarak kendisi açısından önemini değerlendirebilme					

Aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi “ 1. Kesinlikle Katılmıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde belirtiniz.						
Dijital Muhasebe Okuryazarlığı ile ilgili ifadeler		1	2	3	4	5
1	Mesleğimle ilgili kullandığım dijital sistemlerde karşılaştığım teknik sorunları nasıl çözeceğimi bilirim.					
2	Mesleğimle ilgili teknolojik gelişmeleri yakından takip ederim.					

3	Mesleğimle ilgili dijital ürünlerdeki/sistemlerdeki gelişmelere uyum sağlayabilmek için çaba gösteririm.					
4	Mesleğimle ilgili dijital ürünleri/sistemleri kullanmak hoşuma gider.					
5	Mesleğimi ilgilendiren dijital ürünlerdeki/sistemlerdeki gelişmeleri desteklerim.					
6	Dijital sistemleri öğrenme amaçlı kullanma konusunda ve öğrendiklerimi sergileyebileceğim dijital öğretim materyallerini geliştirmek için gereken teknik becerilere sahip değilim.					
7	Maliye Bakanlığının dijital sistemlerini sorunsuz bir şekilde kullanabiliyorum.					
8	Dijitalleşme ve teknoloji haberleri dikkatimi çekmez.					
9	Dijital sistemlerin muhasebe mesleğinde yoğun kullanımı ile birlikte muhasebe meslek mensuplarının planlı ve sürekli dijital eğitimlere ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.					
10	Kullandığım dijital ürünleri/ sistemleri kolayca öğrenebilirim.					
11	Mesleğimle ilgili dijitalleşme ve teknoloji haberlerini izleyince gelecekle ilgili korku ve paniğe kapılıyorum.					
12	Dijital sistemlerdeki verileri, gerçeklik, kurgusallık, yanlış bilgilendirme açısından irdileyip değerlendiririm.					
13	Mesleğimle ilgili ortaya çıkan dijital sistemlere uyum aşamasında; stres, kaygı ve hata yapma korkusu gibi duygular yaşamaktayım.					
14	Meslek örgütleri tarafından halihazırda verilen dijitalleşme ve teknoloji eğitimleri dijital sistemleri verimli şekilde kullanmam için yeterlidir.					
15	Dijital Sistemlerin yaratıcılığımı engellediğini düşünüyorum.					
16	Dijital sistemlerde sunulan fikir, bilgi ve haberleri amaçları, işlevleri ve özellikleri bakımından ayırt edebilirim.					
17	Dijital sistemlerin doğuracağı sorunları belirleyerek bunlardan korunma konusunda önlemler alırım.					
18	Düşündüğümde daha uzun süre dijital sistemler üzerinde zaman geçiriyorum.					
19	Dijital sistemlerin bilgiye ulaşmada hızlı ve kolay bir yöntem olduğunu düşünüyorum.					
20	Dijital sistemlerde yer alan verileri; okumak, anlamak, kullanmak ve yönetebilmek için yeni bir eğitime ihtiyacım yoktur.					
21	Dijital sistemlerdeki bilgi ve verilere sorgusuz şekilde güvenirim.					
22	Dijital sistemlerin dışında alternatif bir bilgi kaynağı ararım ve kullanırım.					
23	Dijital sistemlerin mesleğimde bilgiye ulaşma ve yönlendirmede etkili bir araç olduğunu düşünüyorum.					
24	Dijital sistemlerin mesleğimi kolaylaştıran bir araç olduğunu düşünüyorum.					
25	Dijital sistemlerin bağımlılık yaptığını ve sosyallikten uzaklaştırdığını düşünüyorum.					
26	Dijital okuryazarlık becerilerimi geliştirmek için eğitim almak istiyorum.					

27	Gelecekte işverenler tarafından dijital sistemleri iyi kullanabilen ve becerilere sahip muhasebecilerin tercih edileceğini düşünüyorum.					
28	Muhasebe mesleğinin sadece kâğıt, kalem gibi geleneksel yöntemlerden ibaret olmadığını ve gün geçtikçe dijital sistemlerin daha önem kazanacağını düşünüyorum.					
29	Dijital sistemlerdeki verileri kullanabilme, sorgulama, yönetebilme ve eleştirel bir biçimde değerlendirme yetkinliğine sahibim.					
30	Dijitalleşme neticesinde muhasebe eğitimlerinin değişime ve dönüşüme ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.					
31	Dijitalleşme ışığında muhasebe mesleğini; düşünce, eğitim, kültür ve teknoloji gibi alanlarda A'dan Z'ye yeniden inşa ederek geleceğe hazırlayacak yeni bir eğitim modelini desteklerim.					
Aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi “ 1. Kesinlikle Katılmıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde belirtiniz.						
Muhasebeye Yönelik Tutumları ile ilgili ifadeler		1	2	3	4	5
1	Muhasebe zevklidir ve beni motive eder					
2	Muhasebe dersi seçtiğim bölüm için gereklidir					
3	Muhasebe alanında iddialıyım					
4	Muhasebe öğrenmek zahmete değer					
5	Muhasebeyi öğrenmek iş imkânlarımı artırır					
6	Muhasebe dersinde öğretilenler çalışma yaşamı için gereklidir					
7	Muhasebeyi hayatım boyunca birçok yerde kullanacağım					
8	Muhasebe dersi bölümden mezun olduktan sonra çalışmayı düşündüğüm meslek için gereklidir					
9	Muhasebe derslerini severim					
10	Muhasebe çalışmayı isterim					
11	Muhasebe sevdiğim dersler arasındadır					
12	Muhasebe derslerinden zevk alırım					
13	Genelde okulda muhasebe çalışmayı severim					
14	Muhasebe çalışırken kaygılı olmam					
15	Muhasebe becerilerimi geliştirmeyi ve bu konuda daha çok çalışmayı isterim					
16	Muhasebe derslerini çalışırken çok rahat ve sakinim					
17	Muhasebe dersleri ilgili ödevlerimi yaparken panik olmam					
18	Daha fazla muhasebe bilgisi edinmeye çalışırım					
19	Muhasebe çalışmaya başlayınca bırakamamam					
20	Muhasebeyle ilgili problemleri çözmeye çalışırım					
21	Yeni bir Muhasebe problemiyle uğraşırken kendimi rahat hissedirim					

22	Derste çözümü yarım kalan muhasebe sorularıyla uğraşmak bana zevk verir					
23	Muhasebe derslerindeki konuların işleniş yöntemlerini seviyorum					
24	Mezun olduktan sonra herhangi bir işletmede muhasebe departmanında çalışmak isterim					
25	Okuduğum programdan mezun olduktan sonra aynı alanda devam etmek isterim.					
26	Mezun olduktan sonra eğitime devam edip Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir olmak isterim					

ÖZGEÇMİŞ

